TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 41 • SAYI 153

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Türkiye'de Yol Gösterim

Navigasyon

Sosyal Medya Veri Analizi

Fatih Sarı: Bilişime halen ekonomi sayfalarının altında yer ayrılıyor

TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü'nü tanıyalım

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 41 • SAYI 153

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

→ TBD YÖNETİM KURULU

Turhan Menteş, İ. İlker Tabak, Lütfi Varoğlu, Levent Berkman, Koray Özer, Erdem Erkul, Ersin Taşçı, İzzet Gökhan Özbilgin, Levent Karadağ, Melih Akyılmaz, Zeynep Keskin

→ TÜRKİYE BİLİŞİM DERGİSİ ADINA

Turhan Menteş Eser ve İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu, Müdür

→ YAYIN YÖNETMENİ

Koray Özer

→ EDİTÖRLER

Aslıhan Bozkurt Haber, **İ. İlker Tabak** Genel, **Mehmet Ali Köksal** Hukuk, **Selçuk Özdemir** Eğitim, **Talat Postacı** KOBİ, **Mehmet Yılmazer** Kamu BİB, **Erdem Erkul** E-Devlet, **İzzet Gökhan Özbilgin** Güvenlik, **Nihal Sandıkçı** Müzik, **Arzu Kılıç**.

→ YAZI KURULU

Atilla Yardımcı, Coşkun Dolanbay, Levent Karadağ, Makbule Çubuk, Nezih Kuleyin, Serdar Gunizi, Veysi İşler, Serdar Biroğul, Ersin Taşçı, Ayfer Niğdelioğlu, Ebru Altunok.

→ GÖRSEL TASARIM

Mehmet Pektaş

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ
Ceyhun Atuf Kansu Caddesi 1246. Sokak No:4/17 Balgat/ANKARA
Tel: +90 (312) 473 8215 (pbx) Faks: +90 (312) 473 8216
e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

Yazılarla ilgili her türlü hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

İÇİNDEKİLER

6 Yayın Yönetmeninden- -Koray Özer
8 İstanbul, İnternet'in "küresel merkezi" oluyor
10 Pardus'ta özel sektör ayağı
14 TEİS: İnternet'ten sakın ilaç almayın
16 Gençler teknolojiye ortalama 447 lira harcıyor
18 Endüstriden Haberler- İnsan kaynaklarında yakın dönem- Eylem Cülcüloğlu
20 Endüstriden Haberler- o eski halinden eser yok şimdi- Eylem Cülcüloğlu
22 Endüstriden Haberler- Özel hayatın sonu- Eylem Cülcüloğlu
24 Sosyal medya veri analizi-Hüseyin Oktay, Recep Erdem Erkul
32 "Ulusal Veri Merkezleri Strateji Belgesi" oluşturuluyor
34 TBD'den Haberler - Türkiye Bilişim Derneği yeni yönetimini seçti
38 Hukukçunun bilişim günlüğü- E-Devlet, E-Ticater, E-Dergi ve yasal düzenlemeler üzerine düşünceler- S. Pelin Gürlek
44 TBD, BİM yöneticilerini 20. kez buluşturuyor
46 4. Bilgi Teknolojileri,Yönetişim ve Denetim Konferansı İstanbul'da yapıldı – Fatma Ağaç
52 "Medyadaki bilişim temsilcileri", "bilişim habercileri" BMD Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Sarı : Bilişim gazetecileri, mesleğin olmazsa olmazları haline geldi - Aslıhan Bozkurt
60 Simge - Söz Çocukların- Doğa Erdağ - İ. İlker Tabak
68 Şirketler gözünü "Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri "ne dikti- Burcu Yılmaz

Dosya: Navigasyon pazarının Türkiye'deki durumu

70 Navigasyon, dünyada milyonlarca Türkiye'de ise ancak binlerce satılıyor- Aslıhan Bozkurt
80 Başarsoft CEO'su Alim Küçükpehlivan- Haritaların düzenli güncellenmesi maalesef neredeyse tamamen özel sektöre düşüyor
86 Goldmaster Genel Müdürü Sinan Bora- TMC donanımlı model ve bilinirliliği artırmaya çalışıyoruz
92 Kaan Bilgi Sistemleri (Navking) Genel Müdürü Ali Kaynar- Cihaz yerine uygulama satarak pazarı dinamik tutmayı amaçlıyoruz
98 Navitech Ürün Müdürü Tolga Savaş- Türkiye'de navigasyon, istenilen satış rakamları ve ilgiyi halen görmedi
102 Tomtom Türkiye Ülke Müdürü Enis Yücesan - Günümüzde navigasyon cihaz fiyatları, 3 yıl önceye göre çok daha uygun
108 Navigasyonsuz bir yolculuk: Sarıgerme'ye niyet, Sarsala Koyu'na kısmet-Ebru Altunok
110 Üç soru üç cevap – Özge Mumcu: "Vatandaş gazeteciliği", var olmanın diğer bir adı... Arzu Kılıç
116 Araçlara çip takılacak
118 Meclis mobil uygulamaya geçti
120 TRT'nin müzik arşivi İnternet'te
122 Damacana sulara "çip"li takip!
124 Kültür Bakanı, Türkiye'nin siyasi yapısını "yazılım"a benzetti
126 BİM'leri tanıyoruz- TÜBİTAK Uzay Müdür Vekili Tamer Beşer- Daha çok bileşen Türkiye'de tasarlanıp üretilerek dışa bağımlılık azaltılacak- Aslıhan Bozkurt
146 Siber dünyanın etkileri- Merve Işıl Kaya-
150 Kitap tanıtımı: Yüreğimin penceresinden - Aycan Komaç - İ. İlker Tabak
152 Türkiye'nin İnternet ekonomisi, 2017'ye kadar yüzde 19 büyüyecek
154 Teknolojiyi kullanma ve eğitim sistemi gözden geçirmeli
156 "Dünya nüfusunun üçte biri İnternet'e bağlı"
158 11. Teknoloji Ödülleri başvuruları başladı
160 Sahiller yerli üretim radar sistemiyle gözetlenecek
162 USMED ve İTÜ'den "Sosyal Medya Zirvesi"
164 "Bilgisayar", yakın geleceğin gözde mesleği
166 Modelleme, Benzetim ve Bilişimde 350 Tür Hata- Tuncer Ören

Koray Özer
koray.ozer@tbd.org.tr

Merhaba
Navigasyon sözcüğünü Fransızca'dan almışız ve bu terim sözlüklerimize de girmiş. Türk Dil Kurumu sözlüğünde "navigasyon"a karşılık "yolbul" terimi önerilmiş. İnternet'te karşıma "yönleme" ve "yolalım" çıktı. "Yolalım" önerisi için güzel bir yazı da yazılmış (meraklısı http://www.aykuterol.com.tr/mart-nisan-2003-navigasyonunun-turkcedeki-karsiligi-ne-olmali-denizcilik-dergisi/ bağlantısından bakabilir)."Yol gösterim", "yol bulum" navigasyonun karşılığı olarak benim aklıma gelenler. Ben sinemadaki yer gösteriminden hareketle bu yazıda "yol gösterim" terimini kullanacağım. Ancak ileriki sayfalarımızdaki ortak algı paydasına hürmeten şimdilik ithal "navigasyon" sözcüğünü kullanıyoruz...

Bu ayki dosyamızı yol gösterim sektörüne ayırdık. Çünkü son yıllarda toptan/parakende dağıtımında, ticari araçlarda veya gezmeyi gerektiren tüm işlerde yol gösterici cihazları kullanmak neredeyse bir zorunluluk haline geldi. Aracın nerede olduğunu bilmekten, güvenliğe ve yakıt tasarrufuna kadar bu cihazların pek çok yararı var. Aylin adıyla özelleşen "yol gösterici"mdeki seslendiricinin "Şimdi üçüncü yoldan sola dön!" komutu hâlâ kulaklarımda çınlıyor (adres sorarken kurulan küçük ama sıcak toplumsal ilişkiden eksik bıraktığı için artık bu cihazları kullanmıyorum; gerekirse birine adres soruyorum). Bu dosyada yol gösterim sektörünün beş büyük oyuncusuyla sektörün gelişimi ve sorunları üzerine konuştuk. Akıllı telefon tehdidi, sürekli kazılıp tamir gören yolların yol gösterim veritabanlarını etkilemesi, şirketlerin sorunlara yaklaşım biçimleri ve üretilen çözümler ilginizi çekecek.

2011 ve 2012'de Mısır ve Libya'da olaylar olurken bu ülkelerde neler konuşuluyordu? Yeni papa seçilirken, ABD'de veya Arjantin'de halk neler düşünüyordu? Sevgililer Günü ABD'nin hangi eyaletinde daha mutlu yaşandı? Kuzey Güney dizisindeki Ferhat öldürüldüğünde katili için hangi tahminler yapıldı? Hüseyin Oktay ve Recep Erdem Erkul ilginç bir makaleye imza attılar: Sosyal medya veri analizi. Kitleleri harekete geçiren bir grup olay sırasında atılmış twitlerin analizlerini bulacağınız bu makale, toplumsal olayları anlamak için artık elimizde yeni verilerin olduğunu söylüyor...

Bu sayımızla birlikte size bilişim gazetecilerini tanıtmaya başladık. İlk konuğumuz Bilişim Muhabirleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Sarı. Konuşmasında bilişimi hâlâ ekonomi sayfalarının altında gören günlük gazete yöneticilerine mesaj gönderen deneyimli gazeteci Fatih Sarı, yasal altyapısı yeni kurulmağa başlanan ve oturmamış pek çok taşı bulunan bu alanla ilgili görüşlerini bizimle paylaştı...

Nisan sayımızda Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (TÜBİTAK-UZAY)'nü tanıtıyoruz. Bilindiği gibi kurum geçtiğimiz aylarda GÖKTÜRK-2 uydusunu uzaya göndererek kamuoyunun dikatini çekmişti.

Hukuk, endüstri, kitap, gezi yazılarımızla gündemden ve sektörden haberlerle yine yüz seksen sayfaya ulaştık.
Herkese iyi okumalar diliyorum.
Saygı ve sevgilerimle
Koray Özer

İstanbul, İnternet'in "küresel merkezi" oluyor

ICANN, yönetim gücünü Amerika, Türkiye ve Singapur olmak üzere 3 küresel merkeze bölme kararı aldı.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım, yaptığı açıklamada İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu'nun (Internet Corporation for Assigned Namesand Numbers-ICANN) Amerika dışında Türkiye ve Singapur'da İnternet dağıtım merkezi kurulmasına karar verdiğini belirtti.

Bakan Yıldırım, yaptığı açıklamada, çağa damgasını vuran en önemli dinamiklerden biri olan İnternet'in küreselleşme olgusunu hızlandırdığını ifade ederek, bu değişime paralel olarak ICANN'ın 3 küresel merkeze bölünme kararı aldığını bildirdi. Söz konusu merkezlerin İnternet'in gerçek anlamda küreselleşmesini sağlayacağını belirten Yıldırım, açıklamasında "Afrika, Orta Doğu ve Avrupa'da ICANN'ın ve dolayısıyla İnternet'in merkezi İstanbul olacak. Böylece her türlü bilgi Türkiye'de depolanacak ve buradan çevre ülkelere trafik devam edecek. Asya'nın merkezi Singapur, Kuzey ve Güney Amerika'nın merkezi ise Los Angeles olacak" dedi.

Hükümet olarak yaşanan teknolojik gelişmeler çerçevesinde küresel rekabette Türkiye'nin gücünü artırmayı ve bilgi toplumuna dönüşümü öncelikli politika olarak ele aldıklarını ifade eden Yıldırım, şunları kaydetti:

"Türkiye'de İnternet'in her alanda yaygın kullanılması için önemli çalışmalar yapıyoruz ve çalışmalarımız meyvesini verdi. İstanbul artık 'İnternet Yönetim Merkezi' oluyor. ICANN bünyesinde yapılan bu değişim ile İnternet üzerinde küresel olarak tüm paydaşları ilgilendiren süreçlerde politika geliştiren ICANN, artık tam anlamıyla uluslararası bir yönetim gücü olacak. Böylece İnternet dünyasının Birleşmiş Milletler gücünde de en önemli merkez Türkiye olacak."

Pardus'ta özel sektör ayağı

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Altunbaşak, Ulusal işletim sistemi "Pardus"un yeni sürümün kamu kurumlarının yanı sıra KOBİ ve özel sektörün kullanımına da sunulduğunu bildirdi. Pardus için açılan Web portalı ve çağrı merkezi de hizmette.

Pardus'un 2013 sürümü kullanıma hazır. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Kurumu (TÜBİTAK) öncülüğünde geliştirilen açık kaynaklı ulusal işletim sistemi Pardus'un 2013 sürümü kamu kurumlarının yanı sıra küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) ile özel sektörün kullanımına da sunuldu. Yeni sürümle birlikte Pardus için açılan Web portalı ve çağrı merkezi de hizmete girdi.

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Yücel Altunbaşak, TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) Müdürü Dr. Ahmet Kaplan ve Pardus Proje Yöneticisi Abdullah Erol'la 25 Mart 2013'te ULAKBİM'de yaptığı basın toplantısında, Pardus'un yaygınlaştırılması için kamu ve KOBİ'lerin birinci sırada yer aldığına işaret ederek, özel sektörü de işin içine çekmeye çalıştıklarını söyledi. Altunbaşak, Pardus'ta bir felsefe değişikliğine gidilerek, özel sektörün devreye girmesiyle birlikte firmaların açabilecekleri bir kapı yaratmak istediklerini vurguladı. Yücel Altunbaşak, açıklamasını şöyle sürdürdü:
"Pardus'un önemli bir bacağı da sertifikasyon çalışmaları. Özel sektörü eko sistemin içine çekmeye çalışıyoruz. Yaygınlaştırma adına özel sektörün işi sahiplenmesi lazım. Pardus desteği vereceksen Pardus sertifikası alman lazım diyoruz. TÜBİTAK'tan sertifika alan özel sektör kuruluşları eğitim desteği verebilecekler."
Pardus'un (Anadolu Kaplanı) tamamen ücretsiz kullanıldığı ve Türkiye'ye yılda milyonlarca lira tasarruf sağladığını vurgulayan Altunbaşak, "Pardus öldü, emekler çöpe atıldı" iddialarının doğru olmadığı, aksine Pardus'un çok daha önemli bir proje haline getirerek, tüm ülkeye yayılmasını hedeflediklerini söyledi.

Pardus işletim sistemi 2003 yılında başlatıldı

2003 yılında başlatılan Pardus işletim sistemi, şimdiye kadar 5 ana ve 2 kurumsal sürümüyle kullanıcılarıyla buluştu. TÜBİTAK BİLGEM bünyesinde yürütülen Pardus, kamu kurumlarıyla yakın çalışma ortamı oluşturulması amacıyla geçen yıl Ankara'daki TÜBİTAK (ULAKBİM) bünyesine taşındı. Kamu kurumları ve KOBİ'lerin güvenle kullanabileceği, yüksek performanslı, Türkçe destekli uygulamaların barındığı, sürekli güncel ve güvenli tutulan, düşük maliyetli, işlevsellik ve görselliğin ön planda tutulduğu bir işletim sistemi hedefleyen ULAKBİM, Pardus 2013 sürümünü tamamladı.
32 ve 64 bit mimarilerde paylaşılacak kararlı sürüm, kamu kurumları, özel sektör ve KOBİ'lere hitap ediyor. Ev kullanıcıları için de yazılım deposunda ihtiyaçlara yanıt verebilecek çok sayıda yazılım bulunuyor. Ev kullanıcıları, kurumsal sürüm üzerine istedikleri uygulamaları ekleyerek özelleşmiş işletim sistemine sahip olabilecekler. Pardus Portal üzerinde uygulamalar ve kullanımlarına ilişkin bilgiler zaman içerisinde genişletilerek ev kullanıcılarıyla paylaşılacak. Ev kullanıcılarından portal kanalıyla gelecek istekler ile yazılım havuzu hızla geliştirilecek.

Kamu kurumları Pardus'u kullanıyor

Pardus, yeni sürümlerle birlikte daha fazla ilgi görüyor. Bu kapsamda Milli Savunma Bakanlığı yerel ağında (intranet) 9 bin 500 kullanıcılı sistemi, Pardus'a taşındı.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İşletmesi (İSKİ) merkez ve çevre ofislerinde şu an için 1500 bilgisayarın göçü tamamlandı. Yılsonuna kadar bu rakamın 3 bin 500 olması hedefleniyor. Genelkurmay Başkanlığı Sağlık Komutanlığı geniş alan (İnternet) ağında yer alan yaklaşık 4 bin bilgisayarlık sistem ile analiz çalışmalarının başlatıldığı Sosyal Güvenlik Kurumu'nda (SGK) bu yıl içinde Pardus'a geçiş başlayacak. Adalet Bakanlığı için de test ve uyarlama çalışmaları sürerken, Türkiye Mali Müşavir ve Muhasebeciler Odası'nın (TÜRMOB) kullanımına sunulmak üzere özel bir sürüm çalışması devam ediyor.

550 bin akıllı tahtada Pardus kullanılacak

FATİH Projesi kapsamında dağıtılan 85 bin akıllı tahta üzerinde Pardus İşletim Sistemi yer alıyor. İlerleyen tarihlerde dağıtımı planlanan 550 bin akıllı tahtada da Pardus kullanılacak. Akıllı tahtaların yazılımsal yönetimi amacıyla uzaktan yönetim ve günce (Log) takibi (arıza, saldırı, kimlik doğrulama, kullanım miktarı) konularında yazılım geliştirilmesi ve Ar-Ge faaliyetleri yürütülüyor. Milli Eğitim Bakanlığı ile eş güdümlü çalışmalar kapsamında geliştirilen tüm uygulamalar ve içerikler Pardus üzerinde problemsiz çalışıyor.

"444 5 773 Danışma Hattı" hizmete girdi

Kamu kurumlarına Pardus ile ilgili destek ve çözüm sunulması amacıyla, "444 5 773 Pardus Danışma Hattı" hizmete başladı. Danışma hattına ulaşan öneri ve değerlendirmeler de yazılım ve yönetim ekibiyle paylaşılıyor. Yanıtlandırılamayan istekler ve bilgiler ise portal üzerine aktarılıyor ve portal arkasında çalışan uzman mühendisler tarafından yanıtlanıyor. Danışma hattı mesai günlerinde 09.00-18.00 saatleri arasında hizmet veriyor. Gelecek taleplere göre hizmet saatleri artırılacak.

Portal platformu yayında

Kamu ve özel kurumlarla birlikte ev kullanıcılarına yönelik sosyal bir platform oluşturma hedefiyle Pardus Portal kuruldu. Portal, sürekli yaşayan, güncel tutulan ve etkileşim içinde kullanıcılarıyla bütünleşiyor. Haberler, duyurular, forum, blog, wiki gibi sosyal uygulamaların yanı sıra, TÜBİTAK tarafından üretilen tüm belgeler, çağrı merkezine sorulan sorular ve yanıtları, Linux dünyasına ilişkin haberler, yeni geliştirilen uygulamalar ve kullanımları, yardım belgeleri, TÜBİTAK tarafından Pardus özelinde geliştirilen uygulamalar ve yol haritaları da portal üzerinden paylaşılıyor. Gelişmiş bir arama motoruyla desteklenen portal başlangıçta minimum içerikle yayına başladı, zaman içerisinde geometrik büyüyen bilgi paylaşım platformu olacak.

Pardus ile ilgili kitap hazırlandı

Pardus İşletim Sistemi ve Libre Ofis setinde yer alan uygulamalara yönelik kitap çalışmaları yapılıyor. Bu kapsamda Libre Ofis Write (Kelime işlemci), Libre Ofis Calc (Elektronik tablolama), Libre Ofis Draw (Çizim), Libre Ofis Impress (Sunum) ve Libre Ofis Base (Veri tabanı) kitapları hazırlandı. Pardus temel seviye yönetici kitabı ve Pardus temel seviye sertifika hazırlık kitabı çalışmaları da devam ediyor. Hazırlanan tüm kitapların dijital formatları ücretsiz olarak kullanıma sunulacak.

Ev kullanıcıları

Ev kullanıcıları için özel bir sürüm üretilmese de kurumsal sürüm üzerine istedikleri uygulamaları ekleyerek özelleşmiş işletim sistemine sahip olabilecekler. Ev kullanıcılarından zaman içinde gelecek istekler ile yazılım havuzu hızla geliştirilecek ve problemlere yanıt verilecek.

TEİS: İnternet'ten sakın ilaç almayın

Sağlık Bakanlığı'nın kamu spotları, afişler ve kamuoyu açıklamaları hazırlaması çağrısında bulunan Tüm Eczacı İşverenler Sendikası, İnternet'ten satılan ilaçlara karşı vatandaşı uyarıp ilacın sadece eczaneden eczacıya danışılarak alınması gerektiğine dikkat çekti.

Tüm Eczacı İşverenler Sendikası (TEİS) İnternet'ten satılan ilaçlara karşı vatandaşı uyardı. TEİS Genel Başkanı Nurten Saydan imzasıyla 16 Mart 2013'te yapılan açıklamada, İnternet'ten alınan ilaçların sahte olmasının kaçınılmaz olduğu, bu yüzden ilacın sadece eczaneden eczacıya danışılarak alınması gerektiğinin altı çizildi. TEİS'in açıklamasında, Dünya Sağlık Örgütü'ne (World Health Organization – WHO) göre; 430 milyon dolar olarak tahmin edilen sahte ve yasadışı ilaç sektörünün en çok kullandığı yolun İnternet satışı olduğu belirtilerek, "İnternet'ten aldığınız ilaçların sahte olması kaçınılmazdır. TEİS olarak vatandaşlarımızı bir kez daha uyarmak istiyoruz. İnternet'ten cazip reklamlarla satılmak istenen, bitkiseldir zarar vermez diye lanse edilen, hatta bunlara meyve, sebze ismi koyarak her gün yediğiniz ürünlere benzetilmeye çalışılan ilaçlara asla rağbet etmeyiniz ve kesinlikle kullanmayınız" denildi. Açıklamada, İnternet'ten alınan ilaçların sahte, kontrolsüz, denetimi olmayan ve çoğunlukla Sağlık Bakanlığı ruhsatı bulunmayan ilaçlar olduğu bildirilerek, "Eğer bizim eczanelerimizde bulunan ilaçları İnternet yoluyla daha ucuza reçetesiz temin edebiliyorsanız bunlar da sahte ilaçlardır. Bu ilaçları temin edip, kullanırsanız ya etkisi olmaz ya da sizlerin bazen ancak yıllar sonra fark edebileceğiniz telafisi mümkün olmayan zararlarıyla karşılaşabilirsiniz" uyarısında bulunuldu.

İnternet'ten alınan ilaçların kullanılan başka ilaçlarla etkileşime girebileceğinin vurgulandığı açıklamada, "Sahte ilaçlar bunların etkisini azaltıcı/yükseltici etki yapabildiği gibi sizin sağlığınızı olumsuz etkileyebilir. Sizi etkileyen reklamlara inanarak, İnternet'ten ilaç almayınız, bunlar hiçbir şeyin takviyesi olamaz. Sadece doktorunuzun, eczacınızın tavsiye ettiği ilaçlara itibar edin. Zira; eczanelerde asla sahte ilaç bulunmaz" ifadelerine yer verildi.

Sağlık Bakanlığı'nı da İnternet'ten ilaç satışının önlenmesi için göreve çağıran Saydan, açıklamasında şunları belirtti:

"İnternet'ten satılan ilaçlar için devlet tedbirler almaya çalışıyor, ama en önemlisi vatandaşlarımızın bilinçli olması ve asla İnternet'ten ilaç satın alıp kullanmamasıdır. Bu yüzden Bakanlığımızın bu gibi satış yapanlara karşı yasal yaptırımları da arttırarak, vatandaşlarımızın İnternet üzerinden satılan ilaçlara karşı 'kamu spotu', 'afişler' ve kamuoyu açıklamaları hazırlayarak uyarmasını, ilaçların sadece bunun bilimsel eğitimini yapmış eczacılardan alınacağını vatandaşlarımıza hatırlatmasını istiyoruz. Çünkü bu gibi sahte ilaçlarla sağlığını kaybeden vatandaşlarımızın iyileşmesi için yapılacak tedavi giderleri sağlığa ayrılan bütçeyi hızla tüketecektir."

Gençler teknolojiye ortalama 447 lira harcıyor

iamyouth

Üniversite gençliği en çok teknolojik cihazlara para ayırıyor. Teknoloji için kızlar 409, erkekler 479 lira harcama yapıyor.

Gençlik pazarlama şirketi İamyouth, her ay üniversite öğrencileri ile on-line olarak yaptığı "Kampüsün Nabzı" araştırmasının Ekim 2012- Ocak 2013 ayları arasındaki sonuçlarını açıkladı. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Eskişehir'deki 16 üniversiteden 5 bin 300 öğrencinin katıldığı araştırmaya göre; öğrenciler boş vakitlerini genellikle İnternet'te geçiriyor ve en çok teknoloji alanında para harcıyor.

Boş zamanlarını değerlendirmek için İnternet'i tercih eden üniversitelilerin oranı yüzde 25. Yüzde 18'i boş zamanlarında arkadaşlarıyla bir araya gelmeyi, yüzde 15'i müzik dinlemeyi, yüzde 12'si kitap okumayı, yüzde 11'i sinemaya-tiyatroya gitmeyi, yüzde 9'u TV izlemeyi, yüzde 8'i ise PC/konsol oyunu oynamayı tercih ediyor. İnternet'te en sık ziyaret ettikleri ilk üç site ise sırasıyla Facebook, Twitter ve Youtube.

Boş zamanlarını İnternet başında geçiren üniversite gençlerinin, en çok para harcadıkları alan ise teknoloji ürünleri olarak belirlendi. Kızlarda 770, erkeklerde ise 890 olan aylık kişisel harcamaların ortalama 447 lirası teknoloji için yapılıyor. Teknoloji için kızlar 409, erkekler 479 lira harcama yapıyor.

Öğrencilerin teknoloji dışındaki harcama başlıklarındaki diğer ortalamalar ise; hazır giyim 199 TL, tütün ürünleri 163 TL, fast food 58 TL ve GSM 33 TL olarak ortaya çıkıyor.

Araştırma üniversitelilerin teknolojik marka tercihlerini de belirledi. Yanıtlara göre üniversitelilerin söz konusu dönemde en çok tercih ettiği ilk üç dizüstü bilgisayar markası; yüzde 14 ile HP, yüzde 13 ile Toshiba ve yüzde 11 ile Asus. Gençler arasında tablet bilgisayar kullanımı yüzde 20 civarında. En çok tercih edilen tablet markaları; yüzde 12 ile Apple, yüzde 3 ile Samsung ve yüzde 2 ile Dell olarak sıralanıyor. Mobil telefon kullanımında da markalar; yüzde 31 ile Nokia yüzde 28 Samsung, yüzde 18 ile Apple.

Kampüsün Nabzı araştırması birinci dönem sonuçlarını değerlendiren İamyouth Kurucu Ortağı ve Genel Koordinatörü Güray Erişkin, "Bizim araştırmamız, teknolojinin hangi alanlarda ne kadar kullanıldığını, teknoloji için ne kadar harcandığını ve bu harcamaların hangi markalara neden ve nasıl yapıldığını ortaya koyuyor. Net rakamlarla ölçümleme yapıyoruz. Üniversite öğrencilerinin yüzde 48'inin her ay en az bir kez on-line alışveriş yaptığını söyleyebiliyoruz mesela" diye konuştu.

İnsan kaynaklarında yeni dönem

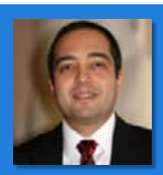

Eylem CÜLCÜLOĞLU
eylemc@gmail.com

Şirketler çalışanlarını Facebook ve LinkedIn üzerinden buluyor

İnsan kaynaklarında sosyal medya kullanımı her geçen gün artıyor. İnsan kaynakları şirketleri ve çalışan arayan firmalar işe alımlarda sosyal medyayı kullanıyor. Bullhorn araştırma şirketinin geçtiğimiz ay yayınladığı bir rapora göre ABD'de şirketlerin yüzde 98'i eleman seçimlerinde sosyal medya sitelerini kontrol ediyor. Araştırma verilerine göre eleman aramada LinkedIn yüzde 98 ile başı çekiyor. LinkedIn'i yüzde 51 ile Facebook takip ediyor. Twitter yüzde 49 ile üçüncü sırada yer alıyor.

Özgeçmiş deposu

Firmalar işe alımlarda sosyal medyayı ağırlıklı olarak potansiyel çalışanlara ulaşma ve adayların profillerini incelemek için kullanıyorlar. Özellikle LinkedIn dev bir açık alan özgeçmiş deposu haline gelmiş durumda. LinkedIn kullanıcıları özgeçmişlerini ve iş alanlarını site üzerinde paylaşıyorlar. Çalışan ihtiyacı olan şirketler de bu özgeçmişleri inceleyerek tercihlerini yapıyorlar. LinkedIn üzerinden çalışan aramanın en büyük avantajı bunun tamamen ücretsiz olması. Özellikle üst düzey yönetici pozisyonlarında bir insan kaynağı şirketi ile çalışmak çok masraflı olabiliyor. İnsan kaynakları şirketleri üst düzey pozisyonlar için on binlerce dolar ücret istiyorlar. LinkedIn üzerinden ise milyonlarca profesyonele ücretsiz ulaşılabiliyor.

Yalana yer yok

İnsan kaynağı şirketi yerine LinkedIn üzerinden çalışan bulmanın bir diğer avantajı da insanların LinkedIn'de girdikleri özgeçmişlerinde daha dürüst olmaları. Cornell Üniversitesi'nin bu konu üzerine yaptığı bir araştırmaya göre LinkedIn özgeçmişlerinde daha az yalan söyleniyor. Bunun en büyük nedeni bu özgeçmişlerin açık olması ve yalanların LinkedIn arkadaşları tarafından fark edilebilecek olması. Kullanıcılar bu yüzden LinkedIn üzerinde özgeçmişlerinde yalan söylemekten kaçınıyorlar. Çalışan arayan şirketler için de bu çok büyük bir avantaj sağlıyor. İşe almada şirketlerin yaşadığı en büyük sorunlardan birisi sahte özgeçmişler. Çoğu aday özgeçmişinde yalan söylüyor. Şirketler özgeçmişleri tek tek kontrol edemedikleri için kolayca kandırılabiliyorlar. Accu-Screen'in yaptığı araştırmaya göre ABD'de özgeçmişlerin yüzde 53'inde yalan söyleniyor. Özgeçmişlerin yüzde 78'inde yanlış yönlendirme bulunurken, yüzde 21'inde eğitim konusunda yalan söyleniyor.

Bu yüzden şirketler işe almada normal özgeçmişin yanında LinkedIn profillerini de inceliyorlar. 200 milyonun üzerinde üyesi olan LinkedIn insan kaynakları şirketlerinin ağzını sulandırıyor. Normalde iş aramayan ama yeni fırsatlara da açık olan profesyonellere LinkedIn kanalından ulaşılabiliyor.

Açık istihbarat!

Sosyal medya sadece bir özgeçmiş deposu değil. Çoğu şirket sosyal medyayı iş adaylarının profillerini kontrol etmek için kullanıyor. Bir Facebook profili bir kişinin karakteri hakkında çok büyük ipuçları verebiliyor. Facebook sayesinde bir kişinin ilgi alanları, politik görüşü ve arkadaş profili kolayca öğrenilebiliyor. LinkedIn profilleri, Facebook profillerinin aksine daha az kişiseller. LinkedIn profilleri kullanıcıların iş geçmişi, iş dünyasındaki bağlantıları ve iş dünyasındaki etkinliği hakkında önemli bilgiler sunuyor.

İnsan kaynaklarının ve işe alımların tamamen değişeceği yeni bir çağa doğru ilerliyoruz. Kişilerin sosyal medyadaki aktiviteleri kariyerlerini etkileyebilecek kadar önemli bir hale geldi. Önümüzdeki dönemde işe alımların büyük bir yüzdesi sosyal medya üzerinden olacak. Kişiler sosyal medyadaki aktiviteleri ve bağlantıları ile kariyerlerini şekillendirebilecekler.

O eski halinden eser yok şimdi!

Akıllı telefon pazarında sadece yüzde 5'lik paya sahip olan Nokia, işten çıkarmalara devam ediyor

Cep telefonunda bir zamanların tartışmasız lideri Nokia, zor günler yaşıyor. Firmanın akıllı telefonlar alanındaki başarısızlığı Nokia CEO'su Stephen Elop'un da sinirlerini bozmuş durumda. Stephen Elop geçtiğimiz ay bir canlı televizyon yayınında sunucunun iPhone'unu elinden alarak yere fırlattı. Tüm dünyada bir anda haber olan Elop, Nokia'nın akıllı telefon pazarında başarılı olacağını iddia ediyor. Mevcut rakamlar ise firma açısından hiç de iyi değil. Gartner'ın rakamlarına göre Nokia akıllı telefonlar pazarında sadece yüzde beşlik bir paya sahip. Samsung ve Apple ise pazarın yüzde 52'sini elinde tutuyor. Akıllı telefon pazarında büyük bir Android hakimiyeti var ve Nokia Android'e uzak duruyor. IDC'nin pazar araştırmasına göre piyasadaki akıllı telefonların yüzde 68.3'ü Android tabanlı. IOS yüzde 18.8'lik bir pazar payına sahip. Nokia'nın desteklediği Windows Phone'un pazar payı ise sadece yüzde 2.6. IDC, Windows Phone'un 2016 yılında yüzde 11.4'lük bir paya sahip olacağını öngörüyor. Bu büyümenin tamamı bile Nokia'ya gelse, firmanın akıllı telefonlar pazarında yüzde 20'yi geçmesi imkansız.

Geleceği göremediler

Bir zamanların lideri Nokia günümüzde Apple ve Samsung'un oldukça gerisinde kalmış durumda. Firmanın bu gerilemesindeki en büyük neden firmanın dokunmatik ekranlı yeni jenerasyon akıllı telefon pazarına geç giriş yapmış olması. Firma zamanında Communicator serisi ile akıllı telefonlarda başarılı olmasına rağmen, yeni jenerasyonu yakalayamadı. İlk önce RIM, Blackberry ile büyük başarılar sağladı daha sonra iPhone fırtınası tüm dünyayı salladı. Son bir kaç senedir de Androdi telefonların piyasada hakimiyeti arttı. Stratejik bir hata yapan Nokia, Android platformunu reddederek Windows'u tercih etti. Windows Phone satışları ise beklenenin çok altında kaldı. Aslında Nokia gibi büyük bir devden kendi mobil işletim sistemini geliştirmesi beklenirdi. Firma kendi işletim sistemini geliştirmedi ve piyasadaki Android rüzgarını göremedi. Microsoft cephesinde yer alan Nokia tüm başarısını Microsoft'un işletim sistemi alanındaki başarısına bağladı.

Nokia'nın satışlarındaki düşüş kaçınılmaz olarak işten çıkarmaları da gündeme getirdi. Firma geçtiğimiz sene 2013 sonuna kadar 10000 kişiyi işten çıkaracağını açıkladı. İşten çıkarmalar şu an son gaz devam ediyor. En son olarak Finlandiya'daki geliştirici ekibinden 1120 kişinin işine son verildi. Bu işten çıkarmalar belki kısa vadede firmaya finansal olarak rahatlık sağlayacaktır ama uzun vadede firmanın rekabet şansını azaltacaktır.

Nokia CEO'su Stephen Elop

Rekabet şansı azalacak

Samsung ve Apple yüksek satış rakamlarına sahip oldukları için sürekli olarak AR-GE'ye yatırım yapıyorlar. Akıllı telefon pazarında başarılı olmanın anahtarı güçlü AR-GE'den geçiyor. Firmaların ürünlerde hem hızlı hem de kusursuz olmaları gerekiyor. Hızlıca ve özensiz olarak piyasaya sürülmüş ürünler daha sonra firmaların başını çok ağrıtabiliyor. AR-GE alanında küçülmeye giden Nokia hızlı ürün geliştirmede sorunlar yaşayacaktır. Samsung ve Apple ile "büyük Nokia" bile baş edemezken, küçülmüş Nokia'nın işi daha zor olacaktır. Bu yüzden Nokia CEO'sunun sinirini mazur görmek gerek...

Özel hayatın sonu

Hayatların canlı olarak internetten yayınladığı bir zamanda yaşamak...

Söyle gözünüzü kapatıp bir 20 sene öncesini düşünün. Hayat ne kadar değişti değil mi? Esasında yediğimiz ekmek yine aynı ekmek, içtiğimiz su yine aynı su, bindiğimiz arabalar da çok farklı değil ama günlük hayatımız çok değişti. 20 sene öncesinde hayatımızda ne cep telefonu ne de internet vardı. Bilgisayarlarımız hantal, dizüstü bilgisayarlarımız külçe gibi ağırdı. Günümüzde ise hayat çok farklı. Herkesin elinde bir akıllı telefon, bir tablet bilgisayar... Herkes günün her dakikası çevrim içi. İnsanlar her gittiği yerden 'check in' yapıyor. Bu yeni hayat tarzının bilgiye kolay erişim, kolay iletişim gibi artılarının yanında büyük riskleri de bulunuyor. Bu risklerin en başında ise özel hayat geliyor.

Hayatın senaryosu

İnternet ve mobil iletişim devrimleri özel hayat kavramını yeniden tartışmaya açtı. Bundan 20 sene öncesinde bir kişinin gün içerisinde neler yaptığını bilmeniz imkansızdı. İnsanlara kolay ulaşılmazdı. Kimin nerede olduğu, ne yaptığı bilinmezdi. Bir kişinin fotoğraf albümünü ancak o kişinin evine konuk olan birisi görebilirdi. Günümüzde ise insanların bütün özel hayatı internetten canlı yayınlanıyor. Facebook'ta hayatımızın senaryosunu canlı olarak yazıyoruz. Youtube'da hayatımızdan parçaları filmleştiriyoruz. Twitter'da da o an ne yaptığımızı binlerce tanımadığımız kişi ile paylaşıyoruz.

Sosyal medya bir nevi sosyal teşhircilik haline gelmiş durumda. İnsanlar diğerlerine hava atmak için gittikleri yerleri işaretliyorlar. Özel fotoğraflar arkadaşlar listesindeki yakın uzak tüm arkadaşlarla paylaşılıyor. İnsanlar birisiyle sevgili oldukları zaman bunu ilk önce Facebook'tan duyuruyor. Yeni bir işe başlayan birisi bunu hemen Facebook'ta açıklıyor. Gerekli gereksiz bir sürü kişisel bilgi sosyal ağlar üzerinde dolaşıyor.

Sosyal güdüleri tahmin

Sosyal yaşam belki de insanoğlunun en belirgin özelliklerinden birisidir. İnsan diğer hayvanların aksine tek başına yaşayamaz. Yemek yiyebilmek, barınabilmek ve ihtiyaçlarımızı karşılamak için diğer bireylere ihtiyaç duyarız. Sosyalleşme bu yüzden DNA'larımıza kazınmıştır. İnsanoğlu sosyal doğar ve diğer bireylerle hemen iletişime geçer. Sosyal medya aslında DNA'mızda bulunan bu sosyallik duygusunu hedefliyor. İnsanların kendilerini ifade etme ve diğer insanlarla paylaşma güdülerini çok iyi kullanan sosyal medya siteleri her geçen gün daha da büyüyor. İnsanlar sosyal güdülerini, özel hayatlarını tamamen ortadan kaldırma pahasına, tatmin ediyorlar.
Sosyal medyanın özel hayat üzerindeki etkileri sadece kişilerin kendi istekleri ile paylaştıkları ile sınırlı değil. Bütün sosyal medya siteleri kullanıcıların profillerini takip ediyorlar. Kullanıcılar belli bir algoritmaya göre sınıflandırılıyor. Kullanıcı bilgileri dolaylı olarak üçüncü parti şirketlere reklam aracılığı ile satılıyor. Sosyal ağlar üzerinde yazdığınız her şey kaydediliyor. Bu kayıtlı veriler en masumane olarak demografik haritalarda kullanırken, bazı durumlarda ise gizli servislerle bile paylaşılabiliyor.

Açık istihbarat

Sosyal medya aynı zamanda bir açık istihbarat alanı. Bir kişinin sosyal medya aktivitelerini izleyerek o kişi hakkında bir profil oluşturmak mümkün. Çoğu şirket çalışanlarının sosyal medya aktivitelerini takip ediyor. Hatta sosyal medyada yazılan bir yazı işe son verme nedeni bile olabiliyor. Şirketler işe alımlarda da sosyal medyayı yoğun olarak kullanarak potansiyel iş adaylarına ulaşıyorlar.

Günümüzde Facebook profiline sahip olmamak garip karşılanıyor. Eğer bir kişinin Facebook profili yoksa o kişi en hafif deyimle asosyal olarak tanımlanıyor. Hatta Facebook profiline sahip olmayan kişilerin gizli işler çevirdiğinden bile şüpheleniliyor. ABD'de çoğu şirket Facebook profili olmayanları işe almıyor. İnsanlar hayatlarını aleni olarak canlı yayınlamak için zorlanıyorlar. Çoğu kişi sosyal medyaya arkadaşlarının teşviki ile giriyor.
Özel hayatları aleni olarak sergilemek normal kabul edilirken, özel hayatı korumak için sosyal ağlardan uzak durmak garipseniyor.

Gelecek...

İnternet öncesini bilen jenerasyon, sosyal ağlarla birlikte özel hayatın sonunun geldiğini görebiliyor. Diğer taraftan internetle, Facebook'la doğan jenerasyon için bu mümkün değil. Yeni jenerasyon gözünü özel hayatın bitmiş olduğu bir dünyaya açıyor. Facebook'u, Twitter'ı, Youtube'u internet öncesini bilen, özel hayatın önemsendiği dönemleri yaşayan kişiler kurdu. Gelecekteki sosyal ağları ise günümüzün internet jenerasyonu kuracak. Özel hayatın önemi daha da azalacak. İnsanlar, herkesle içli dışlı olmaktan bir gün sıkılırlar mı, bunu doğru tahmin etmek oldukça zor...

Sosyal medya veri analizi

Hüseyin Oktay
University of Massachusetts, Amherst
hoktay@cs.umass.edu

Recep Erdem Erkul,
Editör& Kurucu
www.digital-government.net
eerkul@digital-government.net

İkinci nesil İnternet

Web 2.0 ya da ikinci nesil İnternet, O'Reilly Medya[1] tarafından 2004'te kullanılmaya başlanmıştır. İkinci nesil İnternet, toplumsal iletişim sitelerini, iletişim araçlarını, vikileri yani İnternet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak yarattığı sistemleri tanımlar.

Web 2.0 ilk zamanlar bloglar ve vikiler ile karşımızda iken daha sonraları bu terimin içini başka İnternet teknolojileri doldurdu. Diğer bir deyişle, Web 2.0 uygulamaları web hizmetini iyileştirmeyi amaçladı. Bu amaç doğrultusunda geliştirilen yeni İnternet teknolojileri ziyaretçilerin siteye ve platforma katılımını; diğer sitelerle ve ziyaretçilerle işbirliği yapmasını; ziyaretçilerin görüşlerini düşüncelerini paylaşmasını kolaylaştırdığı söylenebilir[2].

En çok kullanılan Web 2.0 uygulamalarından bazıları olarak Facebook, YouTube, MySpace, Linkedin, Twitter, Microsoft Messenger uygulamaları ile, Wikipedia ve Blog sayfalarını sayabiliriz. Bu kavramlar 2004 yılı öncesine kadar hayatımızda hiç yer almaz iken şimdi ise hayatımızı onlarsız düşünmek neredeyse imkânsız.
Yine yinelemek gerekirse Web 2.0 ve sosyal medya uygulamalarında içerik tamamen bireyler tarafından belirlenir ve bireyler bu uygulamalar üzerinden birbirleriyle etkileşim kurabilirler. Uygulamaların bu temel özelliği, İnternet'te içerik oluşturmadaki güç dengesinin 'elitist' tekelde olduğu bir modelden, eşit ve katılımcı bir modele doğru değişmesini sağlıyor[3]. Belki de bu katılımcı modelin sonucu olarak, Web 2.0 ve sosyal medya şu anda günümüzde çok aktif bir şekilde kullanılıyor.

Son yayınlanan bir çalışmalara baktığımız zaman dünyada İnternet'te geçirilen her 5 dakikadan birisi sosyal medya üzerinde gerçekleştiriliyor[4]. 2011 Ağustos ayında, 23 milyon farklı kullanıcı, toplam 45.3

milyar dakikayı İnternet üzerinde harcadı. 13.1 milyar dakika ile Facebook en çok vakit geçirilen site [5] oldu. Twitter üzerinde dünya genelinde günlük 200 milyondan fazla tweet paylaşılıyor.[6]. Bunun yaklaşık 5 milyondan fazlası Türkçe dilinde atılan 'tweet'lerden oluşuyor.

Bu istatistiki veriler, toplumun (en azından toplumun sosyal medyada temsil edilen kısmının) görüşlerinin, isteklerinin ya da gerçekleşen güncel olaylara karşı tepkilerinin, sosyal medyaya yansıyor olmasını çok muhtemel kılıyor. Politik bir olaydan tutun da, gösterimdeki diziler ile alakalı yorumlara kadar; ya da ekonomiden söz eden haberlerden, futbol maçlarının sonuçlarına, ekonomik tartışmalara kadar her şey, sosyal medyada ya da bloglarda kendine yer buluyor[7]. Yine e-katılımcılık amacı ile devlet kuruluşları, ya da sosyal pazarlama teknikleri ile şirketler tüketicilerin görüşlerini sosyal medya üzerinden paylaşmasını kolaylaştırmaya çalışıyor[2]. Diğer bir deyişle, sosyal medya, binlerce belki de milyonlarca kullanıcının çeşitli olaylar hakkındaki fikirlerini ifade eden içeriği barındıran bir platform olmuş oluyor. Bu da okunması ya da özetlenmesi gereken binlerce belki milyonlarca farklı içerik anlamına geliyor.

Crimson Hexagon

Günümüzdeki yapay zekâ ve bilgisayar teknolojisi sosyal medya üzerinde oluşturulan bu kapsamlı içeriği kısa bir sürede otomatik olarak özetleyip analiz etme imkanı sunuyor. Örneğin, merkezi Boston şehrinde olan ve Harvard Üniversitesinde geliştirilen teknolojiye sahip Crimson Hexagon şirketi, [8] sağladığı Forsight platformu ile Twitter, Facebook, YouTube ve Bloglarda kullanıcıların oluşturduğu içerikleri otomatik olarak, istenilen konuya odaklanarak analiz edebiliyor. Crismon gibi projeler sonucunda kurulan benzeri şirketler, analiz sonucunda ortaya kapsamlı bir rapor çıkartıyorlar. Rapor içerisinde sosyal medyadaki görüş kategorilere ayrılmış bir şekilde sunuluyor; her kategoride konuşulan konular gösteriliyor, bu görüşe katkısı olan kişilerin demografik bilgileri toplam halinde sunuluyor ve bu kullanıcılar arasından sosyal medyada en etkili kişiler belirleniyor.

Sosyal medyada ortaya çıkan bu görüşün toplumun her kesiminin düşüncesini yansıtıp yansıtmadığı ayrı bir tartışma konusu. Ama sadece sosyal medya kullanıcılarının görüşü olarak dahi dikkate alınmasının özel sektöre ve kamu kuruluşlarına katabileceklerini örnekler vererek irdelemeye çalışacağız. Örneklerimiz güncel küresel olaylardan, şirketlerin tüketici motivasyonlarını anlamalarına; ülke içinde gerçekleşen politik olaylardan televizyon programlarına olan halkın tepkisine kadar geniş bir yelpazeden geliyor.

Örnek çalışmalar

Mısır ve Libya

İlk örneğimiz Mısır, Libya ve Suriye'de son dönemde gerçekleşen güncel olaylara olan halkın tepkisinin twitter üzerinden analiz edilmesini ele alıyor. Bu olaylar esnasında halkın kendi içinde harakete geçmesi için sosyal medyayı kullandığına dair çok farklı fikirler hep konuşuldu. Biz burada olaylar öncesinde ve sonrasında bu ülkelerde twitter üzerinde neler konuşulduğunu anlamaya çalışan bir çalışmadan bahsedeceğiz[14].

Mısır'da insanlar hem politik durum hakkındaki görüşlerini hem de yeni hükümetin nasıl oluşturulması gerektiğini twitter üzerinden konuşuyorlar. Şubat 2011'den, Haziran 2012'ye kadar yaklaşık 12 milyon Arapça tweet, ve 1 milyonun üzerinde İngilizce tweet bu çalışma için analiz ediliyor. Bu zaman aralığında twitter üzerinde konuşulanlar, geriye dönük ve devrim odaklı konuşmalardan, ileriye dönük, yeni hükümet kuruluşları ve seçimler hakkındaki konuşmalara dönüyor. Şubat 2011'den Kasım 2012'deki seçimlere kadar tweetlerin yüzde 54'ü devrim odaklı iken, seçimlerden sonra Ocak 2012'ye kadar yüzde 26'sı devrim ile alakalı. Şubat 2012, Haziran 2012 döneminde bu oran yüzde 10'lara kadar geriliyor. Bu azalan konuşmaların yerini yeni devlet kurma ile alakalı konuşmlar alıyor.

Twitter'a Libya için yansıyanlar Mısır'dan biraz farklı. Ekim 2011'de Kaddafi'nin ölümünden sonra Aralık ayına kadar atılan tweet'in İngilizce ya da Arapça olmasına göre farklı özellik taşıyor. İngilizce tweet'ler kuvvetler ve askerler arası çatışmadan bahsederken, Arapça tweetler yeni devlet kurma hakkında ifadeler içeriyor.

Facebook ve Twitter'da yeni Papa seçimi

İkinci örneğimiz 13 Mart 2013'te Katolik kilisesinde gerçekleştirilen Papa seçimi hakkında Facebook ve Twitter üzerinde Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere ve Arjantin'de konuşulanları ayrı ayrı inceliyor. ABD'de yüzde 21 oranında olumlu konuşmaya karşılık yüzde 8 olumsuz konuşma gerçekleşiyor. Bu oran İngiltere'de yüzde 12 olumlu ve yüzde 12 olumsuz; Arjantin'de ise belki de tam da beklenilen gibi diğer ülkelerden fazla olarak yüzde 30 olumlu ve yüzde 18 olumsuz şeklinde oluyor. [16]

ABD'de gerçekleşen konuşmalar büyük ölçüde (yüzde 56) görüş belirtmeden haber paylaşımlarından oluşuyor. Yüzde 21'lik olumlu paylaşımların yüzde 15'i yeni Papa'ya olan kişisel güveni ve heyecanı dile getirirken, yüzde 6'lık kısmı ise genel Katolik kilisesine olan heyecanı dile getiriyor. İngiltere'de ise yüzde 51 oranında yeni Papa seçimleri hakkında şaka ve espiri içerikli paylaşımlar yapılıyor.

Yeni Papa'nın ülkesi Arjantin'de ise yüzde 30 oranındaki olumlu görüş, yüzde 13 oranında Papa'ya destek ve heyecan içerirken, yüzde 10'u ise bir Arjantili'nin bu göreve seçilmesinden duyulan milli gururu ifade ediyor.

Bu örnekte güncel bir olaya farklı ülkelerde gösterilen tepkinin sosyal medya kullanılarak kolayca ölçülebilmesinin yanında, kullanılan teknolojinin herhangi bir ülkenin diline sınırlı olmadan çalışabildiğini görmüş oluyoruz.

Sevgiler Günü Amerika'da eyaletler

Üçüncü örnek sevgililer gününde Amerika'da farklı eyaletlerde atılan tweetleri inceliyor. Şubat'ın ilk iki haftasında, iki milyondan fazla tweet'in analizi sonucu yüzde 40 oranında olumsuz, yüzde 23 tarafsız ve kalan yüzde 37 oranında da olumlu tweet atıldığı görülüyor. Şubat'ın ilk günlerinde olumsuz görüşler daha fazla iken, sevgililer gününe yaklaştıkça günlük olumlu konuşmaların oranı, olumsuzları geri de bırakıyor. [15]

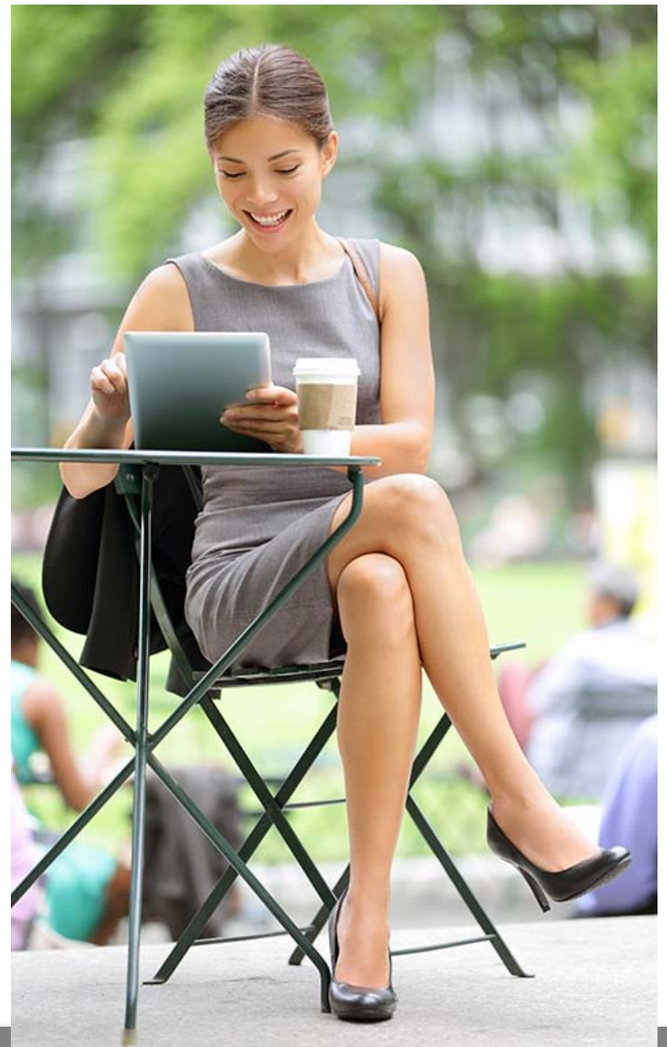

Amerika'da Twitter üzerinde en romantik konuşmanın gerçekleştiği eyalet, yıl boyu güneşli havası ile meşhur Kaliforniya'dan geliyor. Burayı, sırayla Wyoming ve Texas takip ediyor. İlk beşin kalanı ise Utah ve balayı için çokça tercih edilen Hawaii alıyor.

Sevgililer günü ile alakalı olumsuz konuşmaların en çok geçtiği eyalet ise, hava şartlarının ağır olduğu Güney Dakota. Burayı Batı Virginya, Kuzey Dakota, Rhode Island ve Kentucky takip ediyor.

En çok sevgililer günü konuşması ise yine en çok bekâr gencin bulunduğu New York eyaletinden geliyor. Sevgili bulma isteği içeren tweet'ler ile adeta sevgililer gününe yalnız girmek istemeyen kişilerin uğraması gereken yer açık ara New York gibi görünüyor.

Amerika seçimleri

Bir diğer örneğimiz 2012 Amerikan seçim sürecinde Ekim 22'de gerçekleştirilen üçüncü (son) başkanlık münazarası.[9] Bu münazara ile alakalı televizyonların da teşvik etmesi sonucu 2 günde Twitter'da 1 milyona yakın içerik oluşturuluyor. Bunların analizi sonucunda sosyal medyadaki görüş yüzde 37 ile Obama'nın, yüzde 35 ile Romney'nin münazarada daha etkili olduğunu düşünüyor. yüzde 27'lik kalan grup ise münazaranın ortada olduğunu kanaatinde. [10] Obama'nın daha iyi olduğunu düşünenler ekonomi ve dış politikada Obama'yı daha iyi bir seçenek olarak gördüklerini ifade ediyor.

Amerika vergi artırımı

Dördüncü örneğimiz de Amerika'daki vergi artırımı tartışmaları hakkında sosyal medyadaki insanların görüşü. Sosyal medyadaki konuşmaların yüzde 24'ü konuyla alakalı insanların duygusal görüşlerini yansıtıyor (örn. kaygılananlar, kızanlar, hayal kırıklığına uğrayanlar). yüzde 36'sı ise konuyla alakalı yayınlanan haberleri paylaşımı içeriyor. Yüzde 22'si konu ile alakalı şaka içerikli paylaşımlar. Yüzde 18'lik kısım ise destekler ya da eleştirel politik görüş ifade ediyor. [12] Birçok benzer analizleri incelemek için Crimson Hexagon'un blog sayfasını inceleyebilirsiniz. [13]

Kuzey Güney dizisi

Son örneğimiz Türkiye'de yayınlanan Kuzey Güney dizisinden. Dizide yer alan Ferhat karakteri öldürülür. Kimin öldürdüğü henüz dizide belli değilken, sosyal medyada diziyi takip edenler kendi görüşlerini paylaştılar. Takipçilere göre, dizideki Güney karakteri en muhtemel katil. İkinci seçenek ise dizinin bir bölümüne kadar Sami iken, daha fazla ipucu belirince Burak olmuş. Yani diğer bir deyişle, hala dizide katilin kim olduğu belli değilken sosyal medyada konu ile alakalı bir görüş oluşmuş. [11]

Sonuç

Web 2.0 teknolojileri artık toplumların ve aynı zamanda ülkemizin vazgeçilmezleri arasına girmiş durumda. Özellikle sosyal medya siteleri, insanların İnternet ortamında etkileşmesini sağlayarak adeta toplumun görüşlerinden bir kesit sunuyor denebilir.

Ülkemizde de kamu ve özel sektör kuruluşları, verdikleri kararlar ya da sundukları hizmet veya ürünler hakkında; toplumda ne konuşulduğunu, hangi kullanıcıların ne tür görüşleri yaymakta etkili olduğunu, belirlenen hedeflere ne kadarulaşıldığını ölçmede sosyal medyayı bir araç olarak kullanmayı düşünebilirler.

Sosyal medya sayesinde özel sektör ve kamu kuruluşları aldıkları yeni kararlar, yeni hizmet ya da ürünler hakkında toplumdan daha hızlı geri dönüşüm alıp, kendilerini hedefe ulaştıracak stratejilerini tekrar gözden geçirebilirler.

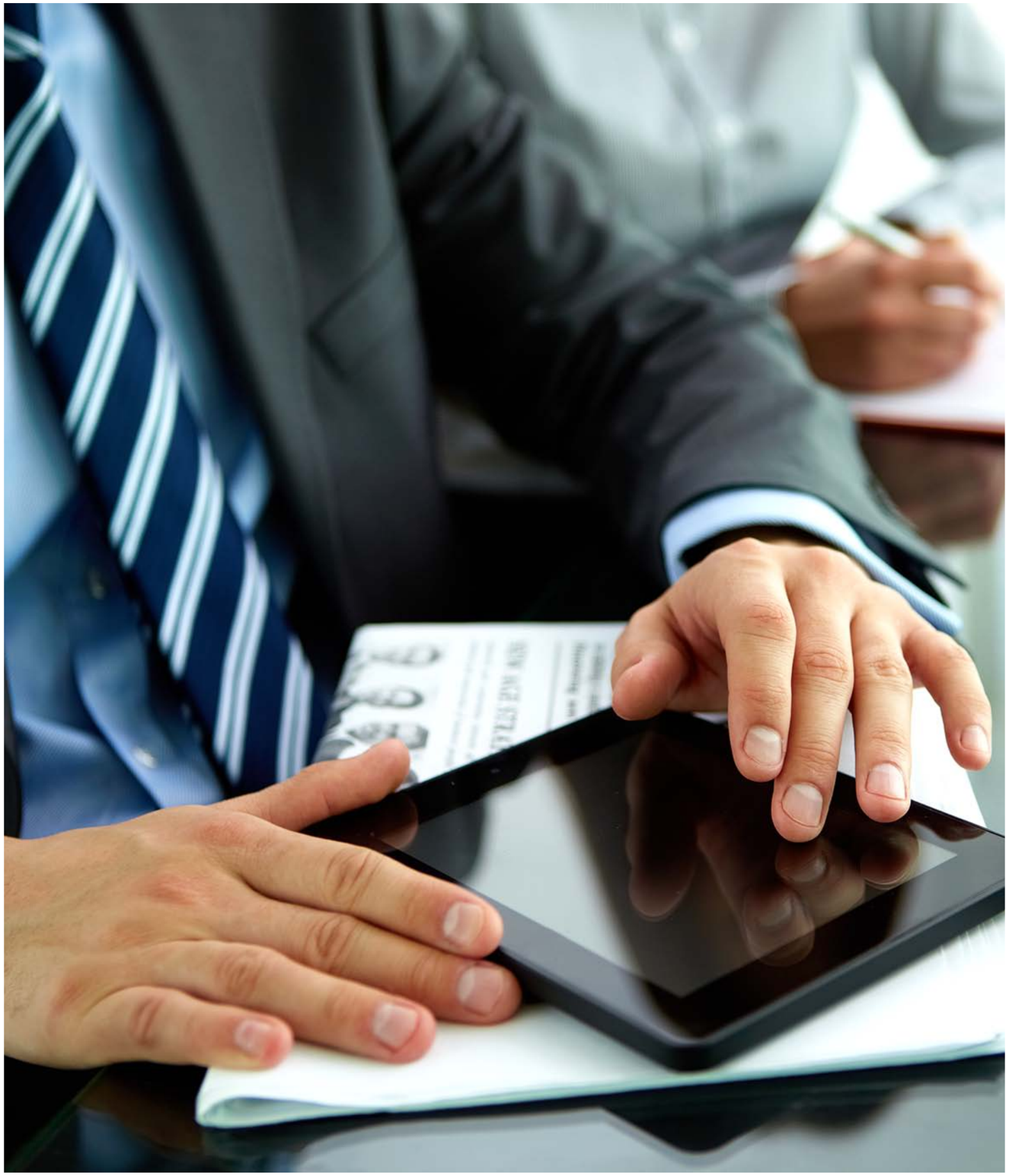

Referans

[1] http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html
[2] http://www.sde.org.tr/tr/haberler/1775/sosyal-medyanin-kamu-hizmetleri-ve-siyasette-kullanilabilirligi.aspx
[3] Jackson, N. A. & Lilleker, D. G.(2009). 'Building an Architecture of Participation? Political Parties and Web 2.0 in Britain', Journal of Information Technology & Politics,6:3,232 — 250
[4] agbeat.com—social-networks-now-account- for-1-in-5-minutes-of-all-web-use
[5] www.newmediatrendwatch.com—87-turkey
[6] http://mashable.com/2011/06/30/twitter-200-million/
[7] http://www.bilisimdergisi.org/pdfindir/s140/pdf/128-129.pdf
[8] www.crimsonhexagon.com
[9] http://www.2012presidentialelection news.com/2012-debate-schedule/2012-presidential-debate-schedule/
[10] http://usnews.nbcnews.com/_news/2012/10/24/14674385-social-media-analysis-bayonets-fail-to-cut-romney-but-overall-debate-sentiment-swings-obamas-way?lite
[11] http://www.crimsonhexagon.com/social-media-analysis-who-shot-ferhat/
[12] http://www.crimsonhexagon.com/social-media-opinion-fiscal-cliff/
[13] http://www.crimsonhexagon.com/blog/
[14] http://mashable.com/2013/03/09/twitter-revolution/
[15]http://mashable.com/2013/02/14/romantic-states-social-media/
[16]http://www.crimsonhexagon.com/aggregate-opinion-analysis-removes-language-barrier/

“Ulusal Veri Merkezleri Strateji Belgesi” oluşturuluyor

Veri Merkezleri ve Bilgi Güvenliği Konferansı kapsamında değişik kurum ve şirketlerden yaklaşık 60 kişinin katılımıyla “Ulusal Veri Merkezleri Strateji Belgesi” dokümanı oluşturmak üzere bir çalıştay yapıldı. Doküman hazır olduğunda kamuoyu ile de paylaşılacak.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı himayesinde, Bilgi Güvenliği Derneği (BGD), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile Türkiye Barolar Birliği'nin (TBB) destekleriyle 26 Mart 2013'te Veri Merkezleri ve Bilgi Güvenliği Konferansı düzenlendi. Barolar Birliği Konferans Salonu'nda 150'ye yakın kurum ve şirketi temsilen 300 kişinin katıldığı Konferansta, değişik kurum ve şirketlerden yaklaşık 60 kişinin katılımıyla “Ulusal Veri Merkezleri Strateji Belgesi” dokümanı oluşturmak amacıyla bir çalıştay gerçekleştirildi. İlgili kurum ve kuruluşlara sunulmak üzere hazırlanacak olan bu dokümanın kamuoyu ile de paylaşılacağı açıklandı.

Veri merkezleri ve bilgi güvenliğine ilişkin mevcut durum analizi, eğilimler ve düzenleme ihtiyaçlarıyla, teknolojik gelişmeler ve bilgi güvenliğinin sağlanması ana konularının ele alındığı konferansın açılış konuşmalarını; BGD Başkanı Ahmet Hamdi Atalay, TBB Başkanı Ahsen Coşar, BTK Kurul Üyesi Galip Zerey, Savunma Sanayi Müsteşar Yardımcısı Orhan Öge yaptı.

BGD Başkanı Atalay, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişip yaygınlaşması ve kullanımının artmasına paralel olarak elektronik ortamlarda üretilen, saklanan ve paylaşılan verilerin her geçen gün hızla arttığına değindi. “Siber Evren” olarak adlandırılan ortamlardaki veri büyüklüğünün önümüzdeki yıl yüzde 50 artışla 4 zetabayta ulaşmasının beklendiğini söyleyen Atalay, sosyal medyanın patlamasıyla siber evrendeki bilgilerin herkes tarafından paylaşılır olduğuna işaret etti. Artan bu verilerin güvenli bir şekilde saklanması ve ulaşılabilir olmasının her zamankinden daha önemli hale geldiğine değinen Atalay, “Her kurum, her şirket kendi veri merkezini oluşturuyor; bu israftır” dedi.

TBB Başkanı Coşar, bilgi teknolojilerine (BT) teknolojilerine önemli yatırımlar yaptıklarını ve Ulusal Baro Ağı Projesi'nin oluşturulduğunu bildirdi. Galip Zerey ise konuşmasında bilgilerin yurt dışına çıkıp çıkmamasının, çıkacaksa nasıl çıkacağının tartışıldığını belirtti. Orhan Öge de, bilgi teknolojilerinin hızının, güvenliğinin önünde gittiğini dile getirerek, “Siber riskler günümüzün en büyük savaşlarından birisi. Farkında olmamız çok geç olabilir” diye konuştu.

“Tek bir ulusal veri merkezi risk oluşturur”

Yöneticiliğini BTK Başkan Yardımcısı Muhterem Çöl'ün yaptığı, “Veri Merkezleri, Düzenleyici Çerçeve ve Türkiye'de Durum” konulu oturuma, TÜBİTAK Siber Güvenlik Enstitüsü Müdürü Dr. Hayrettin Bahşi; TÜBİTAK ULAKBİM Müdürü Dr. Ahmet Kaplan; Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanı Mesut Orta; Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Daire Başkanı Gündüz Şengül ile ASELSAN Kripto ve Bilgi Güvenliği Müdürü Ali Yazıcı katıldı. Oturumda tek bir ulusal veri merkezinin risk oluşturacağına dikkat çekilirken, kamu kurumlarındaki veri merkezlerinde hukuki ve teknik bir çalışma yapılmasının kaçınılmaz olduğu vurgulandı.

Çöl, veri merkezlerine her geçen gün ihtiyacın arttığını ifade ederek, buna paralel olarak güvenlik tedbirlerinin de hızla artırılması gerektiğinin altını çizdi. Şengül ise konuşmasında, veri merkezlerinin koşulları ve yeni veri merkezlerinden söz etti. Orta, veri merkezlerinin birleştirilmesi ve teknik idari sıkıntıları dile getirirken, ulusal veri merkezinin nasıl kurulması gerektiğini anlattı.

Dr. Bahşi, veri merkezi güvenlik sistemi kurulması gerektiğinin üzerinde dururken, denetim sistemi ve fiziksel güvenliği aktardı. Bahşi, küçük ve orta ölçekli kurumların veri merkezinin merkezi olabileceğini söyledi.

Dr. Kaplan, ULAKBİM'den ve yeni trentlerden söz etti, yazılımlarda ağ yönetiminin önemli olduğunu vurguladı. Yazıcı da güvenlik konusuna değinerek, iki grup tehdit olduğunu dile getirdi ve bilgilerin mutlaka kriptolu hale getirilmesi gerektiğine dikkat çekti.

“Veri Merkezleri: Teknoloji, Hizmetler ve Bilgi Güvenliği” başlıklı ikinci oturuma ise; Turkcell'den İlker Kuruöz, Türksat'tan Yunus Çadırcı, Grid Telekom'dan Hakan Akan, Symantec'ten Gökhan Say, STM'den Hayrullah Kale, Türk Telekom'dan İlker Uyanık, Barolar Birliği'nden Avukat Özgür Eralp katıldı. Oturumun moderatörlüğünü Netaş'tan Necmi Ön gerçekleştirdi. Oturumda; BT sektörünün merdiven altı veri merkezlerinden kurtulması gerektiği dile getirilirken, Internet Değişim Noktaları (Internet Exchange Point-IXP) önemi belirtildi ve dünyadaki büyük veri merkezlerinin özellikleri katılımcılara aktarıldı.

Türkiye Bilişim Derneği yeni yönetimini seçti

16 Mart 2013'te yapılan Genel Kurul sonucunda Türkiye Bilişim Derneği'nin 30. döneminde görev alacak yeni Yönetim Kurulu belirlendi ve görev dağılımı gerçekleştirildi.

Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) 29. Olağan Genel Kurul toplantısı ile yeni Yönetim Kurulu belirlendi. 16 Mart 2013'te Ankara JW Marriott Otel'de yapılan Genel Kurulda TBD'nin 30. Dönem Yönetim Kurulu seçildi.

Saygı duruşunun ardından açılış konuşması yapan TBD Yönetim Kurulu Başkanı Turhan Menteş, Türkiye'deki en önemli sivil toplum kuruluşlarından biri olan TBD'nin bilişim kültürünü yayma, Türkiye çapında bilişim teknolojilerinin kullanımını arttırma hedefi üzerine odaklandığı ve çalışmalar yaptığının altını çizdi. Bir önceki dönem faaliyet raporunu sunarak geçmiş dönemi kısaca açıklayan Menteş önümüzdeki dönemlerde yapılacak çok büyük işlerin olduğunu, bunu da herkesin katkılarıyla TBD çatısı altında yapmayı arzu ettiklerini dile getirdi.

TBD'nin 30. Dönem Yönetim Kurulu'nun gündemi ilan edildiği şekilde tamamlandı. Yeni Yönetim Kurulu'nda görev dağılımı şöyle belirlendi:

- Turhan Menteş – Yönetim Kurulu Başkanı
- İ. İlker Tabak- İkinci Başkan
- Lütfi Varoğlu – Veznedar
- Melih Akyılmaz – Sayman
- R. Erdem Erkul – Uluslar arası ilişkilerden sorumlu Başkan Yardımcısı
- Zeynep Keskin- Üye
- Levent Berkman - Üye
- Ersin Taşçı - Üye
- İzzet Gökhan Özbilgin- Üye
- Koray Özer - Üye
- Levent Karadağ- Üye

Denetleme Kurulu'na ise şu isimler yer aldı:

- Vural İbrişim
- Tuncay Bilmez
- Erdal İ. Naneci

TBD 30. Dönem Onur Kurulu'nda ise şu isimler yer aldı:

- Ünal Armağan
- Kaya Kılıçan
- Rahmi Aktepe
- Nezih Kuleyin
- İnci Apaydın

Yazılım Üretim Sektörü Bildirgesi

TBD 29. Genel Kurulu'nda kabul edilen "Yazılım Üretim Sektörü Bildirgesi"nde şöyle denildi:

1. *Türkiye'de 42 yıllık birikimi olan yazılım üretim sektörü, içinde bulunduğu darboğazda 2013'te bugün çökme tehlikesiyle karşı karşıyadır.*

2. *Oysa bu sektörde, 1971'den beri elde edilen teknik deneyim ve yapabilme bilgisi, Türkiye'yi bilişim uygulamalarında en ileri ülkelerden biri düzeyine çıkarmıştı.*

3. *Sürdürülebilir büyüme koşulları sağlanabilirse, yazılım üretimi alt sektörümüzün, ülkemizi bugün içinde bulunduğu "Orta gelir tuzağı"ndan çıkararak ekonomisi bilgiye ve yüksek teknolojiye dayalı yenilikçi bir "Merkez ülke" yapabileceğine inanıyoruz.*

4. *Yazılım sektörünün güvencesi olan hukuk sisteminde, iyelik (telif) haklarını koruyan yasal düzenlemelerin (örn. KİK, madde 22a, 22b) yapılmış olmasına karşın, kamu yönetimi, uygulamada bunları kullanmaktan kaçınmaktadır. Yazılım bakım hizmetlerinin edinilmesinde kamu kuruluşları, kendilerine teslim edilmiş kaynak kodlarını korumak yerine, bunları kendi çalışanlarına ya da açık ihale ile üçüncü kişilere vererek ya da göstererek bu endüstriyel birikimlerin yağmaya uğramasına yol açmakla, yasal anlamda "suç" işlemektedirler.*

5. *TÜBİTAK, TÜRKSAT gibi kamu kuruluşları Türkiye'de filizlenen yazılım üretim endüstrisinin küresel düzeyde gelişmesi için önlemler almak yerine, yazılım üretim hizmetlerini doğrudan kendi kadroları eliyle vermeyi yeğlemektedirler. Rekabeti ortadan kaldırdığı için ülkemizin geleceği bakımından çok tehlikeli bu yaklaşım, bu konuda teknoloji geliştirmiş kırk yıllık birikime sahip şirketlerin yok olmasına yol açacak bir devlet tekeli yaratmaktadır.*

6. *Yazılım üretim sektörünün gelişmesini desteklemek üzere TÜBİTAK/TEYDEB, KOSGEB gibi kuruluşlar eliyle verilen teşvikler ve teknoparklar, bugünkü Türk yazılım üretim gücünün oluşmasında önemli katkı sağlamıştır. Ancak bu teşviklerle üretilen üstün nitelikli yazılım ürünlerinin kamu alımlarında tercih edilmemesi, bu birikimin sürekliliğine ket vurmaktadır. Oysa ne ABD, Almanya gibi ileri ülkelerde, ne Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin (BRIC) ya da Güney Kore gibi, bu alanda atılım yapan rakiplerimizde, ne de Türkiye'de, yazılım ürünlerinin, ilkin o ülkenin kamu kesiminde yaygın biçimde kullanılmadan küresel pazarlara açılabildiği bir örnek yaşanmamıştır.*

7. *Sonuç olarak, yazılım üretim birikimimizin yağmaya uğrayarak çökme tehlikesine karşı yaşam savaşı verdiği bu ortamda, Türk yazılım üreticileri adına, yasalarımızda öngörülen önlemlere karşın süregiden bu yanlış uygulamalara son verecek, genelge niteliğinde bir yönetmeliğin hükümetimizce ilgili yönetim birimlerine ve kamu yöneticilerine duyurulmasını gerekli görüyoruz. Böylece Türkiye'nin 2023'te yeryüzünün en güçlü 10 ekonomisi arasına girmesi için gerekli yüzde 8,5 yıllık büyüme oranının gerçekleşmesini sağlayabiliriz. Yazılım üretimi alt sektörümüzün, ülkemizi "Orta gelir tuzağı"ndan çıkararak ekonomisi bilgiye ve yüksek teknolojiye dayalı yenilikçi bir "Merkez ülke" yapabileceğine, gerçekten inanıyoruz.*

İki güncel kaynak: (a) Bilişim Devriminde Türkiye, 1971 – 2011 – 2051, Prof. Dr. Aydın Köksal, Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Ankara (360 sayfa); (b) Atılım için Bilişim, Türkiye Ekonomisi için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Sektörü Atılım Stratejisi 2023, Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD), Mayıs 2012, İstanbul (247 sayfa).

E-Devlet, E-Ticaret, E-Dergi ve Yasal Düzenlemeler Üzerine Düşünceler

Uzunca bir süredir, bilgisayarlar aracılığı ile üretilen yazılı belgeler kağıt aklığına düşen mürekkep ile amansız bir savaş içersinde. Bürokrasinin en fazla hissedildiği ülkemiz Adalet sistemi dahi 2013 yılı itibariyle UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) üzerinden dava ve icra takibi açılması, açılan dava ve takiplerin yine, sistem üzerinden cevaplanması konusunda yönlendirmede bulunuyor . Öyle ki; tecrübe ettiğimiz kadarıyla mahkeme dosyasına girmek üzere hazırlanan her türlü evrak öncelikle adliyelerde bulunan tarama merkezlerinde sanal ortama aktarılmakta, takiben fiziken dosyasına yerleştirilmekte. Kağıtsız ortama geçiş sürecinin sancıları bir yana bırakılacak olursa, Devletimizin kağıtsız ortama verdiği destek ortada.

Kağıt bürokrasinin en büyük dostu olmuş, geride bıraktığımız yıllarda. Yazılan ancak bir türlü cevabı dönmeyen müzekkereler, yollarda kaybolan muhabere evrakı ve daha nice sıkıntılar, bugün UYAP sistemi üzerinden birkaç dakika içersinde ortadan kalkmakta. Evrak sanallaştıkça süreçler hızlanmakta ve (şimdilik) daha güvenli saklandığı kabul olmakta.

Bizim tecrübe ettiğimiz kağıtsızlık sendromunu bir yana bırakalım, bugün sanal ve fiziki evrak rekabetine, biraz da dergi yayıncılığı açısından bakalım istiyorum. 2012 yılının son günlerinde Amerika'nın ünlü haber dergisi Newsweek, 2013 yılından itibaren yalnızca elektronik ortamda yayın yapacağını açıkladı. Bu kararın iktisadi açıdan olumlu, olumsuz sonuçlarını ilerleyen zamanda tecrübe edeceğimiz muhakkak, ancak yayıncılık sektörü açısından bakıldığında; fiziki olarak satılan gazete sayısı ile internet üzerinden gazete sitelerinin tıklanma oranları karşılaştırıldığında da, terazi kefesinin hızlı bir şekilde ters yönde ağırlaştığı görülmekte . Bir grup muhalif; 'ne dokunuşu ne kokusundan vazgeçerim; hissetmek gerek' diye dursun, genç nesil dergiyi kitabı tablet bilgisayarlarda aramaya çoktan alışmış durumda.
Gelelim konunun hukuki boyutuna, Türkiye'de dergi çıkartacağınız zaman Basın Kanunu mevzuatı kapsamında hareket etmek ve Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirimde bulunmak gibi bir takım yükümlülüklere tabisiniz. Tek derdiniz tabi ki bu değil, dergileri reklam gibi önemli bir destekten yoksun bırakmak da mümkün olmayacağına göre; basılı mecranın reklam yayını açısından tabi olduğu mevzuat ile de yakından ilgili olacağınızı söylemek yanlış olmaz.
Öte yandan, dergi nevinden yayını tamamen ticari amaçla düşünüyorsanız sadece mal/hizmet satım/sağlama gayesi ile bu tür bir işe girişiyorsanız, bu fikrinizi bir kez daha gözden geçirmenizde yarar olabilir. Çünkü, ticari metanın satım ve pazarlaması gayesine özgülenmiş bir yayından bahsettiğinizde; Ticaret Kanunu, Fikri ve Sınai Eserler Hakkında Kanun, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Rekabet ve diğer bağlı mevzuata da uygun hareket etmeniz gereği gündeme gelecektir.

Konuyu biraz daha karmaşık hale getirecek bir örnek üzerinden değerlendirelim. Diyelim ki; siz e-ticaret piyasasına taze kan olmak istiyorsunuz, yatırım, tedarik, bağlantı sıkıntılarınız yok. Web sitenizin tasarımı hazırlandı, elektronik ortamda para transferi süreciniz hazır. Türk Ticaret Kanunu (TTK) yeni düzenlemeleri gereği tek kişiden teşekkül dahi olsa şirketiniz kuruldu , gerekli bildirimler ve vergi açılışı yapıldı. Yine, TTK gereği web sitesi kurma zorunluluğuna bağlı bilgiler kamuyla paylaşıma açık hale getirildi , hatta kayıtlı elektronik posta başvurusunda bile bulunuldu artık genel düzenlemelerle tamamen uyumlu, nur topu gibi bir e-ticaret şirketiniz var. Satışı yapılacak ürünlerin fiyat, adet, marka bildirimlerini rekabet hukuku ve tüketici hukuku düzenlemeleri ile uyumlu hale getirdiniz, sitenizde yer alan görselleri de fikri haklar hukuku kapsamında ihlal yaratmayacak şekilde yayınlamaktasınız. Hatta sitenizde yer alan içerik de 5651 sayılı Kanun ile de uyumlu. Buraya kadar her şey yasal düzenlemelere uygun ancak hemen sevinmeyin. İçerik arttıkça, ticaretin boyutunu büyüdükçe tabi olduğunuz düzenlemeler de aynı oranda artmakta.

Örneğin; sayfanız üzerinden satışa sunduğunuz ürünleri sadece görselleri ve fiyatları ile duyurmanın ötesinde; röportajlarla süsleyerek, reklam alarak ve belki biraz da güncel ve faydalı bilgi ile süsleyerek yani aslında dergi aracılığı ile duyurmak istiyorsunuz. Bu durumda az evvel bahsettiğimiz düzenlenmeleri de göz önüne almanız gerekecek.
Ancak bu dergiyi takipçileriniz/müşterileriniz ile sanal ortamda paylaşmak, sitenize kayıtlı e-posta adreslerine iletmek ya da sayfanızdan indirilebilir hale getirmek isterseniz; yakın zamanda yasalaşması beklenen mevzuat ile de uyumlu şekilde hareket etmek ve e-posta adres bilgilerini izin ile toplayıp, bu verileri uygun ve güvenli şekilde saklayıp, talep halinde silmek konusunda da hassas davranmanız akılcı olacaktır.

Ayrıca, site içersinde indirilebilir hale getirdiğiniz derginin başlı başına 5651 sayılı kanun düzenlemelerine uygun olmasına da özen göstermeniz gerekecektir. Zira, 5651 sayılı İnter-net Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mü-cadele Edilmesi Hakkında Kanun' yürürlüğe girdiği 2007 yılı itibariyle on binlerce internet yayınına erişimin engellenmesine sebebiyet vermiş, altı yıl gibi kısa bir sürede ifade özgürlüğüne dokunan (yoruma açık 8.

madde düzenlemesi) boyutu ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nden 'Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırıdır.' tescili almaya layık görülmüştür .

Fikir ve ifade özgürlüğünün filizlendiği son topraklar da, aslında görünmez tellerle çevrelenmekte. Değil internet, fezaya dahi gidilse beyinde sınır durdukça yenilik ve buluşların da o algının gölgesinde şekilleneceği muhakkak. Bu yüzden, ifade hürriyetini engellemeyen, ekonomik ve kişisel gelişimi destekleyen, herkesin sahip olduğu, engellenemez bir insan hakkı olarak interneti algılamak, kesintisiz ve ücretsiz erişimi mümkün kılmak gerekmekte. Yoksa, düzenlemelere boğmak, kalıplara sokmak ve bu kalıpların dışına çıkan her tür yeniliği yadırgayıp, önüne geçmek, öngörülemez halleri cezalandırarak hareket etmek, çağın en büyük icadını, beynin algsına ve yer yer göreceli adap kurallarına hapsetmek anlamına gelir ki; bu da ne yazık ki bir çağa daha seyirci kalmamız anlamına gelir.

1-UYAP vatandaş portalına bu uzantıdan ulaşabilirsiniz: http://bit.ly/1552sH8
2-Newsweek internet üzerinden yayın hayatına devam edeceğini duyurdu: http://bit.ly/YeEF1Z
3-Bilişim Dergisi 126. sayı s. 88- 93 konuya ilişkin istatistik bilgilere yer alıyor.
4-Zorunlu bilgiler başlıklı m. 4: "Her basılmış eserde, basıldığı yer ve tarih, basımcının ve varsa yayımcının adları, varsa ticarî unvanları ve işyeri adresleri gösterilir... Haber ajansı yayınları hariç her türlü süreli yayında, ayrıca yönetim yeri, sahibinin, varsa temsilcisinin, sorumlu müdürün adları ve yayının türü gösterilir." Sorumlu müdür başlıklı m. 5: "Her süreli yayının bir sorumlu müdürü bulunur... " Beyanname verilmesi başlıklı m. 7: " Süreli yayınların çıkarılması için, kaydedilmek üzere yönetim yerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına bir beyanname verilmesi yeterlidir...."
5-TTK m. 338: 'Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır.'
6-TTK m. 1524: 'Her sermaye şirketi, bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü aşağıdaki hususların yayımlanmasına özgülemek zorundadır.....'
7-Uzun yıllardır yasalaşması beklenen Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında değerlendirildiğinde izinli pazarlama sistemi ile kişilerin elektronik posta adresleri saklanabilir ve talepleri ile silinebilir. Bu nedenle tüketicinin aydınlatılmış onamı olmaksızın ya da üyelikten ayrılması için gerekli kolaylık sağlanmaksızın kurulacak bir pazarlama sistemi, ilgili tasarıların kanunlaşması ile batıl kalacaktır.
8-5651 m. 8: 'İnternet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verilir:
a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;
1) İntihara yönlendirme (madde 84),
2) Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra),
3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),
4) Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),
5) Müstehcenlik (madde 226),
6) Fuhuş (madde 227),
7) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228) suçları.
b) 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar...'
9-İlgili haberin ayrıntılı yorumuna http://bit.ly/ZtBX8z adresinden ulaşabilirsiniz.

TBD, BİM yöneticilerini 20. kez buluşturuyor

Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Ersin Özince ve Gazeteci Coşkun Aral'ın da katılacağı BİM yöneticilerinin "bahar buluşması", 4-7 Nisan 2013'te Antalya'da gerçekleşecek. TBD'nin geleneksel etkinliklerinden olan BİMY Semineri'nde, bilişim teknolojilerinin ekonomiye etkileri ile sektördeki son gelişmeler irdelenecek.

Türkiye bilişim sektörünün gelişmesi amacıyla tam 42 yıldır çalışmalarına aralıksız devam eden Türkiye Bilişim Derneği (TBD), her yıl düzenlenen ve gelenekselleşen etkinliklerinden ilki olan Bilgi İşlem Merkezi Yöneticileri (BİMY) Semineri, 4-7 Nisan 2013 tarihleri arasında Gloria Golf Resort Hotel Belek-Antalya'da yapılacak.

Bilişim sektöründe çalışan üst ve orta düzey yöneticilerin mesleki gelişimi ve dayanışmalarını artırmayı amaçlayan BİMY'nin bu yılki ana teması, "Bilişim Nakittir".

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından desteklenen BİMY'20 etkinliği, Digital Türkiye Platformu'nun ortaklığıyla düzenleniyor.

Bilişimde atılım yapılırsa zaman ve nakitte tasarruf yapılır. Türkiye'de bilişim ekseninde finansın rolü nedir? Sahip olduğumuz teknolojik altyapı, özellikle finans sektöründeki mevcut BT uygulamaları ve geliştirilen yerli yazılımlarla finans bilişimi merkezi olacak sıçramayı yakalamak mümkün mü? BİMY'20 etkinliğinde bu soruların yanıtları uzman ve ilgililerce ele alınacak.

"Bilişim Nakittir" ana temalı BİMY'20 etkinliğine Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu Başkanı H. Ersin Özince ve Gazeteci Coşkun Aral'ın da katılacağı etkinliğin açılışını TBD Yönetim Kurulu Başkanı Turhan Menteş, Dijital Türkiye Platformu Başkanı Faruk Eczacıbaşı ile BTK Başkanı Dr. Tayfun Acarer yapacak. Seminere Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım (Video konferans) ile katılacak.

Etkinlik kapsamında "İstanbul Finans & Bilişim Merkezi Olacak mı?", "Güle güle nakit", "Ekonomiye Katkı: Bilişimde Off-set Modeli" , "Büyük Veri"nin Efendisi olmak ve "Küresel Rekabet Açısından Bulut Bilişim Ekonomisi" başlıklı paneller düzenlenecek. NETAŞ ve IBM katılım; Teknoser, SAP ürün hizmet; BKM, Cisco, Havelsan, Microsoft Türkiye, Profelis, Rhea Netsafe ve Software destekleyen TBD Bilişim Dergisi ise basın sponsorları olarak seminere katılacak.

"İstanbul Finans & Bilişim Merkezi Olacak mı?" panelin moderatörlüğünü Eczacıbaşı Bilgi ve İletişim Sistemleri Grup Başkanı Levent Kızıltan üstlendi. Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Özince, IBM Küresel Teknoloji Hizmetleri Ülke Müdürü Gülseli Zeren Karadere ile Rhea Kurucu Ortak ve Başkanı Onur Takmak panele konuşmacı olarak katılacak. Panelde, "Kültürlerin ve kıtaların kesişme noktası İstanbul, bilişim merkezi olabilecek mi? Bilişim üssü adayı İstanbul ne durumda? Neler yapılması gerekiyor?, İstanbul, önce bölgesel sonra global bir finans&bilişim merkezi olabilecek mi?" sorularına yanıt aranacak.

Aynı gün öğleden sonra çağrılı konuşmacı olarak Gazeteci, İz TV Genel Yayın Yönetmeni Aral, "Bilgi kazandırır" başlıklı bir konuşma yapacak.

Öğleden sonra Fortune Türkiye Genel Yayın Yönetmeni Ali Ağaoğlu'nun moderatörlüğünde "Güle güle nakit" paneli gerçekleştirilecek. Panele Bankalararası Kart Merkezi (BKM) Başkanı Soner Canko; Wincor Nixdorf Genel Müdürü Hakan Özçubukçu; Klan Genel Müdürü Emin Örge ve Garanti Teknoloji Ödeme Sistemleri Genel Müdürü Reha Emekli konuşmacı olarak katılacak. Bu panelde, bugün, yaşanan mobil dönüşümün, İnternet'i yer ve zamandan tamamen bağımsız bir pazar haline getirdiği, özellikle parakende sektörünün yapılanmasını ciddi bir biçimde değiştirip alıcı ve satıcıları bir bilgisayar oyunundaki kahramanlar gibi strateji uzmanları haline dönüştürdüğüne dikkat çekilecek. Bu yeni süreçte "artık nakite yer yok... Kartlar, mobil ödeme sistemleri, sanal cüzdanlar gibi çeşitli ürünler hep bizi mikro stratejist yapmak için... Güle güle nakit..." denilecek.

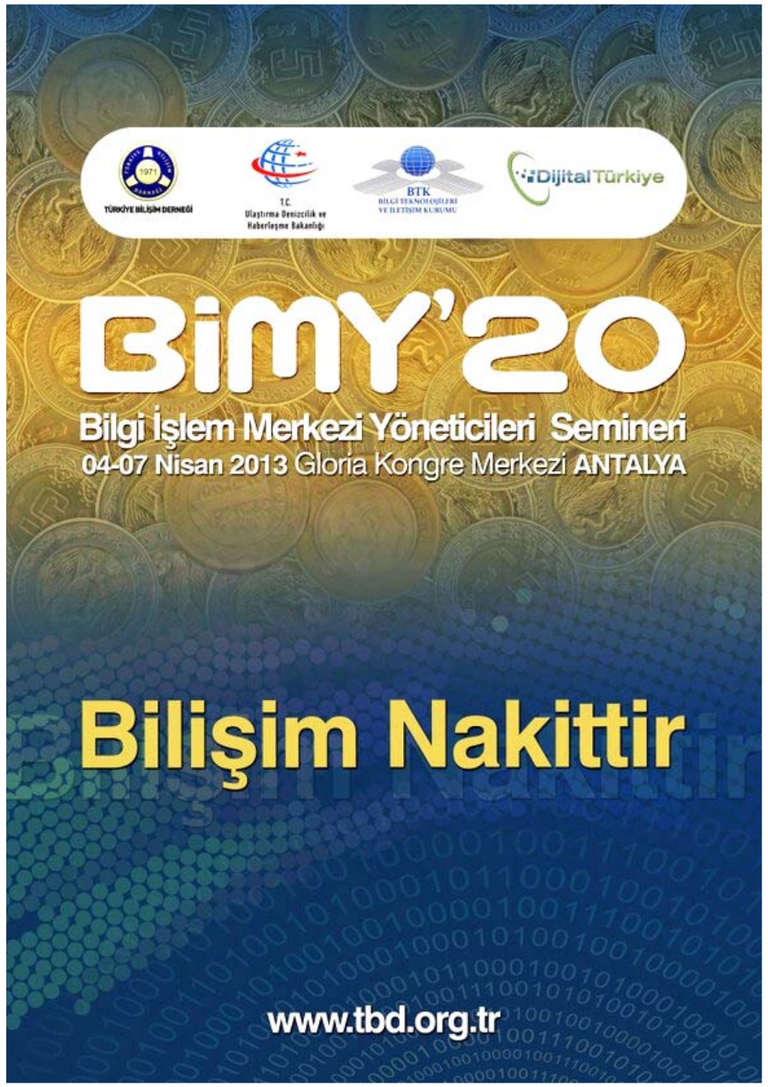

İkinci gün sabah, Savunma Sanayii Müsteşarlığı Daire Başkanı Lütfi Varoğlu, Esen System Integration Genel Müdürü Cem Uğur, Ayesaş Yazılım İş Geliştirme Yöneticisi Yavuz İlik ve TAI BT Müdürü Gülsen Bayramusta'nın konuşmacı olduğu "Ekonomiye Katkı: Bilişimde Off-set Modeli" paneli yapılacak. Panelde savunma, güvenlik ve havacılık sanayiinin gelişiminde önemli bir rol oynayan offset uygulamalarının bilişim sektöründe ne şekilde uygulanabileceği tartışılacak ve somut öneriler gündeme getirilecek.

Daha sonra TÜBİSAD Başkanı Kemal Cılız moderatörlüğünde "Büyük Veri"nin Efendisi olmak paneli gerçekleştirilecek. SAP Genel Müdürü Zeynep Keskin, Trend Micro Güvenlik Danışmanı Murat Songör ve Teradata Genel Müdürü Gamze Aydın'ın konuşmacı olduğu panelde ise veri odaklı yeni iş modellerinin nasıl yaratıldığı, "Büyük veri"yi iyi yönetmenin yaratacağı fırsatlar tartışılacak.

İkinci gün öğleden sonra "Küresel Rekabet Açısından Bulut Bilişim Ekonomisi" başlıklı panelin moderatörlüğünü Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Aslı Deniz Helvacıoğlu üstlendi. Oracle Genel Müdürü Filiz Doğan, Netsafe Genel Müdürü Serdar Salepcioğlu, NETAŞ Ürün ve Çözüm Stratejileri Müdürü Ferda Yapıcı ve Odea Bank Bilgi Teknolojilerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Tayfun Küçük'ün katılacağı panelde de, "Bulut Bilişim", masaya yatırılacak, bilişimin kurum ve şirketlerde nasıl "nakite" dönüşebileceği incelenecek.

Bilgi Teknolojileri, Yönetişim ve Denetim Konferansı, 4. kez İstanbul'da yapıldı

13-14 Mart 2013'te yaklaşık 300 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen konferansta, başta COBIT 5, sigorta sektöründe BT yönetimi, BT denetiminde kariyer ve sosyal beceriler, itibar riski, operasyonel risk olmak üzere birçok konu ele alındı. 7'si yabancı, toplam 42 konuşmacının katıldığı, 4 panelin düzenlendiği konferans, bu yıl uluslar arası bir kimliğe kavuştu.

Fatma Ağaç

4. Bilgi Teknolojileri, Yönetişim ve Denetim Konferansı, 13-14 Mart 2013 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Her geçen yıl ilginin giderek arttığı konferansa bu yıl yaklaşık 300 kişi katıldı. 7 yabancı olmak üzere toplam 42 konuğu ağırlayan 4 önemli panelin düzenlendiği konferans, bu yıl uluslar arası bir kimliğe kavuştu.
Bankacılık, finans ve sigortacılık sektörünün paydaşlarını bir araya getiren konferansın açılış konuşmalarını Bilgi Sistemleri Denetim ve Kontrol Derneği (Information Systems Audit and Control Association- ISACA) İstanbul Chapter Başkanı (Şube Başkanı) Necdet Almac, Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi Müdürü Aydın Satıcı, İnternet Geliştirme Kurumu Başkanı Serhat Özeren ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkan Yardımcısı Dr. Muhterem Çöl yaptı.

ISACA İstanbul Chapter Başkanı Almac, konuşmasında bilgi sistemlerinde güven ve katma değerin çok önemli olduğuna değinerek, konferansın gelişmesinde büyük emeği geçen Doç. Dr. İzzet Gökhan Özbilgin'e teşekkür etti. Konferansın, ISACA'nın ayrılmaz bir parçası olduğuna işaret eden Almac, konferansın yakın gelecekte ISACA'nın toplantıları ile birlikte yapılacağına dikkat çekti.
ISACA'nın 82 ülkede örgütlenmiş ulaslararası dev bir organizasyon olduğunu kaydeden Almac, teknoloji, yönetişim ve denetim konularında bağımsız bir örgüt olmak için kendilerine 4 ana büyük hedef koyduklarını ve birinci hedefin sertifika almak olduğunu kaydetti. İkinci önemli hedefin, denetleyen ve düzenleyen kuruluşlar olduğunu söyleyen Almac, bugün Bankacılık ve Düzenleme Kurumu'nun (BDDK) yasal olarak standartlarını onayladığını anlattı. Bir diğer hedefin denetlenen kuruluşlar olduğuna işaret eden Almac, 4'üncü önemli hedefin ise teknoloji konusunda kuruluşları yönlendirmek ve teknoloji dokümanlarının kurumsallaşmasını sağlamak olduğunu belitti. Almac, ISACA İstanbul Chapter'ı geleceğe taşıyacak kurumları destekledikleri vurguladı.
Sigorta Bilgi ve Gözetim Bölge Müdürü Satıcı da konuşmasında, insanların

fırsatları, fırsatların insanları beklediğini ve her zaman mazeretlerin kazandığına değinerek, artık mazeretlerin kazanmasına müsaade etmeyeceklerinin altını çizdi.
Türkiye'de Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) 200 milyar Dolar'dan 800 milyar Dolar'a yükseldiğine işaret eden Satıcı, Türkiye'nin son 10 yılda yüzde 100 büyüdüğüne vurgu yaptı. Türkiye'de İnternet ve data kullanımının arttığına da işaret eden Satıcı, İnternet üzerinden 1,6 terabit data taşındığını, 68 milyon cep telefonu, 43 milyon da 3G abonesi olduğunu söyledi. Satıcı, Türkiye'nin teknolojide ciddi yatırımlar yaptığını anlatarak, 180 bin kilometre fiber altyapısına erişildiğini bildirdi. Türkiye'nin teknoloji alanındaki gelişmelerinin ekonomik kalkınmayı tetiklediğini belirten Satıcı, Türkiye'de sigortacılığın da her geçen gün büyüdüğünü ve sigortacılık hacminin 2 milyar Dolar'dan 10 milyar Dolar'a çıktığını açıkladı.
"Sigorta sektörü ekonomik ve sosyal açıdan çok büyük fayda sağladı" diyen Satıcı, bu tür konferansların standartlaşma bilincini herkese aşıladığına işaret etti.

Özeren: İnternet Geliştirme Kurulu, İnternet'i denetlemiyor

İnternet Geliştirme Kurumu Başkanı Özeren ise, bilişim sektörünün son 10 yılda dünyada ve ülkemizde çok büyüdüğüne işaret ederek, "20 milyon İnternet abone sayısı 55 milyon civarında da İnternet kullanıcısı var" dedi.
Özeren, Türk Milleti olarak teknolojiye meraklı olmamızın artı avantajlarını yaşadığımızı dile getirdi. İnternet Geliştirme Kurumu'nun 2012 yılının Eylül ayından itibaren sürekli kurul olarak adlandırıldığını anlatan Özeren, konuşmasını şöyle sürdürdü:
"Danışman kurullara ihtiyaç var. İnternet Geliştirme Kurulu, sektörün görüşünü alarak, danışmanlık yapar. İnternet Geliştirme Kurulu yapısı içerisinde İnternet'i denetlemiyoruz. Böyle bir görevi yok kurulun. Biz İnternet Geliştirme Kurulu olarak özel kuruluş unvanına sahibiz ve sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışma yapıyoruz. Ben de sivil toplum kuruluşu temsilcisi olarak kurulda yer alıyorum.
Ülkemizde Facebook, Google gibi şirketler yok. Ama bu tür şirketlerin çıkması için Ulaştırma Bakanlığı Ocak 2013'te bir karar aldı. 300 milyar Liralık bir destek verilecek. Bilişim sektöründeki ivmelenme diğer sektörleri de ivmeleyecek. İnternet Geliştirme Kurulu olarak sizleri her türlü konuda dinlemekten mutluluk duyacağız."
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkan Yardımcısı Dr. Çöl de, "Bilgi Teknolojileri ve İletişim Düzenlemeleri, Denetlemeleri" konulu bir sunum yaptı. Dünyada 2004-2010 yılları arasında bilgi ve iletişim sektörlerinde önemli bir istikrar yaşandığının altını çizen Çöl, Türkiye'de de bilgi ve iletişim sektörlerinde önemli bir potansiyel bulunduğunu anımsattı. Elektronik haberleşmede düzenleme ve denetleme sorumluluğu bulunduğuna işaret eden Çöl, e-imza, mobil imza ve Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Hizmeti gibi düzenlemelerin yapıldığını söyledi. Çöl, siber güvenliğin de vazgeçilmez bir kavram haline geldiğini vurgulayarak, 61 kuruluşla 2013 Ocak ayında 2. Ulusal Siber Güvenlik tatbikatının gerçekleştirildiğini anlattı. Ulusal Siber Güvenlik Eylem Planı'nda BTK'ya ciddi görevler verildiğini aktaran Çöl, "Aktörlerle işbirliği halindeyiz" dedi.
Konferansı ilk günü Teradata'dan John Oldham, "Operasyonel Risk Sorunlarının Entegre Veri Ambarı Yaklaşımı ile Ele Alınması"; Ernst&Young Ortağı Emre Beşli, "Bilgi Teknolojileri (BT) Denetiminde Kariyer ve Sertifikalar"; Saxo Bank'tan Astrid Elena Morales Hansen, "Bir Saxo Bank Çantası - Bir DevOps Odaklı BT Organizasyonu GRC BT Sürüşü"; Yapı Kredi Teftiş Kurulu Başkanı Stefano Perazziniz "İç Denetimin Stratejik Değeri"; SAP EMEA Direktörü Thorsten Weinrich "Mobilite'de Güvenlik ve Kurum İçinde Kişisel Cihaz Kullanımı"; Uptime Enstitüsü Direktörü ve EMEA Yönetimi'nden Philip Collerton, "Veri Merkezi Tesisleri ve IT Entegrasyonu", "Kurumsal Risk Servisleri"; Deloitte Ortağı Cüneyt Kırlar, "Finans ve Telekom Sektörünün Güvenlik Öncelikleri"; ISO 31000 Türkiye Temsilcisi Alpaslan Menevşe ise "ISO 31000 Kurumsal Risk Yönetim Standardı ve Uygulanması"nı anlattı.

Sigorta firmalarında BT yönetimi ve denetimi

Konferansın birinci günü "Sigorta Firmalarında BT Yönetimi ve Denetimi" konulu bir oturum gerçekleştirildi. Başkanlığını Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi Müdürü Aydın Satıcı'nın yaptığı oturumda, Hayat BT Komitesi Başkanı ve CIV Hayat Sigorta A.Ş.'den Dr. Cem Ülger, Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş.'den Neşe Varna Uğurkan ile Hayat Dışı BT Komitesi Başkanı ve Anadolu Sigorta A.Ş.'den Mehmet Abacı birer konuşma yaptılar.
Satıcı, sigorta merkezi olarak daha çok BT departmanları ile çalıştıklarını belirterek, bu yıl başında BT komitesi oluşturduklarını, Mart ayı içerisinde 3. toplantılarını yaptıklarını dile getirdi.

Anadolu Sigorta'dan Abacı, Sigorta Bilgi Merkezi'nin ne olduğunu anlatarak, merkezin görevinin suiistimalleri önlemek ve istatistiki bilgileri toplamak olduğunu kaydetti. Sigorta Bilgi Merkezi yöneticilerinin ilk defa BT komitesi oluşturduklarına değinen Abacı, sektör verilerinin ve istatistiklerinin merkezde tutulmasının şart olduğunu belirtti. Abacı, Anadolu Sigorta olarak, iş süreçlerini yenilemek için projeler ve yenilikler yaptıklarını ifade etti.
Hayat Sigorta'dan Dr. Ülger, şirketlere ve sigortalılara birtakım katkılarda bulunduklarını anlatarak, "Her ay farklı bir şirketle toplantı yapıyoruz. 2013 için kendimize birtakım hedefler koyduk. Verilerimi artık on-line olarak Sigorta Bilgi Merkezi'ne de iletiyoruz. Sigorta şirketleri kişilerin özel hassas bilgilerini tutuyor. Ama bu bilgileri şifreli olarak tutmak zorundayız. Denetime yol veren bir yapı olması lazım" şeklinde konuştu.
Ziraat Hayat ve Emeklilik'ten Uğurkan ise, Hazine Müsteşarlığı'nın sigortacılık bacağına değinerek, sigortacılığın büyük data problemini bünyesinde barındırdığını dile getirdi. Uğurkan, Hazine Müsteşarlığı'nın sigortacılık alanındaki uygulamalarının yürürlüğe girdiği zaman sigorta sektörünün BT üst değerine yönlendirileceğini kaydetti.
Birinci günün son oturumu ise "Cobit: Geçmişten Bugüne" konuluydu." COBIT 5 uygulama yaklaşımı", "COBIT4.1'den geçişte neler gerekli?" ve uygulamada/denetimde en zorlayıcı olacak noktaların ele alındığı oturumun başkanlığını ISACA Istanbul COBIT Çalışma Grubu Başkanı Aslı Doğrusöz yaptı. Konuşmacılar ise, Ernst&Young'dan Ateş Sünbül, İş Bankası'ndan Cem Ergül, ISACA İstanbul'dan Kaya Kazmirci ve BDDK Başuzmanı Rıfat Deregözü'ydü.
"Türkiye, kişisel verilerin korunması konusunda güvensiz ülke"
Konferansın ikinci gününün ilk oturumun da, "Bilgi Teknolojileri ve Yeni Düzenlemeler" konusu; "Kişisel Verilerin Korunması", "Elektronik Tebligat ve Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)" ile "Telekom Sektöründe Denetime Yönelik Düzenlemeler" çerçevesinde ele alındı.
Başkanlığını BTK Bilgi Teknolojileri Daire Başkanı Sacid Sarıkaya'nın yaptığı oturumda, Tüpraş BT Risk ve Uyum Şefi İlker Tutu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Nilgün Başalp ve Türkkep Genel Müdürü Yüksel Samast konuştu.
İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Başalp, ülkemizde kişisel verilerin güvenliği ile ilgili çalışmaların yapıldığını ifade ederek, kişisel verilerin korunmasının sorunlu bir konu olduğunu belirtti. Başalp, kurumlarda ve bireylerde bu konuda yeterli bir farkındalığın oturtulamadığını söyleyerek, "Hak ihlalleri ile birlikte ciddi bir koruma ihtiyacı hissediyoruz" dedi.
2010 Anayasa değişikliği ile kişisel verilerin korunmasının tekrar gündeme geldiğini dile getiren Başalp, 2008'de kadük hale gelen Kişisel Veriler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi gerektiğinin altını çizdi. Kanun tasarısının ne zaman yürürlüğe gireceğinin belli olmadığını yineleyen Başalp, konuşmasını şöyle sürdürdü:
"Kanun tasarısı Avrupa Birliği (AB) yönergeleri esas alınarak hazırlandı. Tasarı bu haliyle yürürlüğe girecek olursa bağımsız Veri Koruma Kurumu ile para cezaları yıldırıcı olacak. Sağlık Bakanlığı kişisel sağlık bilgilerinin korunmasına yönelik bir yönetmelik hazırladı. BTK Kişisel Verilerin İşlenmesi ile ilgili bir yönetmelik hazırladı. Bu yönetmelik Temmuz 2013'te yürürlüğe girecek. Kişisel verilerin üzerinde tasarruf hakkına sahipsiniz. Kanunun çıkmaması kime yarıyor? Kanunun çıkmaması bir sorun. Bağımsız bir Veri Koruma Kurumu kurulması gündemde. Bu siyasetin karşısında duruyor. Adalet Bakanlığı'na bağlı bir daire olması istenmiş. Türkiye, kişisel verilerin korunması konusunda güvensiz ülke konumunda."
Türkkep Genel Müdürü Samast, "KEP ile ilgili cek, caklı cümleler kuruluyorduk şimdi oldu diyoruz" diyerek, Türkiye'de KEP'in hem hukuki bacağının hem de servis sağlayıcılar bacağının hizmete girdiğini söyledi. KEP sisteminin geçerli olabilmesi için hukuki ve teknik bacaklarının tam olması gerektiğine değinen Samast, KEP sisteminin kullanıcılara servis edilebilir hale geldiğini kaydetti. Mart 2013 sonu itibariyle hizmetin başlamış olacağını anlatan Samast, "Kayıtlı kısım kullanıcıların kayıt olması anlamına geliyor" diye konuştu. KEP ile güvenlik problemlerinin ortadan kalkacağını anlatan Samast, bankaların KEP konusunda lider öncü kuruluşlar olacağını belirtti. Finans, sigorta ve enerji sektörlerinin de KEP sistemini kullanmalarının çok yararlı olacağını vurgulayan Samast, KEP'in kişilere de açık olacağını söyledi. Samast, konuşmasında elektronik tebligat konusunda da bilgi verirken, elektronik tebligatın kullanıcılara getirilen bir zorunluluk olduğunun altını çizdi. Samast, KEP sistemi için elektronik imzanın gerekli olduğunu dile getirerek, KEP'in kurumsal taraftaki uygulamalarda maliyetlerden ciddi tasarruf sağlayacağını kaydetti.
Tüpraş BT Risk ve Uyum Şefi Tutu, kamu sektörünün kendi hizmetleri açısından KEP ve e-tebligatı kullanması gerektiğinin üzerinde durarak, e-tebligat ve e-imzanın çıktığını e-sözleşmenin ise henüz uygulamada olmadığını belirtti.
Konferansın ikinci günü ayrıca "Bulut Bilişim ve Yönetişim" oturumu gerçekleştirilirken, oturum başkanlığını CSA Türkiye'den Murat Lostar üstlendi. Konuşmacılar ise Bora Gemicioğlu (Avukat), Buğra Karabey (Microsoft ve CSA Türkiye) Tayfun Küçük (Odeabank Genel Müdür Yardımcısı), Tolga Ingenç (Turkcell) ve Uğur Kaan Karşılıklı (BDDK Başuzmanı) idi.
İkinci gün ayrıca açılış konuşmasını ve 1. gün değerlendirmesini Mustafa Gülmüş (ISACA İstanbul Chapter Başkan Yardımcısı) yaptı. IBM Global Teknoloji Servis'ten Patrick Corcoran "İtibar riski"ni anlattı.
Deloitte'dan Gary Hardy, "COBIT 5'e Dayalı BT Yönetişim Uygulama Stratejisi" ni aktarırken, Teradata'dan Arda Baskan, "Finans Sektöründe Büyük Veri ve İş Analitiği Evrimi"ni anlattı.
Eczacıbaşı & TÜBİSAD Başkan Yardımcısı Levent Kızıltan, "Dış Kaynak Kullanımı, Yönetimi ve Denetimi"ni; Karya Bilişim Kurucu Ortak Betül Ertem Yıldız, "Yeni TTK Gereklilikleri ve Bir GRC Çözümü"nü; Chicago Belediyesi Kamu Güvenliği Bilgi Teknolojisi Yöneticisi ve SDI Türkiye Genel Müdürü Yılmaz Halaç, "İş Zekâsı ve Chicago'dan Örnekler"i; Ziraat Bank Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Aytekin Güzeliş, "Denetimde Sosyal Beceriler"i; Ernst & Young Kıdemli Müdürü Ümit Şen, "Mobil Güvenlik ve Mobil Ortamda Denetim"i; Koç Holding A.Ş., Stratejik Planlama Koordinatörü Dr. Murad Ardaç, "2023 Hedeflerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri"ni; Lostar Güvenlik A.Ş.Erdem Mengeş, "BT Yönetişimi ve Bilgi Güvenliği: Hizalama ve Verimlilik"i; IBM'den Burçak Soydan ise, "Yönetilen Hizmetler: BT Yönetişiminde Bir Alternatif"i anlattı.

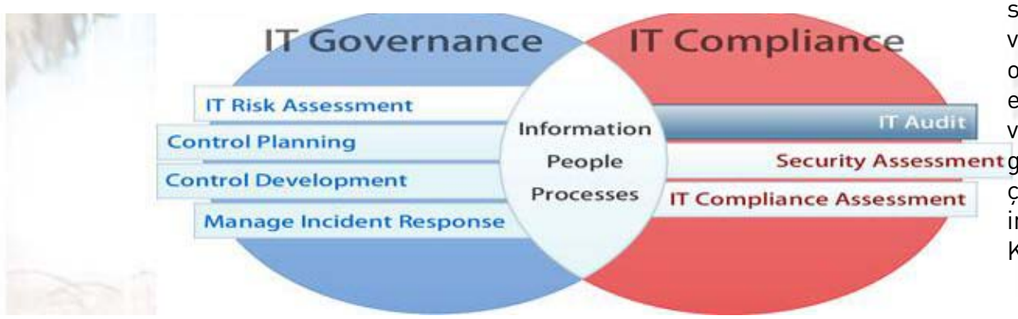

BMD Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Sarı:

Bilişim gazetecileri, mesleğin olmazsa olmazları haline geldi

Gazeteci ve gazete yöneticilerinin yeni nesil yayıncılık araçlarına bugünden hazırlanması gerektiğine dikkat çeken Sarı, İnternet basını için yeni bir yasaya gerek olmadığına inanıyor. Tüm medyada bilişim muhabirlerinin istihdam edilmediğine işaret eden Sarı, özellikle bilişimi ekonomi sayfalarının altında gören günlük gazete yöneticilerinin bu konuda çok ciddi bir bilinçlenmeye ihtiyacı olduğunu söyledi.

Aslıhan Bozkurt

TBD BİLİŞİM Dergisi olarak "Medyadaki bilişim temsilcileri", "bilişim habercileri"ne bundan sonraki sayılarımızda yer vermeye/ konuk etmeye çalışacağız. Bu kapsamda önceliği Bilişim Muhabirleri Derneği'ne (BMD) verdik. BMD Yönetim Kurulu Başkanı ve BThaber Genel Yayın Yönetmeni Fatih Sarı, sorularımızı yanıtladı. Amaçlarını "bilişim alanında yazanların sorunlarına ışık tutup çözmek ve aralarında ilişkilerin daha yakın bir hale getirilmesi" olarak özetleyen Sarı, her yıl en az üç büyük etkinlik yapan, yeni çıkan her teknoloji hakkında üyelerinin uzmanlar tarafında bilgi almasını sağlayan bir yapı haline dönüşmeyi başardıklarını belirtti.

BMD'nin yüzün üzerinde üyesi olduğunu ancak bunların sadece altmış kadarının aktif gazetecilik mesleğini icra ettiklerini bildiren Sarı, son dönemde gelişen İnternet yayıncılığı sayesinde üye olan son yirmi kişinin on sekizinin İnternet gazetecisi olduğuna dikkat çekti.

Önümüzdeki dönemde TBD, TBV, YASAD ve TÜBİDER gibi öncü STK'larla birlikte ellerini taşın altına daha fazla koymayı planladıklarını söyleyen Sarı, bilişim gazetecilerinin mesleğin olmazsa olmazları haline geldiğini vurguladı. Sarı, işi bilişim olmayan medyada özellikle televizyonlarda bilişimle ilgili haberlerde BMD üyelerinden görüş alındığının altını çizdi.

Tüm medya kuruluşlarında bilişim muhabirlerinin istihdam edilmediğine değinen Sarı, özellikle bilişimi ekonomi sayfalarının altında gören günlük gazete yöneticilerinin bu konuda çok ciddi bir bilinçlenmeye ihtiyacı olduğunu söyledi.

Bilişim sektöründe faaliyet gösteren bir haftalık gazete, bir 15 günlük dergi, on iki kadar da aylık dergi bulunduğunu Sarı, muhabirlerin teknolojik gelişmeler karşısında bilgilerini güncel tutamamalarını en büyük sorun olarak görüyor.
Gazeteci ve gazete yöneticilerinin İnternet, tablet gibi yeni nesil yayıncılık araçlarına aşina olup hazırlanmaya başlamaları gerektiğine işaret eden Sarı, İnternet'in artık basının ayrılmaz bir parçası olduğunu vurguladı.

İnternet basını için yeni bir yasaya gerek olmadığını kaydeden Sarı, ister İnternet yazarı ister gazete yazarı olsun ayrım yapmadan şart aranmaksızın bu mesleği yapanlara sarı basın kartı verilmesini istedi.

- Dünya ve Türkiye'de, bilişim muhabiri kavramı ne zaman çıktı?

-Bu kavram dünyada ülkemize oranla daha erken gelişti. Teknolojilerin gelişmesi ve bilgisayarların hayatımıza girmesiyle birlikte bazı kaynaklara göre ilk bilişim yazarları ABD'de 60'lı, Avrupa'da ise 70'li yıllarda gazetecilik mesleğinde ayrışmaya başladı. Ülkemizde ise net bilgiler olmasa da 70'lerin ortasında gazeteci büyüklerimiz teknoloji yazmaya başladı. Bu sürece 1971 yılında kurulan Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) büyük katkısı olduğunu da söylemeden geçmeyelim.

- Bilişim Muhabirleri Derneği (BMD), ne zaman ve ne amaçla kuruldu? BMD'nin çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?

-BMD, 1998 yılında kurumuş sektörümüze göre genç bir sivil toplum örgütü. Amacımız bilişim alanında yazan arkadaşlarımızın sorunlarına ışık tutup çözmek ve aralarında ilişkilerin daha yakın bir hale getirilmesi olarak özetlenebilir. 2011 yılından bu yana görev yapan ve başkanlığını benim yürüttüğüm son yönetim kurulumuzla da yeni çalışma gurupları oluşturduk. Eğitim, Etkinlik ve Medya olarak ayrıştırdığımız bu çalışma gurupları üyelerimizin yeni teknolojiler hakkında eğitim almasından yeni etkinlik planlamasına ve medyada bilinirliğimizin artmasına kadar farklı konularda önemli çalışmalar imza atmayı başardı. Bugün geldiğimiz noktada her yıl en az üç büyük etkinlik yapan, yeni çıkan her teknoloji hakkında üyelerinin uzmanlar tarafında bilgi almasını sağlayan bir yapı haline dönüşmeyi başardığımız söylenebilir. Detaylı bilgi için www.bmd.org.tr adresi kullanılabilir.

- Üyeleriniz arasında gazete, dergi, haber ajansları, radyo, televizyon ve haber portalları çalışanlarının oranı/ sayısı nedir?

-BMD'nin yüzün üzerinde üyesi var ancak bunları sadece altmış kadar aktif gazetecilik mesleğini icra ediyor. Ağırlık gazete ve dergi çalışanlarında olsa da son dönemde gelişen İnternet yayıncılığı sayesinde ne mutlu ki üye olan son yirmi arkadaşımızın on sekiz tanesi İnternet gazetecisi. Televizyon tarafında ise TV programlarının sayısına bakarak üye sayımız hakkında yorum yapmak mümkün olacaktır ki bu sayı da 10'u geçmiyor maalesef.

-Bilişim muhabirlerinin, Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşmesi sürecine kalemleriyle katkıda bulunmalarını sağlayacak ne gibi çalışmalar yaptınız, yapıyorsunuz, neleri yapmayı planlıyorsunuz? Bu yönde yapılacak çalışmalarda bilişim alanındaki sivil toplum kuruluşlarından (STK) ne gibi katkılar aldınız, alacaksınız?

-Bilişim muhabirlerinin bu anlamda özel bir çalışma yapmasına gerek yok. Zaten mesleğimiz ve alanımız gereği amacımız faaliyet gösterdiğimiz sektörü geliştirmek ve geleceğine ışık tutacak aydınlara bilişim uzmanlarına destek olmak. Tüm bilişim STK'larının ortak destek sağladığı platforma BMD de üye ve aylık toplantılara destek olmaya çalışıyoruz. Önümüzdeki dönemde de TBD, TBV, YASAD ve TÜBİDER gibi öncü STK'larımızla birlikte elimizi taşın altına daha fazla koymayı planlıyoruz.

-İnternet gazeteciliğinin atağa geçtiği, sosyal medyada daha çok görselliğin vurgulandığı, kısa videoların alıp başını gittiği bir dönemde gazetecilik sizce nasıl bir gelişim göstererek bu döneme ayak uydurmalı? Ve bunu yapması gerekiyor mu?

-Tüm bu saydıklarınızın yanında bir dönem de vatandaş gazeteciliği de çok popüler bir kavram olmuştu. Ancak medya sürekli değişiyor, dünya sürekli değişiyor. Siz buna ister geleneksel medya deyin ister sosyal medya işin özünde güven ve doğruluk yatıyor. Okuyucular ya da yeni moda tabiriyle takipçiler güvenilir olmayan kaynakların haberlerini okumadığı gibi bu alışkanlıklarını sosyal ağlara da yönelterek ünlü isimlerin her gün defalarca ölüm haberlerinin verildiği sosyal medya da doğru kaynağı tercih ediyor ve onlardan gelmeyen haberleri çoğu zaman doğru saymıyor. Video konusu ise bize ürettiğimiz içeriğin ne denli hızlı tüketildiğini çok açık bir şekilde gösteriyor. Geleceğin gazetecileri başarılı olmak istiyorsa haber çekme yeteneklerinin yanına mutlaka video haber yapabilme yeteneğini de eklemeli.

-Her teknolojisi ayrı bir uzmanlaşmayı gerektiren bilişim alanında, haberci olarak fiilen çalışan gazetecilerin, günlük yazılı ve görsel medyada yer almasının önemine ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz?

-Bilişim sizin de belirttiğiniz üzere çok fazla alt kırılımları olan bir alan. Bu anlamda uzmanlaşan gazetecilerin vereceği haberler hem sokaktaki sektörümüze uzak olan insanların anlayacağı dilden yazacaktır hem de habere uzmanlığını katarak bu alandaki desteğini eklemiş olacaktır. Buradan hareketle özellikle günlük yayınlarda bilişim gazetecisi olması bizim gözümüzde gerek şart.

-Sizce, günümüzde bilişim muhabirliği, gazetecilik mesleğinin bir uzmanlık dalı haline geldi mi? Artık bilişim muhabirliği, gazeteciliğin vazgeçilmez bir uzmanlık dalı olarak kendini medyada hissettiriyor mu?

-Bu sorunun çok net bir cevabı yok maalesef. Ancak gerek üye sayımız gerek faaliyet gösterdiğimiz medyalara baktığımızda bilişim gazetecilerinin mesleğin olmazsa

olmazları haline geldiğini söyleyebilirim. İşi bilişim olmayan medyalara da baktığımızda özellikle televizyon kanallarının bilişimle ilgili haberlerde bizim üyemiz olan arkadaşlarımızdan görüş almaları durumu özetliyor.

-Tüm medya kuruluşlarında bilişim muhabiri var mı? Bilişim alanında faaliyet gösteren kaç dergi veya yayın var?

-Maalesef tüm medya kuruluşlarında bu işi yapacak arkadaşlarımız istihdam edilmiyor. Özellikle bilişimi ekonomi sayfalarının altında gören günlük gazete yöneticilerinin bu konuda çok ciddi bir bilinçlenmeye ihtiyacı var. Son kullanıcı yayınlarını da dikkate alırsa bizim alanımızda faaliyet gösteren bir haftalık gazete, bir tane 15 günlük dergi. On iki civarında da aylık dergiden söz etmek mümkün.

-Basında alanında uzman bilişim muhabirlerinin çalışması konusunda bir bilinç oluşması için medya yöneticilerine ne gibi görevler düşüyor?

-İşte en can alıcı soru bu. Az önce de söylediğim gibi yöneticiler ya bilişimle ilgili ve bilgili değil ya da insan kaynağı tarafında üst yönetimlerinden gördükleri baskılar yüzünden bu alanı görmezden geliyor. Bu alanda bilinçlendirmeden ziyade doğru planlama yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

-Bilişim muhabirlerinin mesleki çalışmalarında karşılaştıkları sorunlar nelerdir? Söz konusu sorunların çözümü konusunda hangi kuruluşlarla ne gibi girişimlerde bulunmak gerekiyor?

-En büyük sorun muhabirlerin teknolojik gelişmeler karşısında bilgilerini güncel tutamamaları olarak görünüyor. Biz BMD olarak bu sorunu çözmek için üyelerimizden talep toplayarak çeşitli eğitimler düzenliyoruz. Diğer sorunlar ise klasik gazetecilik sorunları yani sigortasız çalışmak, esnek çalışma saatleri adı altında günde 18 saate kadar çalıştırılmak, düşük ücret politikaları olarak özetlenebilir.

-Mesleğe yeni başlayan (stajyer) bilişim muhabirlerinin yetişmesi için neler yapılmalı?

-Üniversitelerimizde gençlerimiz yeterli eğitimleri alıyor ve bilişim alanında da yeterli uzmanlığa sahip olarak mezun oluyorlar. Bence gençlerimize düzgün bir çalışma ortamı sağlamamız kesinlikle yeterli olacaktır.

-Bilişim gazetecileri, teknolojiyi takip etmek adına neler yapmalı?

-Bilişim gazetecileri İnternet üzerinden sürekli araştırma yapmalı. Bu mesleği yapmak için mühendis olmaya gerek yok, bizler de zaten gazeteciliğin mühendislikte başarısız olanların tercih ettiği bir meslek olmaması için gayret gösteriyoruz. Kısaca dünyayı sürekli takip etmek, bizim düzenlediğimiz tarzda eğitimlere katılmak ve bilişimle ilgili yayınları takip etmek ilk etapta yeterli olacaktır.

-Yeni medya ile eski medya arasındaki fark konusunda görüşlerinizi alabilir miyiz?

-Mantık olarak hiç fark yok. Medya denilen kavram, bilgiyi ya da haberi bir şekilde kitleyle ulaştırmak amacıyla hareket eder. Siz bilgiyi ister kâğıtla, ister televizyonla ister sosyal ağlar üzerinden aktarın sonuçta amacınıza ulaşmış olursunuz. Ancak uygulamada çeşitli farklılıklar var. Örneğin gazete haberleri takdir edersiniz ki bir gün öncesinin haberleri. Televizyon haberleri de lojistik sıkıntısı nedeniyle her zaman eş zamanlı halka ulaştırılamayabiliyor. Ancak İnternet ve sosyal ağ temelli habercilikte anında kitleye ulaşmanız mümkün eğer kitle sizi doğru haber kaynağı olarak konumlandırıyorsa.

-Sizce Türkiye'de İnternet yayıncılığı doğru yönetilip yeni medyada taşlar yerine oturdu mu?

-Kesinlikle hayır. 90'ların sonunda bize şu İnternet nedir bir anlatın bakalım diyen eski gazeteciler ülkemizin en güçlü İnternet sitelerini yönetiyor. Hal böyle olunca habercilik anlayışı hâlâ İnternet anlayış ile örtüşebilmiş durumda değil. Benim en büyük umudum arkamızdan gelen genç İnternet girişimciler. Çünkü onlar söylenileni gayet iyi anladı ve iş stratejilerini doğru temeller üzerine kurmayı başardı. Kısaca yaklaşık beş yıl içinde bu taşların yerine oturmaya başlayacağını söyleyebiliriz.

-Bilişim medyasının bundan 20 yıl sonrasına ilişkin öngörünüz nedir?

-Yirmi yıl çok uzun bir süre. Bana kalırsa yirmi yıl sonra eğer hâlâ dünyamız var olursa büyük bir doğa sorunu yaşayacağız ve her alanda kâğıt kullanımı yok olacak. Bu yüzden gazetecilerin ve gazete yöneticilerinin İnternet, tablet gibi yeni nesil yayıncılık araçlarına aşina olması ve bu günden hazırlanmaya başlaması gerekiyor.

-Özellikle İnternet üzerinden gazetecilik faaliyetini yürütenler hâlâ basın mensubu sayılmıyor, bazı resmi toplantılara çağrılmadıkları gibi bazen içeri dahi alınmıyorlar. Yüz binlerce okuru olan İnternet haber sitelerinin çalışanlarına karşı bir ayrımcılık söz konusu. Oysa İnternet medyasının demokrasinin güçlenmesi için vazgeçilmez bir unsur olduğu vurgulanıyor. Kamu hizmeti yapan İnternet medyasına gereken özenin gösterilmesi ve faaliyetlerini birer basın mensubu şeklinde yürütebilmeleri için kamu otoritesi neler yapmalı?

-Kamu otoritesinin önünde yapılacak çok iş var. Öncelikle bu sorun sadece İnternet tarafındaki arkadaşlarımız için değil tüm bilişim muhabirleri için geçerli. Bizim üyelerimizin sadece beş tanesi sarı basın kartına sahip. Bu kart için gerekli şartların medya yöneticileri tarafından çok fazla bulunması nedeniyle biz bu kartlara sahip olamıyoruz oysa yerel yayınlar bir yolunu bulup çaycısına kadar sarı basın kartı çıkartabiliyor. Burada yapılması gereken şart aranmaksızın bu mesleği yapanlara sarı basın kartı vermek, ister İnternet yazarı ister gazete yazarı olsun ayrım yapmadan hem de.

- Her ne kadar 10 yılı aşkın bir geçmişi olsa da İnternet haberciliği yeteri kadar değer görüp önemsenmiyor. İnternet gazetecilerinin kimliğinin tanınması için ne gibi yasal düzenlemelere ihtiyaç var?

-Benim ilk İnternet haberimi yazmamın üzerinden tam on dört yıl geçmiş. Bu kadar zamanda güvenin sağlanamamış olmasının tek sebebi herkesin kendi sitesini açarak İnternet

gazetecisi olduğunu iddia etmesi. Aslında yapılması gereken çok açık. Bir şirket olan, çalışanlarının sigortasını yapı devlete vergi veren ve sitelerinde bir künyeye sahip yayınları diğerlerinden ayırmak ilk etapta yeterli olacaktır. Sonrasında diğerleri yasal olmayan yapılar sayılacağı için halkın gözünde doğru habercilik yapanlar ayrışacak gereken değer de taraflara bu sayede verilmiş olacaktır.

-İnternet gazeteciliği için ayrı yasa düzenlenme yapılması gündemde... Elektronik yayıncılık da denilen İnternet gazeteciliğinin hukuki tanımı ve yasal hakları konusundaki düzenlemelerde dikkat edilmesini istediğiniz noktalar nelerdir? İnternet gazeteciliği için ayrı bir yasa ile düzenlenme mi yapılmalı yoksa Basın Yasası'nda geçici dokuzuncu maddeyle düzenlenmeye çalışılması doğru olur mu?

-Bence yeni bir yasaya gerek yok. Bu basının bir konusu ve İnternet de artık basının ayrılmaz bir parçası. Kısacası basın yasasında yapılacak düzenlemelerle bu sorunların önüne rahatlıkla geçilebileceğini düşünüyorum.

-İletişim fakültelerinde İnternet gazeteciliği ve bilişim muhabirliği için hangi dersler (Bilgi-enformasyon toplumu teorileri; Küreselleşme, ağ toplumu, yeni ekonomi ve medya; Yeni iletişim teknolojileri, vb) verilmeli? Önerileriniz nelerdir?

-İletişim fakültelerinden mezun arkadaşlarımızın iş yapış şekillerinden son derece memnun olduğumu söyleyebilirim. Teknik jargonla ilgili sıkıntıları da kısa sürede atabiliyoruz. Tabii ki saydığınız dersler olmalı. Ancak o dersler normal gazetecilik müfredatında yer almalı. Bilişim muhabirliği için ayrıca okullarda daha teknik tarafla ilgili ve Avrupa tarafındaki gelişmelerin aktarılabileceği dersler müfredata eklenmeli. Son olarak bizim tarafta uzmanlığın üniversitede başladığını ama sektörde çalıştıkça geliştiğini ve yerine oturduğunu söylemek isterim.

-Türkiye'de bilgi teknolojileri (BT) alanında görev yapan basın mensupları sizce yeterince örgütlü mü?

-Biz BMD olarak yeterince örgütlü olduğumuzu düşünüyoruz. Sektörümüze yeni katılan arkadaşların derneğimize üye olmaları için de tüm üyelerimiz çaba harcıyor. Ancak özellikle Ankara'da çok eksiğimiz olduğunu düşünüyor ve yeni dönemde Ankara basını için de çeşitli toplantı ve görüşmeler gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

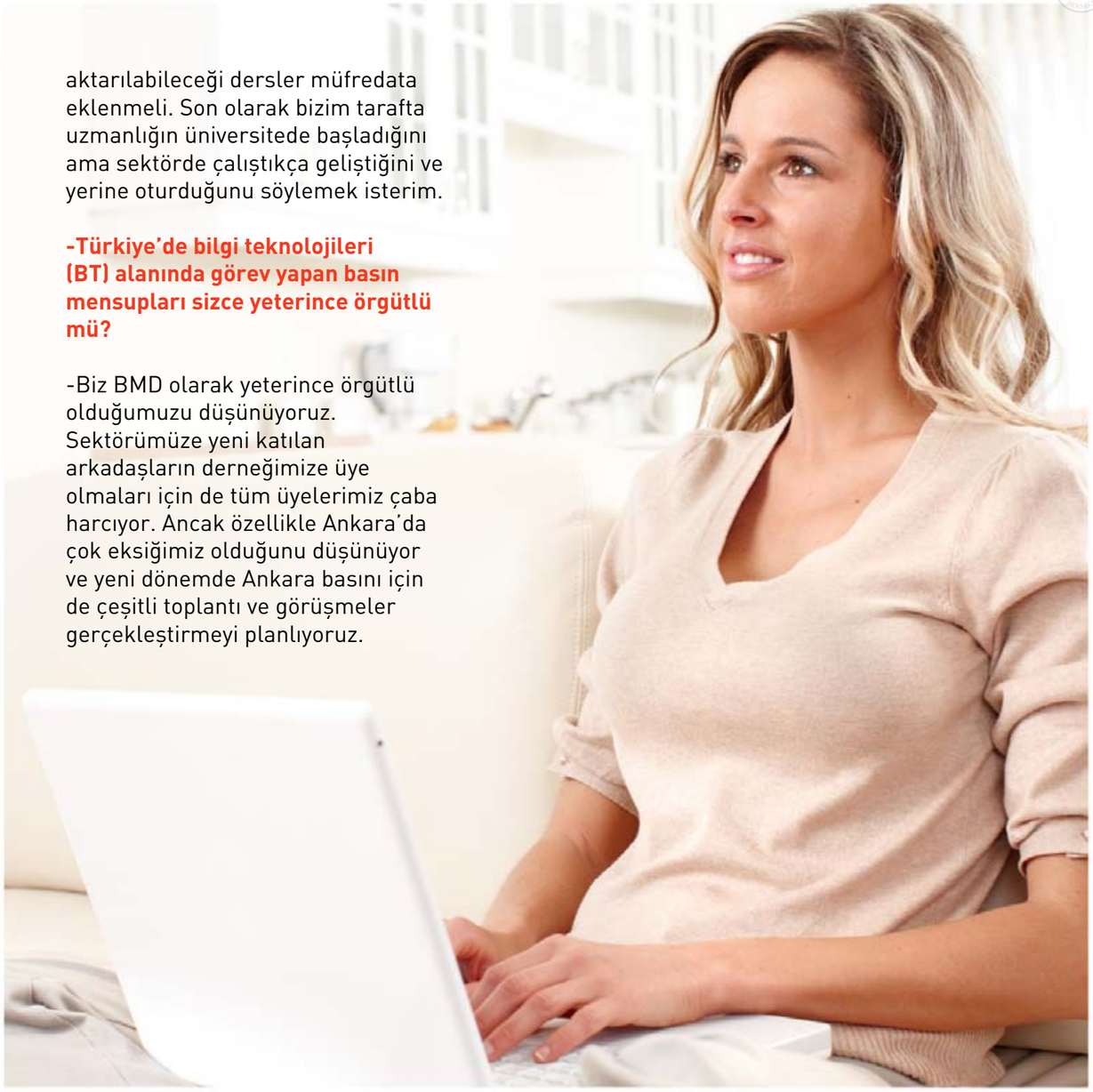

SÖZ ÇOCUKLARIN

Her yıl nisan ayında bu köşeyi çocuklara ayırıp onların yazdığı yazıları, öyküleri paylaşmayı sürdürüyorum. Bu ayın konuk yazarı Doğa Erdağ. Doğa, Ankara'da T. Emlak Bankası İlköğretim Okulu 7/A sınıfında okuyor. Kaleme aldığı öyküsünün yanısıra, Kasım 2012'de birincilik ödülü aldığı şiirini de bizlerle paylaşan Doğa'yı kutluyor, güzel ve değerli çalışmalarıyla hep bizlerle birlikte olmasını diliyorum...

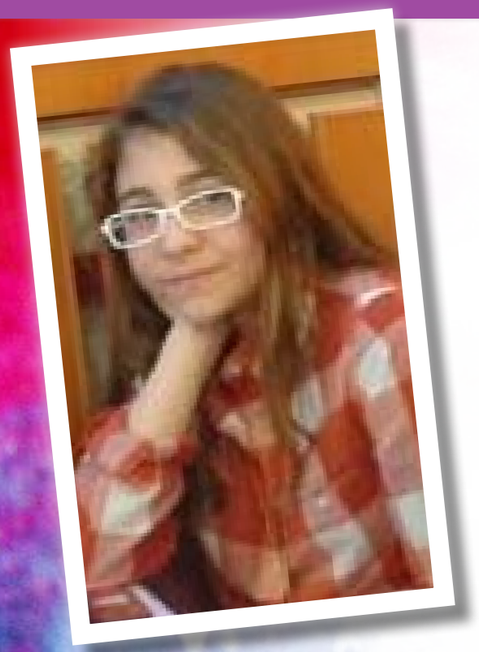

Benim Biricik Öğretmenim

Bilgiyi sen öğrettin
Davranışlarımızı sen düzeltin
Yaptıklarımıza sabrettin
Benim biricik öğretmenim

Bize hep gülümsersin
Biliriz, bizi çok seversin
Kanatsız bir melek gibisin
Benim biricik öğretmenim

Durmadan çalışırsın gündüzleri geceleri
Öğretmeye çabalarsın harfleri heceleri
Hep mutlu olmamızı istersin
Benim biricik öğretmenim

Hep Atatürk'ü översin
Onun gibi olun dersin
Onu örnek almamızı istersin
Benim biricik öğretmenim

Aydınlatırsın bizi bilginle
Benzersin bilgi dolu güneşe
İçinde sönmeyen bir ateşle
Benim biricik öğretmenim

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

(*) Bs. Müh., Bilişim Ltd. Paz. ve Satış Md.
Türkiye Bilişim Derneği Yönetim Kurulu II. Başkanı

BAŞIMIZA **GELENLER**

Yazan : Doğa Erdağ, T. Emlak Bankası İÖO, 7/A

"Artık biz de eve gidelim." dedi annem. Akşam olmuştu. Yan odada oyun oynarken bize doğru geldiğini gördük. "Hadi, kalkın, eve gidiyoruz.'' Annemizi üzmeye kıyamazdık. Hemen toparlanıp Sakine teyzenin evinden çıktık. Ablam Ayşe, Halime'nin elinden tutuyordu. Ablamın çok gür siyah saçları beline geliyordu. Saçlarını her gün tarar, özenle örerdi. Evin tüm işlerini annemle Ayşe yapardı. Ben de yavaş yavaş öğrenmeye başlamıştım. Her gün ablamla parka gider oyun oynardık. O bir kenara oturur, bizi izlerdi. Ben ve üç kardeşim de tozu dumana katardık. Yorgun argın eve dönerdik. Annem, "Oyalanmayın ellerinizi yıkayın yoksa sofraya oturamazsınız." derdi ve bizi gönderirdi. Koşa koşa çeşmeye gidip ellerimizi yıkamak için sıraya girerdik. Yine bir gün akşam yemek yerken, en küçük kardeşim Halime, "Anne, babam nerede?" dedi. Evde büyük bir sessizlik oluştu. Kimse konuşmuyor, kimse yemeğini yemiyordu. Ablamın gözleri dolu dolu oldu. Annem ne diyeceğini bilemedi. "Çok konuşuyorsun sen!" deyip annem yemeğine devam etti. Ablam katlı gitti. Ben de arkasından... Sonra cesaretimi toplayıp sordum:

-Abla, babama ne oldu?

Çünkü hiç görmedim ki babamı, hiç dokunmadım ki ona, hiç öpmedim ki onu, hiç bilmiyorum; kokusunu bile, çok az hatırlıyorum. Onu da hâyâl meyal.

-Çok merak ediyorum lütfen söyler misin?

-Ben 11 yaşındaydım. Babam bizi çok severdi. Halime daha 8 aylıktı. Babamla geziyorduk. O sırada bir adam gördüm. Çok uzaktaydı ama yerde yatıyordu. Elinde de bir şey... Sonra oradan bir ateş sesi geldi. Ta uzaktan o adam babama ateş etmişti. Babam birden yere düştü. Birden her yer kan oldu. Ben çok şaşırmıştım. Babamın komik şakalarından biri olduğunu düşünmüştüm. Babamı öptüm. Annem kolumdan tutup eve götürdü beni. Üzerinden aylar geçse de annem çok perişandı. Ağlamaya bile gücü kalmamıştı. Ama şimdi unuttu. Ya da ben öyle sanıyorum. O sırada annem geldi:

-Ne konuşup duruyorsunuz burada? Hadi hemen yatağa!

Hemen koşup yattık. Böylece dört yıl geçmişti. Annem çok hastaydı. Hastalığın adını bize söylemediler. Ama bu hastalığa yakalanıp da kurtulan çok nadirmiş. Ve biz hiç üzülmüyorduk. Çünkü annemin çok güçlü olduğunu, bu hastalığı yenebileceğini biliyorduk.
Köyümüzün en bilge ve yaşlı kadını olan Emine Nine bizim eve gelmişti. Çok büyük bir olaydı bu. Çünkü Emine Nine çok nadir dışarı çıkardı. Dağlardan, derelerden topladığı otları, suları,

çiçekleri bir güzel karıştırıp anneme içirdi.

-Çok yormayın bakayım ananızı! Çekilin kenara! Ama annem günden güne kötüleşiyordu. Dedikoducu kadınlara malzeme olmuştu annem:

-Valla hiç umut yokmuş. Dört bebesi hem anasız hem babasız kalacak...

Gözlerim dolmuş, elim kolum tutmaz hale gelmişti. Koşa koşa eve gittim. Tüm kardeşlerim annemin başına toplanmıştı. Annem öleceğini anlamış, tüm kardeşlerimle son konuşmasını yapıyordu.

-Bak Ayşe, sen evin en büyüğüsün çok da kuvvetlisin maşallah. Evi çekip çevirebilecek tek kişi sensin. Baban da çok severdi seni, kardeşlerine iyi bak kızım. Ahmet'im, oğlum ablalarını üzme, yaramazlık yapma. Büyü, okumuş adam ol. Canım oğlum. Kızım Halime, Fatma ablalarınıza yardım edin Ahmet'i koruyun kızım. Ben bu dünyada göreceğimi gördüm, yaşayabileceğim kadar yaşadım. Allah hepinize uzun ömür versin. Zorda kalırsanız Sakine size hep yardım eder, hiç çekinmeyin.

Hepimiz ağlıyorduk. Birden annem durdu. Rengi soldu. Ellerini yanına koydu. Son nefesini verdi...

-Herkes çıksın! Gidin oyun oynayın.

Ablam hepimizi dışarı çıkardı. Evde annemin üzerine kapanmış, bağıra bağıra ağlıyordu. Saatlerce dışarıda bekledik. Ablamı susturup elini yüzünü yıkadılar. Birkaç gün sonra halam da haberi almıştı. Bence hiç üzülmemişti. Halam kara kuru biriydi. Cansız siyah saçları omzundaydı. Çok cılız ve çok mutsuz bir insandı. Bizi hiç sevmezdi. Tüm yaşam kaynağı oğlu Mehmet'ti. Mehmet halama hiç benzemiyordu. O çok güler yüzlü, bizimle oyun oynamayı çok seven biriydi. Eniştem bizi pek tanımazdı. Zaten o hayatla bağlarını kesmiş gibi gözüküyordu... Halama gitmemize en çok Ahmet sevinmişti. Çünkü Mehmet'i çok severdi.
-Herkes kendi eşyalarını toplasın. Şükran Halime'yle Ahmet'e yardım et.

Hem kendi eşyalarımı hem de Halime ve Ahmet'in eşyalarını topladım. Sakine teyzeye gittik. Bizi doyurdu, hepimizin çantasına para koydu. Sonra hemen arabaya atladık. Oğlu Hasan arabayı kullanıyordu.

-Ben her ay halanızı arayacağım. Halanız sizi döverse ne yapın edin bana haber yollayın... İşte geldik hadi inin bakalım.

Korkuyordum. Bir yandan halamın sesini duydum:

-Çok çocuk var...

Ahmet hemen Mehmet'e sarıldı. Halamın evi iki katlıydı. Çok fazla odası vardı. Mehmet bize kalacağımız odaları gösterdi. Beş kardeş iki odaya sığacaktık. Ablamın planına uyduk. Ben ve Fatma birlikte kalacaktık. Ablam, Ahmet ve Halime'de yan odada.

Halam geldi.

-Hadi yerleşin yemeğe inin hemen!

Sabahları ilk Mehmet yemeğini yiyor, okula gidiyordu. Biz de onun çantasını hazırlayıp kendimize kahvaltı hazırlıyor, yiyorduk. Sonra da evi süpürüyor, ütü yapıyor, halıları siliyorduk. Böylece yıllar geçmişti. Ben ve ablam evin hizmetçileri hâline gelmiştik. Halam yine de bizim masraflarımızı karşılamaktan çok sıkılmıştı. Halime küçük olduğundan ona iş yaptıramadığında çok bozuluyordu. Bir gün bu konuyu eniştem açtı:

-Şu küçük olanların ayak altında dolaşmalarından sıkıldım.

Ben bu konuşmaları üst kattaki balkondan rahatlıkla duyabiliyordum. Çünkü halam ve eniştem alt kattaki mutfak balkonunda sigara içerken hep bizim hakkımızda konuşurdu. Sonra devam etti:

-Bence şunları bir dağıtalım. Şu en büyük olan Ayşe kalsın iyi iş yapıyor aylık 200 verdik mi hemen kardeşlerini unutur. Bir küçüğü Şükran mı ne? Onu da evlatlık verelim gitsin. Bir de Halime. Onu da sevmedim. Mehmet ders çalışırken dikkatini dağıtıyor. Onu da Şükran'ın yanında veririz. Halam:

-Geriye iki tane kalıyor. Şu en küçükleri Ahmet. Onu da köye geri göndeririz. Fatma da ablasının yanında kalsın. İşleri öğrenir o da yardım eder.

Sonra ikisi de gülmeye başladı. Bunları duyar duymaz ablama anlattım. O kardeşlerime söylemedi.

-Bence hemen Sakine teyzeye söyleyelim.

-Ama onun oğlu öldükten sonra çok üzüldü. Bize bakar mı sanıyorsun? Unutmuştu bizi.

-Haklısın. Peki ne yapacağız? Ben gitmek istemiyorum.

-Biz de kaçarız. Burayı hiç sevmemiştim zaten. Mehmet'e anlatmayalım. Halama söyleyebilir.

-O zaman haftaya kaçıp köyümüze gidiyoruz.

-Arabayla üç saatlik yolu yürüyerek nasıl gideceğiz.

-Bakarız bir çaresine.

O günden sonra hep farklı farklı kaçış planları düzenlemeye başladık. Sonra bu planlarımızı Fatma'ya da anlattık. Ahmet'le Halime'nin hiçbir şeyden haberi olmayacaktı. Eğer onlara söylersek olup olmadık yerde bağırabilir, Mehmet'e söyleyebilirlerdi. Birden halam geldi.

-Yarın arkadaşlarım buraya gelecek. Sakın ayak altında dolaşmayın. Ayşe dışındakiler bir odaya toplansın yarın sizi oraya kilitleyeceğim. Ayşe sen de arkadaşlarıma hizmet edeceksin. Kardeşlerinden birinin sesi aşağıdan duyulursa hepinizi döverim ona göre.

Bu bizim için çok güzel bir fırsattı. Ama bizi odaya kilitlerse nasıl kaçacaktık? Yarına kadar hazırlanamazdık. Ablamla konuştum ama o da yarın olmazsa hiçbir zaman kaçamayacağımızı söylüyor eşyalarını toparlıyordu.

-İyi de kilitli odadan nasıl kaçacağız?

-Haklısın.

Arkamızda bizi dinleyen Fatma'yı gördük. Elinde odanın anahtarı vardı.

-Salonda bir anahtar kutusu var. Orada evdeki tüm anahtarlar var. Ahmet'le oyun oynarken o kutuyu bana getirmişti. Ben de lazım olur diye saklamıştım.

-Çok iyi yapmışsın.

-Halam yarın bizi buraya kilitlediğinde yarım saatte hazırlanırız sonra alt katın deposuna saklanırız. Bu evde halamın bakacağı en son yer orasıdır. Halam arkadaşlarıyla yemek yerken Ayşe bize işaret verecek ve biz de kaçacağız. Halam ilk Şükran ablamı yollayacaksa ben, Şükran ablam ve Ahmet gidebiliriz. Ayşe ablam da başka bir plan yapıp Halime'yle kaçabilir. Ablam ve Ahmet'le yukarıda gördüğümüz terk edilmiş dağ evine gideriz. Orada eski de olsa mobilyalar vardı.
-Çok haklısın Fatma. Hem seneye Ahmet birinci sınıfa başlayacak. Annemize sözümüz var. Biz okuyamasak da onu okutacağız.

-Peki akşam olup da halam bana kardeşlerin nerede deyince ben ne diyeceğim?

-Halam odamıza gelip yoklamaz bizi. Ama eğer gelirse de bir bahane uydurursun.

-Yat artık Halime.

-Ahmet sen de yat. Gecenin köründe oyun oynama.

Konuşurken uyuya kalmışız. Sabah halam kalkar kalmaz ablamı alıp odamızı kilitledi. Aradan iki saat geçti. Fatma:

-Hadi abla çok bekledik.

-Tamam ama Halime yalnız oturabilecek mi?

-Halime'ye bir şey olmaz.

Fatma'yla Ahmet odanın kilidini açtılar.

Planladığımız gibi Ahmet'le Fatma kaçtılar. Dağ evinde Fadime teyzeyle kocası onları bekliyordu.

-Siz kimsiniz? Burası bizim eski evimiz. Kendi evinize gidin.

-Korkma Fatma benim Fadime. Hatırlamadın mı? Emine ninenin torunu.

-Hatırladım. Sizi kim gönderdi buraya? Neden buradasınız?

-Ablan Ayşe gönderdi. Başınıza gelenleri anlatınca çok üzüldüm.
-Gitsen iyi olur. Biz burada kalacağız.

-Siz bizimle geliyorsunuz. Size bundan sonra ben bakacağım.

Ablam hiç mutlu değildi. Sadece işleri yapıyor Halime'ye hep kızıyordu. Benimle de sık sık kavga ediyordu. Böylece bir yıl geçti. Fatma bize her ay mektup yollardı. Halama göstermeden onu alıp okurduk. Ahmet okula başlayıp her gün öğrendiklerini Fatma'ya anlatıyormuş. Halam kardeşlerim kaçtıktan sonra bizi daha fazla gözetim altında tutuyordu. Ama biz gene uygun bir fırsat bulduk ve kaçma planları yapmaya başladık. Ama bu sefer başarılı olamadık. Halime ile ben kaçtık ama ablamı halam yakaladı. Hiç durmadan koştuk ve Fadime teyzenin evine gittik. Fatma bizi karşıladı. Bir yılın ardından kardeşlerimize tekrar kavuşmuştuk ama ablam için hepimiz üzülüyorduk. Ve böylece yıllar geçti. Biz köyümüze döndük. Sakine teyze bizi evlat bellemişti. Fatma çok güzel genç bir kız olmuştu.

Bir gün köye bir araba geldi. İçinden yirmi yaşlarında siyah saçlı bir kız çıktı. "Ben Ahmet, Halime, Fatma ve Şükran'ı arıyorum" dedi. Onun ablam olduğunu anlamıştım. Koşarak ona sarıldım. Göz yaşlarımız sel olmuş yerdeki kuru toprağı sularcasına akıyor, akıyordu.

Aydınlık yarınlarımızın güvencesi çocuklarımıza Atatürk'ün armağanı olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı ve ulusal iradenin ve egemenliğimizin simgesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 93. yılını kutlarım.

Ankara, 31.03.2013
İ. İlker Tabak

Şirketler gözünü "Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri "ne dikti

Burcu Yılmaz
Bilişim Teknolojileri Eğitimcileri Derneği

Bilişim Teknolojileri(BT) ve bu teknolojilerin eğitimde sağladığı fırsatlar şirketlerin kendi bünyelerindeki eğitim politikalarını geliştirmelerine sebep olmaktadır. Özellikle bilginin hızla değişmesi şirketleri elemanlarını sürekli geliştirme ile oyunda tutma yarışına katılmaya zorlamakta, e-öğrenme, uzaktan eğitim, sanal sınıf, hizmet-içi eğitim, hayat boyu öğrenme gibi kavramları iş hayatında daha fazla duyacağımızı bizlere hatırlatmaktadır.

Kanunumuzda bir "ihtisas mesleği" olarak tanımlanan öğretmenliğin eğitimle kazanılan bu uzmanlığına, özellikle öğretmen ile öğrenenlerin ayrı mekânlarda bulunduğu bu tarz eğitimlerde daha da fazla ihtiyacımız bulunmaktadır. Hedef kitlenin konuya ilişkin önbilgilerinin tespit edilmesinden, konsantrasyon süresine, verilebilecek mesaj sayısından, kullanılabilecek renklere, değerlendirme sürecindeki soru niteliğinden bilginin sunuş şekline kadar çok sayıda noktanın uzmanlıkla dikkate alınmasını gerektiren bu süreçte şirketlerin eğitimin kalitesini belirleyecek nitelikli eğitimcilere yönelmesi kaçınılmazdır. Okullara BT Öğretmeni yetiştirmenin yanı-sıra özel sektörün bu ihtiyacını gidermek adına Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümleri eğitim vermektedir.
77 üniversitemiz bünyesinde kurulmuş olan bu bölümlerden 52'si öğrenci almaktadır.
Bu yıl 7.si düzenlenecek olan BÖTE Öğrenci Kurultayında bu eğitimciler ile sektörün bir araya getirilmesi hedeflenmekte. 4-5-6 Mayıs tarihlerinde gerçekleştirilecek olan kurultayın tüm organizasyonu ULUSAL BÖTE ÖĞRENCİ KONSEYİ'nin genç ve dinamik ekibi ve ev sahibi Bahçeşehir Ünivesitesinin Kurultay Düzenleme Komitesi tarafından yapılıyor.

Bilişim Teknolojileri Eğitimcileri Derneği'nin genç kolu olan bu güzel ekip kurultay programında özellikle sektörün önde gelen temsilcileriyle öğrencileri bir araya getirmek için çalışmaları yoğunlaştırmış durumda.

Katılımın 2000 kişi ile sınırlı olacağı kurultayın web sitesine www. botekurultayi.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Ulusal BÖTE Öğrenci Konseyi Yönetim Kurulu:

Başkan
Hüseyin Gazi ATLIGİL
(Karadeniz Teknik Üniversitesi

Başkan Yardımcısı
İbrahim DİRLİK
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Genel Sekreter
Sezen AKSU
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sayman
Mutlu YILMAZ
Kırıkkale Üniversitesi

Üyeler
Ferdi Battal
Aysel Aksu
Mehmet Gökmen

Kurultay Düzenleme Kurulu Başkanı
Ufuk Dindar
Bahçeşehir Üniversitesi Ceit Kulübü Başkanı

Navigasyon, dünyada milyonlarca Türkiye'de ise ancak binlerce satılıyor

Dünyada yıllık 30 milyon cihaz ile yaklaşık 4.5 milyar doları bulan navigasyon pazarı, Türkiye'de yıllık en fazla 350 bine yaklaştı. 2012'de yaklaşık 70 milyon TL ciro gerçekleştiren Türkiye'nin bu yıl 7'nci en büyük navigasyon pazarı olacağı iddia ediliyor.

Aslıhan Bozkurt

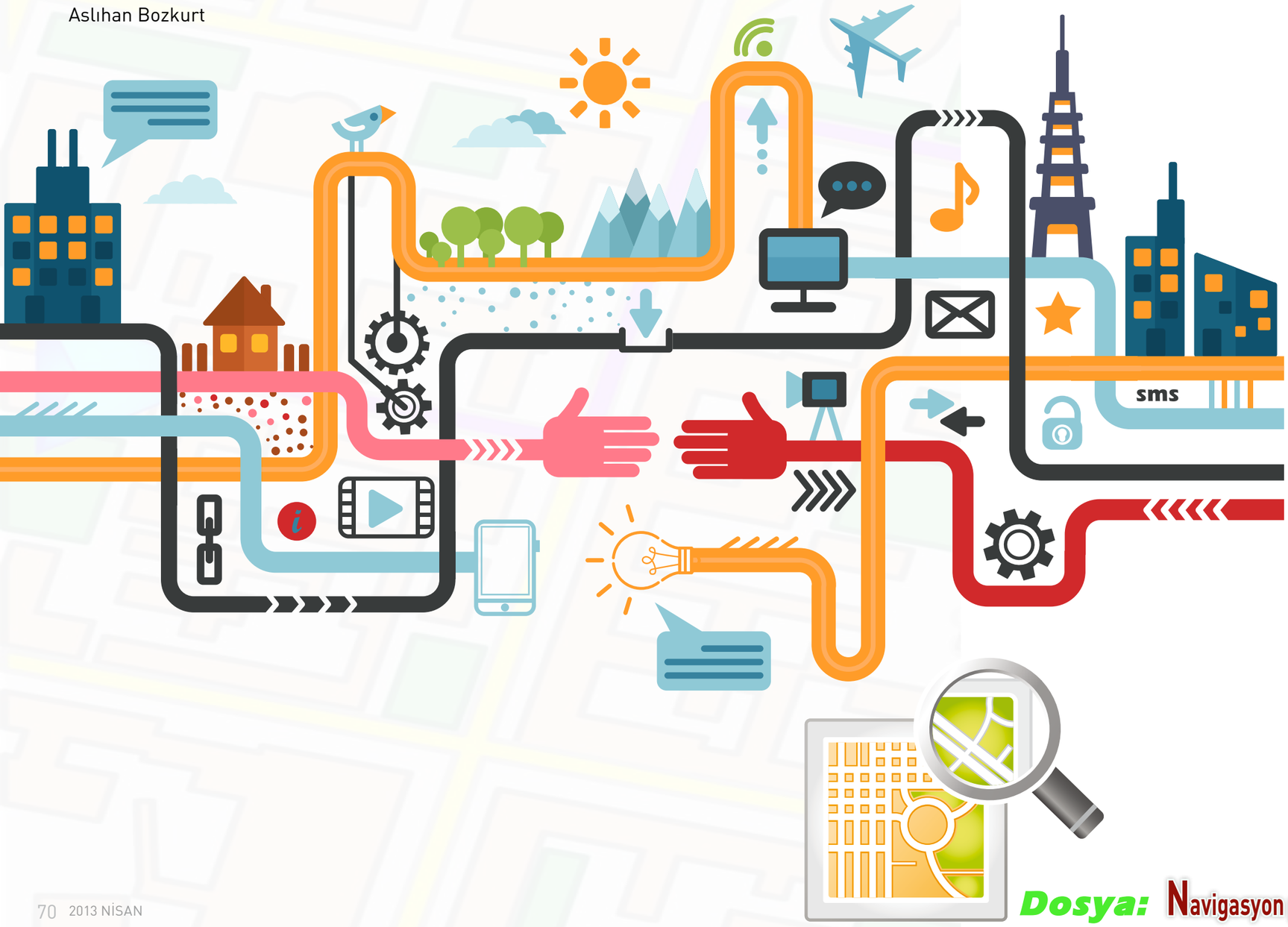

Yıllarca kâğıtlara krokiler çizerek, tanımadığımız insanlara yol sorarak, tarif ya da gidilecek yerlerdeki dükkân, pazar, okul, karakol, durakları referans alarak adres bulmaya çalıştık. Özellikle sürekli değişen büyükşehirler ya da daha önce hiç gitmediğimiz yerleri bulamama veya kaybolma endişesini kim yaşamamıştır ki?.. Örneğin İstanbul'daki taksi şoförlerinin hepsi, tüm sokakları, sokaktaki numaranın nerede olduğunu bilebilir mi? Hangi şoför, bize en kestirme yolu saniyeler içinde hesaplayabilir? Peki adres sormadan, bilmediğimiz bir yere şaşırmadan en uygun şekilde gitmek için bize yolları sesli tarif eden bir rehberi kim istemez? Kapalı bir yol ile karşılaştığımızda hemen alternatif yolu bulan, hız sınırlarını aştığımızda bizi uyaran bir "yol arkadaşı" ne iyi olur değil mi?

İşte, teknoloji bu yol arkadaşlığını uzun bir süredir yapıyor. Artık ister yaya ister araba kullanıcısı olan herkese hitap eden navigasyon (dijital yol haritası) var. Bu teknoloji tabi ki yeni değil ama biz yeni yeni öğrenmeye yeni yeni keşfetmeye başladık.

Dünyada çok ciddi bir kullanım alanı olan navigasyon sektörü, Avrupa'da her yıl ortalama yüzde 20 büyüme ile en hızlı gelişen pazarlardan biri. Sadece Almanya'da 2008'de 4 milyon cihaz satılmış. Bu arada Avrupa Birliği (AB), Eylül 2009'da ticari taksilere navigasyon cihazı şartı getirdi.

Tüm taksilere zorunlu olarak takılan navigasyon cihazı ile, taksicilerin yolu bilmeyen yolcuları dolaştırıp, fazladan ücret almasının engellenmesi, hız ve yakıt tasarrufu da sağlanması amaçlandı. Bu düzenleme, navigasyon cihazı satan şirketleri sevindirdi, firmalar cirolarını katladı. Uygulama, AB ile müzakere sürecini devam ettiren Türkiye'yi de kapsıyordu.

Peki, navigasyon pazarının Türkiye'deki durumu nedir?

TBD BİLİŞİM Dergisi olarak "Navigasyon pazarının Türkiye'deki durumu"nu dosya sayfalarımızda inceledik.

Türkiye, genç ve dinamik nüfusunun yanında 17 milyona yakın aracıyla navigasyon için ciddi bir pazar konumunda. Üstelik bu araçların 13 milyon kadarının navigasyon cihazı takılması için uygun olduğu bildiriliyor. Türkiye'nin, bu pazardaki potansiyeli ve mevcut durumu nedir? Navigasyon pazarında Türkiye nasıl pay alıyor, bunu artırmak için neler yapılmalı?

Bu sorulara yanıt alabilmek konunun ilgili aktörleri ile görüştük. Türkiye'deki navigasyon firmaları olarak Garmin, TomTom, Navking, Navitech, Piranha, Goldmaster, Telefunken, Next Navigasyon ve Sunny, göze çarpıyor. Dosya sayfalarımız için Navitech, Navking, TomTom, Goldmaster ve Başarsoft yetkilileri sorularımızı yanıtlayarak bize katkı verdiler. Başarsoft CEO'su Alim Küçükpehlivan, haritaların düzenli güncellenmesi çalışmalarının neredeyse tamamen özel sektöre düştüğüne dikkat çekti. Tomtom Türkiye Ülke Müdürü Enis Yücesan, Türkiye'de en çok kişisel, portatif navigasyon cihazlarının kullanıldığına değinerek günümüzde navigasyon cihaz fiyatlarının, 3 yıl önceye göre çok daha uygun olduğunu bildirdi.
Kaan Bilgi Sistemleri (Navking) Genel Müdürü Ali Kaynar ise pazara sürekli yeni ürünler girdiğine işaret ederken pazarında fırsatların çabuk tükendiğinden yakınırken Navitech Ürün Müdürü Tolga Savaş , Türkiye'de navigasyon, istenilen satış rakamları ve ilgiyi görmediğini belirtti.

Goldmaster Genel Müdürü Sinan Bora, on-line navigasyon hizmet ve donanımlarının pahalı olmasının bu alanda yapılabilecek birçok yeniliği etkilediğini vurguladı.
Türkiye pazarındaki navigasyon cihaz markaları; TomTom, Navitech, Navking, Goldmaster, Piranha, Garmin, Sunny, Next Navigasyon, Telefunken, Aselsan, Pioneer, Jameson, Bushnell Backtrack, Cyclone, Magellan, Roadstar, Humminbird ve Kenwood olarak sıralanıyor. Navia ve Mio epeyce bir süre önce piyasadan çekilirken Piranha'nın da navigasyon piyasasından çekilmekte olduğu söyleniyor. Bilişim dergisi olarak Garmin, Piranha, Next Navigasyon ve Sunny firma yetkililerine ulaştığımız halde kendilerinden (belki de gerekli navigasyon cihazına sahip olamadığımızdan!..) dosya sayfalarımız için bilgi ve katkı alamadık.
Sektör yetkilileri navigasyon sektörünün Türkiye'de yabancılarla değil artık yerli firmalarla büyüdüğünün hatta ilk üç sırayı yerli firmaların aldığının altını çiziyorlar. 2012'de 2011'e göre ciddi bir gerileme yaşandığına değinen yetkililer kaybedilen pazar payının 2013'te yeniden oluşması ve toplam satışın artmasını bekliyor. Navigasyon pazarının gelişmesi ve kullanıcıların daha sonra büyük fiyatlarla harita satılacağı endişesiyle cihaz almaktan vazgeçmemeleri için, yurtdışında yüksek bedeller iste güncellemeler, Türkiye'de "ömür boyu ücretsiz harita güncelleme" paketi olarak sunuluyor. Bu arada haritaları Başarsoft tarafından sağlanan Google Maps ile navigasyon yapılabilecek sistem ülkemizde yok. Google Maps, sesli yön ve yol tarifi yapan sürümünü (Turn By Turn –TBT) Türkiye'ye açmadı ama resmi olarak yakında bu sistemin açılması bekleniyor.

17 milyon aracıyla Türkiye, büyük bir potansiyele sahip

Tüm dünyada hızla gelişip büyüyen navigasyon sektöründe faaliyet gösteren firma sayısı ile sunulan ürün ve hizmetler her geçen gün artıyor. Sektörün en eski ve en güçlü firmaları Amerikalı Garmin ve Hollandalı TomTom. Yollarındaki 17 milyon aracıyla Türkiye, navigasyon alanında büyük bir potansiyele sahip. Bu potansiyeli nedeniyle Türkiye, uluslar arası markaların doğrudan girdiği nadir pazarlar arasında yer alıyor.

Avrupa ve ABD ile karşılaştırıldığında henüz çok yeni bir pazar olan navigasyon, Türkiye'de 2005'ten beri kullanılıyor. Türkçesi "Yolbul" olan navigasyon sistemleri, başlangıçta 1-2 ithal marka ile yıllık 3 bin adet satıldı.
GFK'nın araştırmasına göre, 2008 yılında satılan cihaz sayısı, 13 bin adetken bu sayı, 2009'da 78 bin, 2010'da 155 bin, 2011'de 300, 2012'de ise 350 adede ulaştı. Bunun cirosal anlamda ortalama 70 Milyon TL gibi bir rakam olduğu düşünülüyor. Türkiye pazarının potansiyeline bakıldığında bu satış ve ciroların çok düşük olduğu görülüyor. En çok araç içi PND navigasyon cihazlarının kullanıldığı pazarda fiyatlar ortalama 100-150 Avro (200-300 TL).
Dünyada belli bir doygunluğa erişen pazarın önümüzdeki yıllarda Türkiye'de hızla büyümesi, navigasyon cihazı kullanımının yaygınlaşması bekleniyor. Hatta yetkililer bu yıl Türkiye'nin 7'nci en büyük navigasyon pazarına sahip olacağını iddia ediyorlar. Türkiye'de navigasyon pazarı henüz kendisinden beklenen ivmeyi gerçekleştirmeyi başaramadı. Yine GFK'nın araştırmasına göre, 10 yıl içerisinde Türkiye'de satılması beklenen navigasyon cihazı sayısı 5 milyon. Bu cihazların fiyatlarının ortalama 100-150 Avro olduğu düşünülürse 500-750 milyon Avro'ya denk geliyor. Bugüne kadar Türkiye'de satılan navigasyon cihaz sayısı bini bile bulmadı. Önceki yıllarda görülen yüzde 50'lik artış geçen yıl gerçekleşemedi. Ancak büyümenin hızlanacağı kaydediliyor. Türkiye'de navigasyon pazarı, Türkiye'ye özel çözümlerle pazara sürekli giren yeni şirketler ve yeni özellikleri barındıran ürünlerle büyümeye devam ediyor. Tüketici ve perakendeci ilgisinin arttığı pazarda fiyatların Avrupa'nın 20-30 Avro altında olduğu belirtiliyor.

Navigasyon= Seyrüsefer

Küresel Konumlandırma Sistemi (Global Positioning System-GPS) sayesinde mevcut konumu tespit ederek, belirlenen varış noktasına, sesli ve görsel yönlendirmelerle doğru bir şekilde ulaşılmasını sağlayan sistemlere "Navigasyon" adı veriliyor. Genellikle bir denizcilik terimi olarak kullanılsa da, iki nokta arasındaki yolun önceden belirlenmiş olmadığı kara ve hava yolculuklarında da navigasyon yapılıyor.
Yön bulma terimi olan navigasyon (seyir, seyrüsefer), harita veritabanı bilgilerini içerir ve kullanıcıya bu veritabanı aracılığıyla nerede olduğunu, gitmek istediği yere en kolay nerden gidebileceğini, en kısa yolun neresi olduğunu, hangi yol nereye çıkar gibi sorulara uydudan aldığı bilgiler doğrultusunda yanıt veren bir bilgisayar sistemidir.

Navigasyon sistemleri, uydudan aldıkları görüntüler veya kayıtlı harita yazılımları yardımıyla yön bulmayı kolaylaştırır. Dünya'nın çevresinde dönen uyduların gönderdiği sinyaller toplanarak sayısal haritalar sayesinde anlık olarak nerde olduğunuz, konumunuz ve en kestirme yol anında hesaplanır, hem sesli hem görsel olarak yönlendirilirsiniz. Navigasyon sistemlerinde, üzerinde GPS alıcısı bulunan elektronik cihazlar kullanılıyor. Bu elektronik cihazlar, özel olarak navigasyon için tasarlanmış Taşınabilir Navigasyon Cihazı (Portable Navigation Device –PND) cep bilgisayarları, cep telefonları veya araca entegre GPS sistemleri olabilir. Bu cihazlar üzerinde özel olarak hazırlanmış navigasyon yazılımı ve sayısal harita bulunuyor.

Yol haritaları araç içinde yaklaşık 30 yıl önce kullanılmaya başlandı. İlk araç içi navigasyon sistemi, 1981 yılında Alpine Electronics firmasıyla ortak olarak Honda tarafından geliştirildi. "Electro Gyrocator" adı verilen sistem, otomobilin, iç ekranda yansıtılan harita üzerindeki hangi yolda gittiğini gösteren bir açı sensörüyle çalışıyordu. Sürücü harita üzerinde gideceği yolu seçiyor, sistem aracın seçilen yol üzerinde olup olmadığını denetliyordu. Aslında gerçek anlamda bir navigasyon sistemi değildi. Bosch firmasının 1989'da çıkardığı "TravelPilot IDS" de benzer bir mantıkla çalıştı. Bugünkü anlamıyla GPS destekli ilk navigasyon sistemi ise 1994'te BMW 7 serisinde kullanıldı. İlk yıllarda 100 metrelik şaşmaların büyük başarı sayıldığı sistem, günümüzde neredeyse sıfır hatayla çalışıyor. GPS'nin kullanılmaya başlamasıyla birlikte navigasyon sistemleri cep telefonlarına kadar girmeyi başardı.

Günümüzde navigasyon başta savunma olmak üzere hava ve kara ulaşımının yanı sıra birçok alanda kullanılıyor. Navigasyon sayesinde sürücüler, trafiğin yoğun olduğu yollardan daha az yoğun ya da tamamen açık olduğu yollara otomatik olarak yönlendirilerek

hem yakıttan hem de zamandan tasarruf sağlayabiliyor. Navigasyon sistemi o kadar gelişti ki, yol bilgisi, hangi yolun nereye çıkacağı, kaç yönlü olduğu, otoban ve kavşakların yerini de bildiriyor.

Navigasyon sisteminin yaygınlaşmasında Trafik Mesajlaşma Sitemi denilen (Traffic Message Channel- TMC) teknoloji büyük önem taşıyor. Bu teknolojiyi kullanıcılar sadece yol ve adres bulmak için değil, günlük kullandıkları rotalarda trafiğin az olduğu yolları bulmak için de kullanıyorlar. TMC Türkiye'de 2012'nin sonlarında devreye girdi ve büyük şehirlerde çalışıyor.

Ülkemizde navigasyon sistemleri ticari kullanıcılar tarafından kabul görüp kullanılıyor. Ancak gerek yeterince tanıtılmadığından gerekse kötü kalitedeki ürünlerin piyasaya girmesi nedeniyle son kullanıcı piyasasında henüz tam olarak yaygınlaştığı söylenemez. TMC servisinin de devreye alınmasıyla pazarın daha da büyümesi bekleniyor.

Uluslar arası firmalarla yerli firmalar bir arada

Dünyada belli bir doygunluğa ulaşan navigasyon sektörünün Türkiye'de yaklaşık 8 yıllık bir mazisi var. Global düzeydeki 4 büyük marka (Garmin, TomTom, Piranha ve Mio), Türkiye'de faaliyete geçerek pazarın hareketlenmesine katkı sağladı ama pazar hâlâ dünyadaki gelişiminin çok çok gerisinde. Türkiye'deki serüvenine pek şanslı başlayamadı. Sektöre ilişkin rakamlar bunu net bir biçimde gösteriyor ve pazara ilişkin sağlıklı bilgilere ulaşmak pek mümkün olmuyor.

Sektör oyuncuları, Türkiye'de potansiyelin hızlı büyüyeceğine inanıyor. Ülkemizde navigasyon alanında faaliyet gösteren uluslar arası büyük markaların dışında yaklaşık 20 yerli oyuncu bulunuyor. Hatta yerli firmaların navigasyon pazarında ilk üç sırayı paylaştığına dikkat çekiliyor. Ayrıca yerli oyuncuların satış fiyatlarının çok daha uygun olduğu vurgulanıyor.

Türkiye'de faaliyet gösteren navigasyon firmalarının sıkıntıları; yol bilgilerinin sık sık değişmesi, kişisel kullanıcıların cihazların fiyatını pahalı bulması, güncel bilgi barındırmadıklarına ilişkin olumsuz algı, yeterli ve zorunlu bir talep yaratılmaması ve kullanıcı tarafında bir alışkanlık oluşturulamaması olarak sıralanıyor.

Ülkemizde 1 milyonu aşkın merkez (parklar, bahçeler, köprüler, oteller, turistik yerler, tarihi yerler) navigasyon sitemine aktarıldı. Özellikle büyükşehirlerdeki kazı çalışmaları, sürekli değişen yollar nedeniyle navigasyon cihazlarındaki haritaların güncellenememesi firmaları en çok zorlayan konuların başında geliyor. Ama kullanıcıya düzgün işleyen harita sunulamaması sorunu yerli firmalar tarafından büyük ölçüde aşılmış gibi görünüyor.

Firmalar, Harita Genel Komutanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü ve yerel yönetimlerle işbirliği yaparak haritalarını her geçen gün daha kapsamlı hale getiriyorlar. Uluslar arası bir firma olan Garmin ile Navitek, harita seçiminde yerel oyuncu Başarsoft'la çalışmayı tercih ederken TomTom ve Navking ise dünyadaki önemli harita yazılımları üreten TeleAtlas ile çalışıyor. Artık kullanıcıların yolda kötü sürprizlerle karşılaşma olasılığı çok daha düşük. Şimdi bu konudaki tüketici algısını değiştirme zamanı.

Bir diğer konu ise, cihazların kullanım kolaylığı, arayüzlerinin sağlıklı bir biçimde işlemesi ve katma değerli servisler... Bu konudaki farklılıklar pazardaki rekabeti de büyük ölçüde etkileyecek gibi.

Navigasyonun geleceği...

Navigasyon sistemleri, bugün var olan yer ve yön bulma, akıllı rota hesaplama gibi özelliklerin yanı sıra çok yakın gelecekte trafik durumunu ölçümleyebilme ve sürücülere yardımcı olacak farklı birçok akıllı bilginin cihaza direkt olarak gelmesini sağlayacak. Bu sistemlerde beklenen gelecek öngörüleri şöyle:

-Dünyanın en gelişmiş trafik verilerini sunmak üzere, işlenmemiş ve isimsiz GSM sinyal verileri mevcut trafik kaynaklarıyla birleştirilecek.

-Güvenlik kameralarını haber veren uyarılar sisteme kazandırılacak.

-Kullanıcıların gittikleri her yerde mağaza ve işyerlerini bulmaları için yerel arama olanakları sunulacak.

-Bulunulan yere yakın en ucuz benzin istasyonuna gidebilmek için yakıt fiyatları bilgisi verilecek.

-En güncel hava durumu bilgisi kullanıcıya aktarılacak.

-Kullanıcıların arkadaşları ile iletişim kurmaları ve lokasyonları ile ilgili bilgi alışverişinde bulunmaları sağlanacak.

-Gelecekte navigasyon cihazlarına interaktif birçok özellik eklenip bu özellikler cep telefonu operatörlerinin servisleri ile birleştirilecek.

Navigasyonun başlıca adımları

- Navigasyon cihazında bulunan GPS alıcısı, uydudan alınan sinyaller doğrultusunda bulunulan noktanın enlem ve boylam olarak koordinatlarını belirler.
- Bu koordinat, navigasyon yazılımı aracılığıyla cihazın ekranına dijital harita olarak yansıtılır. Bulunulan konum cihazın ekranında ayrıntılı olarak görülür.
- Ulaşılmak istenilen adres ya da cihazda önceden kayıtlı bilinen yer, dokunmatik ekran veya tuşlar aracılığıyla seçilir.
- Hedef olarak belirlenen varış noktasına, tercihler doğrultusunda en yakın güzergâhtan ulaşılması için rota saniyeler içinde hesaplanır.
- Araç hareket halindeyken, uydudan gelen sinyaller sayesinde rota, gerçek zamanlı olarak güncellenir ve rota dışına çıkılsa bile saniyeler içinde yeni rota oluşturulur.
- Ekrandaki dijital harita, işaret ve yönlendirmeler yardımıyla adım adım kullanıcıyı hedefe yönlendirir.

Navigasyon cihazı çeşitleri

El tipi

Bulunduğunuz yerin coğrafi ve topografik bilgilerini uydu aracılığı ile veren cihazdır. Gelişmiş olanlarında basınç, pusula, sıcaklık ve sessiz navigasyon opsiyonları da var.

Araç tipi

Bisiklet dahil olmak üzere tekerlekli bütün araçlarda hatta yürüyerek bile kullanabileceğiniz bu cihaz, şehir içi adres bilgilerini sokak hatta kapı numarası detayına kadar verir.

Deniz tipi

Aynı işlevi deniz taşıtlarında yapar. Aynı zamanda derinlik rüzgâr vs. denizcilikte lazım olan birçok bilgiyi verir.

Hava tipi

Aynı işi hava araçlarında yapar. Oldukça pahalı olan bu sistem, zaten bütün uçaklarda entegre halde bulunuyor.

Bir gün aracınızdaki navigasyon cihazınız "ne halin varsa gör" derse şaşırmayın; burası Türkiye... (*)

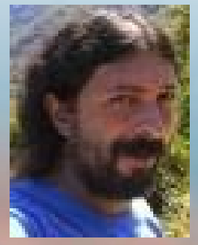

Siz gideceğiniz yeri sisteme giriyorsunuz, navigasyon cihazınız size yolu tarif ediyor: 300 metre sonra sağa dön, 3 kilometre git, 200 metre sonra keskince sola dön... Ve bir de bakıyorsunuz, daha önce hiç görmediğiniz bir yere kolayca ulaşmışsınız. GPS teknolojisi ve navigasyon cihazları öyle büyüleyici bir hizmet sunuyor ki, karşılarında şaşırıp kalmamak elde değil.

İşte tüm bunları söylemek için ne yazık ki Türkiye'de yaşamıyor olmak gerekli. Geçtiğimiz gün elime bir navigasyon cihazı geçti. Test etmek için, işten eve dönerken denemeye karar verdim. Evimin adresini sisteme girdim ve yola koyuldum. Sonuçta yolu biliyorum, amacım sadece test etmek.

Ben bildiğim yoldan gidiyorum, cihaz da bana yol tarif ediyor. 200 metre sonra sağa dön... Tabii ki döneceğim ama bir sorun var, yol bitmek tükenmek bilmeyen bir inşaat yüzünden kapatılmış. Sapağı es geçiyorum; sevgili navigasyon cihazım da yeni rotayı hesaplıyor. 300 metre sonra sola dön... Ama o da ne, yine kapanmış bir yol; üstelik yolun kapalı olduğuna dair herhangi bir uyarı da yok. Her neyse, ben ve zavallı navigasyon cihazım Hürriyet binasının etrafında dönüp duruyoruz. Neyse ki yarım saat sonunda otoyola çıkacak bir çözüm buluyoruz ve mutlu son: 2 dakikalık mesafeyi 30 dakikada geçmeyi başarıyoruz.

İşte bu 30 dakika boyunca hep navigasyon cihazının "Yeter artık ne halin varsa gör" demesini bekledim. O bana sağa dön diyor ama ben dönmüyorum, sola dön diyor ama yine dönemiyorum...

Kıssadan hisse; siz siz olun, navigsyon cihazınızda ne kadar güncel bir harita yüklü olsa da kendinizi ona teslim etmeyin, en azından İstanbul sınırları içerisindeyseniz... Suç o zavallı cihazın değil elbette, o sadece işini yapıyor. Suçlunun kim olduğuna ise varın siz karar verin!

(*) Cem Sinanoğlu 8 Nisan 2009 Hürriyet

Başarsoft CEO'su
Alim Küçükpehlivan:
Haritaların düzenli güncellenmesi maalesef neredeyse tamamen özel sektöre düşüyor

Türkiye'de çeşitli zorluklar nedeniyle "nirengi noktaları" sayılan bilgilerin girildiği navigasyon haritalarının başarılı olduğunu belirten Küçükpehlivan, 1 milyondan fazla ticari ve sosyal noktayı haritalara işlediklerini söyledi. Dünyada 30 milyon satılan navigasyon cihazının Türkiye'de 500 bin satılmasını Küçükpehlivan, "ortalamanın gerisinde" buldu.

Türkiye'deki navigasyon pazarının durumunu incelediğimiz dosya sayfalarına, bu alanda faaliyet gösteren yerli bilişim firması Başarsoft (Başar Bilgisayar Sistemleri Ltd. Şti) CEO'su Alim Küçükpehlivan ile Satış Yöneticisi Yasin Bodurlar katkı verdiler.

1997'de yerel yönetimlerin kâğıt üzerindeki haritalarını bilgisayar ortamına taşıyarak yola çıkan Başarsoft, Türk Telekom'dan Tedaş'a, Turkcell'den Avea'ya Türkiye'nin en büyük firmaları için projeler geliştirdi. Türkiye'yi karış karış gezerek, en kapsamlı ve en kaliteli yol haritasını üretmeye, güncellemeye çalışan Başarsoft, Türkiye'nin alt yapısını sayısallaştırıyor. 81 il, 957 ilçe ve şehir nüfusunun tamamını, toplam nüfusun yüzde 85'inin yaşadığı alanları, araçla gezip haritalandırdı. Küçükpehlivan, 1 milyondan fazla ticari ve sosyal noktayı haritalara işlediklerini açıkladı.

Ticari kullanıcılarca navigasyon sistemlerinin kabul görüp yaygın kullanıldığını belirten Küçükpehlivan, yetersiz tanıtım ve kalitesiz ürünler nedeniyle sistemlerin, son kullanıcı piyasasında tam yaygınlaşmadığına işaret etti. Küçükpehlivan, dünyada daha çok sokak adresi ve bina kapı numarası bazında çalışılırken Türkiye'de çeşitli zorluklardan dolayı özellikle "nirengi noktaları" denilen bilgilerin girildiği ve böylesi navigasyon haritalarının başarılı kullanım deneyimi yaşattıklarını söyledi.

Navigasyon sektörünün Türkiye'de yabancılarla değil, yerli firmalarla büyüdüğünü belirten Küçükpehlivan,
özel ve yerel yönetimlerde, tüm verilerin alınabileceği bir merci, toplu bir veri bankası olmadığını, bütün işin harita firmalarına düştüğünü anlattı. Kamu ve yerel yönetimlerin ellerindeki verileri tedarikçilerle geçmişe göre daha açık bir şekilde paylaştıklarına değinen Küçükpehlivan, kamunun elinde önemli bilgilerin toplu ve güncel bir şekilde olmadığını bu verilerin sahadan mutlaka özel ekipmanlarla toplanması gerektiğini vurguladı.

"Emniyet, 112 vb. gibi projelerinde neredeyse resmi haritacısı konumuna gelirken birçok kamu kurumuna bu haritaları tedarik eder pozisyon kazandık" diyen Küçükpehlivan, haritaların düzenli güncellenmesinin tamamen özel sektöre düştüğüne dikkat çekti. Küçükpehlivan, Ulaştırma Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, belediyelerin altyapı koordinasyon merkezlerinin yol ve ulaşımla ilgili bilgilerini harita firmaları ile daha yakın işbirliğinde olmasını istedi.

Dünyada 30 milyon navigasyon cihazının satıldığını kaydeden Küçükpehlivan, bu sayının Türkiye'de 500 bin olduğunu bunun araç sayısı ile karşılaştırıldığında ortalamanın gerisinde kaldığının altını çizdi. 2012'de 2011'e göre ciddi bir gerileme yaşandığı, 250 bin navigasyon cihazının son kullanıcıya ulaştığını söyleyen Küçükpehlivan, kaybedilen pazar payının 2013'te yeniden oluşacağı, toplam satışın artmasını bekliyor.

Dosya: Navigasyon pazarının Türkiye'deki durumu

-Dünya ve Türkiye'deki navigasyon cihazı ve geliştirme pazarına ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz? Navigasyon uygulamaları kullanıcıların hangi ihtiyaç ve beklentisini ne ölçüde karşılıyor? Ne kadar sıklıkta kullanıldığına ilişkin istatistiki veriler varsa bizimle paylaşır mısınız?

-Dünyada çok ciddi bir kullanım alanı var. Almanya'da yıllık 4 milyon cihaz satılıyor! Özellikle Trafik Mesajlaşma Sistemi dediğimiz (Traffic Message Channel- TMC) teknolojinin varlığı sistemin yaygınlaşmasında çok büyük önem arz ediyor. Bu sayede kullanıcılar sadece yol ve adres bulmak için değil, günlük kullandıkları rotalarda trafiğin az olduğu yolları bulmak için de kullanıyorlar.

TMC Türkiye'de 2012'nin sonlarında devreye girdi ve büyük şehirlerde çalışıyor. Navigasyon cihazına ekstra veya özel bir kablo ile şirketlerin sunduğu radyo yayınlarının içine gizlenmiş trafik bilgileri otomatik olarak indiriliyor. Sadece cihaz ilk satın alındığında parası ödendiğinden, aylık yıllık abonelik ve GSM gibi hat ücreti vb. istemediğinden çok hesaplı bir sistem.

Navigasyon sistemleri ticari kullanıcılar tarafından kabul görmekle ve yaygın kullanılmakla birlikte, maalesef yeterince tanıtılmadığından, ucuz Çin malı kötü kalite ürünlerinde piyasaya girmesi yüzünden genel son kullanıcı piyasasına henüz tam yaygınlaşmamış durumda.

Türkiye'de yıllık en az 1 milyon taşınabilir navigasyon cihazı (Portable Navigation Device- PND), satılması beklenirken, bu rakam 500 binlere ancak ulaştı. Rusya'da bu rakam 2.2 milyondur.

-Navigasyon cihaz ve uygulamalarının yararları nelerdir?

-Navigasyon cihaz ve uygulamaları, hiç bilmediğiniz bir yere, adres tarifi almadan, yolda sık sık telefon etme, yoldaki kişilere sorma ve yanlış yönlendirilme gibi risklere hiç girmeden gidilmek istenen yere gidilmesini sağlayan mükemmel bir yol asistanıdır.

Özellikle gece veya güvensiz diyebileceğiniz alanlarda yaptığınız yolculuklarda yolu, etrafı bilmenize gerek kalmadan ulaşım güvenliğinizi sağlar.

TMC veya on-line (GPRS-3G) veri hattı ile trafik verilerinin de kullanıma girmesiyle, ulaşımın daha çabuk olmasını da sağlıyor.

Örneğin günde 3-4 noktaya servis yapabilen bir dağıtım veya müşteri hizmeti aracı, bu sayede günlük 5-6 servis yapabiliyor, verimlilik ve işgücü kullanımında çok büyük yararlar sunuyor. Ayrıca, trafikte daha az kalan araçlar, daha az yakıt tüketilmekte, daha az karbondioksit salınımı yapmakta ve yollarda kaybolan zamanlar azaltılarak ekonomiye de büyük katkılar sağlıyor.

-Sizce Türkiye'de navigasyon cihaz ve uygulamaları en çok hangi amaç ve ne sıklıkta kullanılıyor? Sistemde kullanılan haritalar dünyada nasıl üretiliyor? Nasıl bir işbirliği söz konusu? Özellikle kamu ve yerel yönetimler, sistemin geliştirilmesi ve güncellemesine nasıl katkı veriyor?

-Dünya ile aynı mantıkta kullanılmakta navigasyon cihaz ve uygulamaları. Dünyada daha çok sokak adresi ve bina kapı numarası bazında çalışmakta iken, Türkiye'de hem kültürel sebepler, hem de fiziksel olarak yaşanan zorluklardan dolayı (sokak adlarının çok sık değişmesi, tabelaların eksik veya yanlış olması gibi) Türkiye'de özellikle "nirengi noktaları" diyebileceğimiz tarife özel ticari veya sosyal noktaların (Point of Interest- POI) bilgilerin girilmesi gerekiyor. POI noktaları güncel ve sayısı fazla olan navigasyon haritaları daha başarılı kullanım tecrübesi yaşatıyor.

Kamu ve yerel yönetimler, Google Maps partneri de olmamız ve lider navigasyon haritacısı olmamız sebebiyle, ellerindeki verileri biz harita tedarikçileri ile geçmişe göre daha açık bir şekilde paylaşabiliyor. Bununla birlikte kamunun elinde maalesef özellikle sivil kullanım diyebileceğimiz, araç kullanımı için önem arz eden yol ve ihtiyaç duyulan önemli yer bilgileri (eczane, lokanta, atm vb), toplu veya güncel bir şekilde bir kurumda bulunmadığından, bu verilerin sahadan mutlaka özel ekipmanlar ile toplanılması gerekiyor. Hatta Başarsoft, Emniyet, 112 vb. gibi projelerinde neredeyse resmi haritacısı konumuna gelirken birçok kamu kurumuna bu haritaları tedarik eder pozisyonu kazandı.

-Haritaların güvenli, düzenli ve güncel bir şekilde çalışması, ürünlerin katma değerli servisleri, cihazların kullanım kolaylığı sistemin yaygınlaşması için önem taşıyor. Türkiye'de piyasaya sunulan ürünlerde özellikle haritaların güvenli, düzenli ve güncel bir şekilde çalışması nasıl sağlanıyor? Bunun için ulusal ve uluslar arası hangi kurum ve firmalarla çalışılıyor?

-Haritaların düzenli güncellenmesi maalesef neredeyse tamamen özel sektöre, yani bizlere düşüyor. Kamunun, Ulaştırma Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, belediyelerin altyapı koordinasyon merkezlerinin yol ve ulaşımla ilgili değişiklik/kapanma/inşaat/yön değişikliği vb bilgilerini biz harita firmaları ile daha yakın işbirliğinde olması gerekiyor. Bugün navigasyon cihazları ve haritalarına işlenmemiş yeni yollar, kullanıcılar tarafından tam olarak etkin bir şekilde kullanılamama ihtimali içinde.

-Türkiye'de navigasyon sektörünün yabancılarla büyüdüğü saptaması var. Bu saptama doğru mu? Yerli firmaların pazara katkısı ve payı nedir? Türkiye'de kamu (Harita Genel Komutanlığı vb), özel ve yerel yönetimler navigasyon sistemi geliştiren, cihazı satan firmalar arasında nasıl bir işbirliği var? Türkiye'de ne kadar merkez (mesken, resmi daire, okul, hastane, park, bahçe, köprü, otel, turistik ve tarihi yerler) navigasyon sistemine aktarıldı?

-Türkiye'de navigasyon sektörü yabancılarla değil, yerli firmalarla büyüyor. Pazarın yüzde 85'i, neredeyse yazılımları yabancı olmakla birlikte, üretimlerini Çin'de yaptırtıp markaları altında Türkiye'de satıyor. TomTom son zamanlarda agresif bir yapı ile pazar payı arttırmaya çalışmakla birlikte, toplam pazarı büyütmek yerine diğer markalardan pay alarak büyümekte.

Özel ve yerel yönetimlerde, maalesef toplu bir veri bankası bulunmuyor. Örneğin Türkiye'deki tüm restoranları, tüm eczaneleri veya bir il merkezindeki tüm marketleri vb. alabileceğiniz bir merci yok. Dolayısı ile iş harita firmalarına düşüyor.

Başarsoft olarak kapsama alanımız: 81 il merkezi, 957 ilçe merkezi ve toplam nüfusun yüzde 85'inin yaşadığı alanlar haritalandırılmış olup, yüzde 80'inin yaşadığı alan, araçla gezildi. (Türkiye nüfusunun yüzde 78'i kentlerde yaşıyor). 1 milyondan fazla ticari ve sosyal nokta, haritalara gözle toplanarak işlendi.

-Ülkemizde en çok hangi tip navigasyon cihaz ve uygulamaları kullanılıyor? Ve Türkiye, dünyada navigasyon cihaz ve uygulama kullanan ülke sıralamasında kaçıncı sıradadır?

-On-line kullanıcı sayısı dünya üzerinde Amerika ve Avrupa'daki mobil akıllı telefon sayısı çok hızla arttığı için orada hızla artmakta olduğu için on-line sayı hakkında bilgi vermek kolay değil. Ama tüm dünyada 30 milyon navigasyon cihazı satılmakta olup, Türkiye'deki 500 bin adedi, araç sayısı ile karşılaştırıldığında bile ortalamanın gerisinde kalıyor.

Offline harita yani cihaza yüklü harita kullanan cihazlarda ana ağırlık yüzde 90 civarında taşınabilir, yüzde 10 civarında da araç içi eğlence sistemi şeklinde. Dünya üzerinde bu oran hızlı bir şekilde taşınabilir cihazlardan araç içi eğlence sistemleri yönüne kayıyor. Yavaşta olsa Türkiye'de de bu sistemin oturacağı öngörülüyor.

-Türkiye'de 2012 sonu itibariyle navigasyon cihaz ve uygulama pazarının cirosu/büyüklüğü ne oldu? Navigasyon pazarının Türkiye potansiyeli nedir, 2013'te nasıl gelişecek?

-2012 yılında 2011'e göre ciddi bir gerileme yaşanarak yaklaşık 250 bin navigasyon cihazının son kullanıcıya ulaştığını söyleyebiliriz. Bu da yaklaşık 40-45 milyon TL'lik bir ciro anlamına geliyor. Daha önce de belirttiğim gibi Türkiye'nin yıllık navigasyon satış potansiyelinin 1 milyon civarında olması öngörülüyor. 2012 yılında 2011'e göre kaybedilen pazar payını 2013'te yeniden oluşturmaya yönelik hareketleri yaşayacağımız, yani toplam satış adedinin artacağı yönde bir beklentimiz var.

-Navigasyon cihaz ve uygulamaları geliştiricilerin önündeki en önemli sıkıntıları sıralayabilir misiniz? Türkiye, navigasyon cihaz ve uygulama pazarında pay alabilmek için neler yapmalı? Türkiye, neden navigasyon cihaz ve uygulamalarını önemseyip geliştirmeli. Bu nasıl bir strateji gerektiriyor? Türk geliştiriciler için bu alan bir fırsat olabilir mi?

-Navigasyon uygulamaları, normal uygulamalardan farklı olarak donanım ve harita ihtiyacından dolayı geliştirmesi çok daha zahmetli ve pahalı uygulamalar. Bunun için ciddi personel ve sermaye yatırımı gerekiyor. Bugün dünyanın en büyük navigasyon programı üreticisi olarak kabul edilen NNG-IGO'nun personel sayısı 400. Yine kendi uygulamasını geliştirmiş olan Tomtom ve Garmin dünya navigasyon cihaz pazarının yüzde 80'ine hitap ediyor. Bu da yeni geliştiricilerin mücadele edeceği kurumların büyüklüğünü göstermek açısından önemli göstergeler.
Dünyada her şeyin mobil ve konuma bağlı olarak hızla geliştiği gerçeğinden hareketle, yerli üreticilerin Türk toplumunun eğilim ve alışkanlıklarına göre ürün geliştirmesi onlara pazarda ciddi avantaj sağlayacak.

Goldmaster Genel Müdürü Sinan Bora:

TMC donanımlı model ve bilinirliliği artırmaya çalışıyoruz

On-line donanımların pahalı olması nedeniyle kullanıcıların bazı bilgilerden mahrum kalmasının önüne geçmek için TMC donanımlı model ve bilinirliği artırmaya çalıştıklarını açıklayan Bora, yakında istediğimizi anlayacak sistemler geleceğine inanıyor. Bora, bağlı navigasyona geçildiğinde geliştiriciler için birçok fırsat çıkacağını düşünüyor.

Dosya sayfaları için yönelttiğimiz soruları her türlü tüketici elektroniği üreten, en güçlü yerel oyunculardan biri olan GoldMaster Genel Müdürü Sinan Bora da yanıtladı. Uydu cihazları üreticisi olarak bilinen GoldMaster, 37 yıllık tecrübesiyle her yaşa hitap eden tüketici elektroniğine odaklanıyor ve ilk navigasyon cihazını 2010'da piyasaya sundu.

Goldmaster Genel Müdürü Bora, Türkiye'de navigasyon sektörünün yabancılarla büyüdüğü saptamasını doğru bulmuyor. Yerel firmaların, hem harita üretimi hem de cihaz sağlanması konusunda çalıştıklarını söyleyen Bora, yakında istediğimizi anlayacak sistemlerin geleceğine inandığını belirtti.

Akıllı telefon ve tabletlerdeki navigasyon hizmetlerinin, PND pazarını düşürme yönünde etkilese de genelde navigasyon pazarının büyüme yönünde geliştiğine dikkat çeken Bora, connected navigasyona (bağlı navigasyon) geçildiğinde geliştiriciler için birçok fırsat çıkacağına işaret etti.

Bora, on-line navigasyon hizmet ve donanımlarının pahalı olmasının navigasyon alanında yapılabilecek birçok yeniliği etkilediğini bildirdi.

-Dünya ve Türkiye'deki navigasyon cihazı ve geliştirme pazarına ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz?

-Uzun yıllardır Avrupa ülkelerinde gelişen navigasyon yazılımı, gelişen ve kullanıcının isteğini daha çok karşılamaya çabalar bir pozisyonda. Yakın zamanda isteğinizi anlayacak sistemlerin geleceğini tahmin ediyoruz. Paralelinde ise donanımın da gelişerek, İnternet bağlantılı ve farklı kabiliyetleri de olan cihazlar olacağını düşünüyoruz.

-Navigasyon cihaz ve uygulamalarının yararları nelerdir?

-Kullanıcının en tasarruflu şekilde gideceği adrese ulaştıran navigasyon trafikten kaçınmasını sağlar. Yakında hava durumunu da gösteren cihazlar olacak. Büyük olasılıkla yüksek hızda veya ters yöne girildiğinde uyarıda bulunacaklar.

-Türkiye'de navigasyon sektörünün yabancılarla büyüdüğü saptaması var. Bu saptama doğru mu? Yerli firmaların pazara katkı ve payı nedir? Türkiye'de kamu (Harita Genel Komutanlığı vb), özel

ve yerel yönetimler navigasyon sistemi geliştiren, cihazı satan firmalar arasında nasıl bir işbirliği var? Türkiye'de ne kadar merkez (mesken, resmi daire, okul, hastane, park, bahçe, köprü, otel, turistik ve tarihi yerler) navigasyon sistemine aktarıldı?

-Bu saptama doğru sayılmaz; eskiden beri yerel firmalar, hem harita üretimi hem de buna cihaz sağlanması konusunda çalışıyorlar. Yabancı firmalarında oyuna dahil olması ile bu payda büyüdü. Türkiye'de, Başarsoft, TeleAtlas,.. gibi firmalar, Harita Genel Komutanlığı ve yerel yönetimlerle işbirliği yaparak haritalarını her geçen gün daha kapsamlı hale getiriyorlar. Ayrıca POI olarak adlandırabilen ihtiyaç noktası (mesken, resmi daire, okul, hastane, park, bahçe, köprü, otel, turistik ve tarihi yerler) yerlerin sayısı şu anda 1 milyona yaklaştı.

-Ülkemizde en çok hangi tip navigasyon cihaz ve uygulamaları kullanılıyor? Ve Türkiye, dünyada navigasyon cihaz ve uygulama kullanan ülke sıralamasında kaçıncı sıradadır?

-Ülkemizde kullanılan cihazları, araç içi PND; araç içi eğlence 2 DIN; marin-deniz ve outdoor-motorsiklet olarak sıralayabiliriz. Bunlar off-line ve on-line (SIM kartlı) olarak kullanılabiliyor.
Dünyadaki yerimize bakıldığında en yakın Avrupa'ya göre bizim pazarımız daha geç büyümeye başladı. Avrupa'da pazar doyma noktasına ulaştı.

-Türkiye'de 2012 sonu itibariyle navigasyon cihaz ve uygulama pazarının cirosu/büyüklüğü ne oldu?Navigasyon pazarının Türkiye potansiyeli nedir?

-Araç içi navigasyon cihazlarının 2012'deki ulaştığı sayı yaklaşık 250 bindir. Dünyadaki ekonomik gelişmelere paralel 2011'e göre pazarda bir küçülme meydana geldi. Bunun yanı sıra iyi ürün ve hizmet sunamayan bazı markalar, tüketicide olumsuz tecrübeleri oluşturması tüketicinin bu ürüne çekimser yaklaşmasına neden oldu.
Biz 37 yıllık tecrübemizle tüketicilerimize hep iyi ürün ve iyi hizmeti ilke edindiğimiz için ürünlerimize 3 yıl garanti ve Ömür Boyu Ücretsiz Harita Güncelleme vererek pazardaki bu olumsuz havayı kırmaya çalışıyoruz.
Tüm bunların yanı sıra akıllı telefonlar ve tabletlerdeki navigasyon hizmetleri, PND pazarını düşürme yönünde etkilese de genelde navigasyon pazarı büyüme yönünde gelişiyor.

-Türk geliştiriciler için bu alan birfırsatolabilir mi?

-İletişim, hayatımızın her alanına yayılmış bulunuyor. Navigasyon cihazlarının da diğer tüm cihazlarla (aracımız, ofisteki bilgisayarımız, evdeki klimamız olabilir) haberleşmesi için, SIM kartı içerisinde bulundurması iyi bir adım olacak.
Ancak bunun için gerek operatörlerin gerekse tüketicilerin biraz daha talep oluşturması ve maliyetlerin uygun seviyelere ulaşması gerekiyor. Connected navigasyona (bağlı navigasyon) geçildiğinde geliştiriciler için birçok fırsat çıkacak.

-İlk navigasyon cihaz ve uygulamanızı ne zaman geliştirdiniz, nasıl bir tasarım gerçekleştirdiniz? Ürününüz hakkında bilgi verir misiniz?

-İlk navigasyon cihazımızı 2010 yılında piyasaya sunduk, ilk olarak araç içi PND ürünlerimizle başladık.
Cihaz navigasyon hizmeti dışında dahili bataryası nedeni ile birçok ortamda farklı amaçlarla kullanılabiliyor. Ürünümüzde multimedia özelliği bulunuyor, video izlenebiliyor, müzik dinlenebiliyor vs.
Bunların yanı sıra 2012 yılında navigayon cihazına Table PC özelliği ekledik.
Tüketicilerimiz, bu ürünlerimizi araç dışında da çok farklı uygulamalar (İnternet'te gezinme, mail alıp verme, sosyal ağlara girebilme, oyun oynayabilme vs.) için kullanabiliyor.
Biz navigasyon ürünlerinde oldukça iddialıyız. Sektörde de pek çok navigasyon ürünü var. Ancak biz farklı bir şeyler daha yapmak istedik. Böylece hem tablet hem de navigasyon olan bir ürün geliştirdik. GPS Pad ismindeki bu ürünümüz aslında bir navigasyon cihazı. Aracınıza taktığınızda doğrudan iGo yazılımı açılıyor ve başarılı bir navigasyon cihazı olarak kullanıyorsunuz. Ancak dilerseniz Android tabanlı bir tablet olarak da kullanabilirsiniz. Yani tek cihazda iki farklı konsepti birleştirmiş olduk.

Ayrıca, Türkiye'de ilk kez İnternet'e erişebilen uydu cihazları da geliştirip üretimini yapıyoruz. SIM kartlı navigasyon cihazları üzerinde çalışıyoruz. Bu yıl pazara sunacağımız cihaz ile canlı trafik bilgileri öğrenilirken, elektronik posta kontrolü ve hızlı mesajlaşma da yapılabilecek.

-Türkiye navigasyon pazarının ne kadarına sahipsiniz?

-Pazarın yüzde 22 si sahibiz, 2013'te bu oranı artırmayı hedefliyoruz.

-Navigasyon sisteminizin aylık/yıllık ücreti nedir? Sisteminiz Türkiye'de hangi illeri kapsıyor?

-Sistemimiz tüm Türkiye haritasını içeriyor. Devamlı gelişen bir haritamız var. Ayrıca kullanıcıya cihazın ömrü boyunca ücretsiz güncelleme ve sadece ürünü aldığı zaman ücret ödeterek büyük ölçüde tasarruf yapmasını sağlıyoruz. Ürünlerimizde aylık veya yıllık bir ilave ücret ödenmesi gerekmiyor.

- Cihaz ve uygulamanız ne gibi özelliklere sahip?

-Uygulamalarımızdaki TMC özelliği sayesinde trafik varsa daha da artmasını engelleyerek sosyal sorumluluğa katkıda bulunduğumuza inanıyoruz.
On-line donanımların henüz pahalı olması kullanıcının Trafik yoğunluğu gibi önemli bir bilgiden mahrum kalmasının önüne geçmek için TMC donanımlı modellerimizi artırmaya ve TMC'nin bilinirliğinin artması, kullanıcının faydaların farkında olması için çalışıyoruz. Yolda kaybedilen 20 dakikanın bile neler kazandırdığını en iyi bilenlerdeniz.

- Cihaz satışı ve uygulama geliştirmede kimlerle birlikte çalışıyorsunuz? Harita desteğini ne kadar süre ile veriyorsunuz? Güncellemeleri ne sıklıkta yapıyorsunuz?

-Başarsoft haritası ve iGonavigasyon yazılımı kullanıyoruz. Tüketicilerimize ömür boyu harita güncelleme, TMC hizmeti sunuyoruz. Harita güncellemeleri yılda 3-4 defa yapılıyor.

- Navigasyon uygulama geliştirenlerin karşılaştığı zorluklar neler?

-On-line navigasyonhizmet ve donanımlarının pahalı olması navigasyon alanında yapılabilecek birçok yeniliği etkiliyor.

-Ürün ve cihazınız Türkçe içerikli mi? Türkiye karayolları ve trafik koşullarına uyumlu olarak tüketiciye ulaşması için nasıl bir çalışma yaptınız?

-Ürün içerisindeki yollar ve yönlendirmelerin tamamı Türkçedir. Türkiye için en kapsamlı harita tedarikçisi ile çalışıyoruz.

-Kullanıcı ihtiyacı olan en doğru ürünü hangi kriterlere göre belirleyebilir? Bir navigasyon cihazı satın alırken dikkat edilmesi gereken kriterler (şarz süresi, harita güncelleme sıklığı, güncellemelerin ücretleri, ekstra özellikler, ne kadar bütçe ayırmak gerektiği...) nelerdir?

-Navigasyon cihazı aslında dinamik bir cihazdır bu anlamda harita sürekli değişiklik ve güncelleme gerektiren bir parametredir. Müşterilerin bir navigasyon cihazı alırken alacağı ekran boyutunun yanısıra harita ve yazılım sağlayıcısına,

markanın güvenilir ve kaliteli satış sonrası hizmet vermesine öncelikle dikkat etmeleri gerekir. Farklılık yapacak başlıklar ise öncelik sıralamasına göreTMC trafik bilgisi (trafik yoğunluk bilgisine göre rota hesaplama); Harita güncelliği (Ücretsiz Ömür Boyu Harita güncellemesi); Blueooth (cep telefonu ile eller serbest konumunda telefon görüşmesi); FM transmitter (Aracın ses sisteminden navigasyon cihazındaki müziklerin dinlenebilmesi) ve Ekran (yansıma oranı ve parlaklık) olarak sıralanabilir.

Bu özelliklerden müşteri ihtiyacı olanı seçtiğinde ekran boyutuna göre çeşitli fiyat seçeneklerine sahip olur. Örneğin 5" navigasyon cihazları, 150 TL- 300 TL aralığında ilave servis ve özelliklerine göre alınabilir.

Kaan Bilgi Sistemleri (Navking) Genel Müdürü Ali Kaynar:

Cihaz yerine uygulama satarak pazarı dinamik tutmayı amaçlıyoruz

Yeniliklere açık bir sektör olması nedeniyle navigasyon pazarına sürekli yeni özellikleri bulunan ürünler girdiğine işaret eden Kaynar, Türkiye pazarında fırsatların çabuk tükendiğinden yakındı. Kaynar, "fırsat düşkünü ithalatçı" firmaların, sektörü geliştirmek yerine fiyat odaklı ürünlerle kafa karıştırdığı, kanal bazlı çalışan firmaların ise, işi geliştirmekten uzaklaşmaya çalıştıklarını söyledi.

Ülkemizdeki navigasyon pazarının durumunu incelediğimiz dosya sayfalarına, Kaan Bilgi Sistemleri Genel Müdürü Ali Kaynar da katkı verdi. 2004'te kurulan Hollanda merkezli Navking, Kaan International B.V.'nin navigasyon sektöründeki tescilli markası. Kaynar Holding'e bağlı bir firma olan Kaan Bilgi Sistemleri, kişisel navigasyon cihaz ve yazılımlarını Türkiye, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya tedarik ediyor.

Navigasyon görüntülü ve sesli yol kılavuzu cihazları Navking, Türkiye'den birçok dilde idare edilip yönlendiriliyor. Ayrıca belirtilen ülkelerde bölgesel destek de veriliyor.

Sorularımızı yanıtlayan Kaynar, sektörü "cihaz yerine uygulama satarak" dinamik tutmayı amaçladıklarını vurgulayıp akıllı cihazlardaki hızlı büyümenin navigasyon cihazlarındaki talebi giderek aşağıya çektiğine dikkat çekti. Son dönemde Türkiye'deki navigasyon sektöründe ilk üç sırayı yerli firmaların aldığının altını çizen Kaynar, en çok araç içi pnd navigasyon cihazlarının kullanıldığını belirtti. "Kullanım oranı, yüksek maliyetli olması nedeniyle oldukça düşük" diyen Kaynar, yeniliklere açık olan pazara sürekli yeni özellikleri bulunan ürünlerin girdiğine işaret etti.

Türkiye pazarında fırsatların çabuk tükendiğinden yakınan Kaynar, bunun nedenini şöyle açıkladı: "Çünkü fırsat düşkünü ithalatçı firmalar, sektörü geliştirmek yerine fiyat odaklı ürünler ile pazarın kafasını karıştırıyor. Kanal bazlı çalışan profesyonel firmalar ise, işi geliştirmek amacından bu sebeple uzaklaşmaya ve ayakta durmaya çalışıyorlar."

2012'de yaklaşık 500 bin navigasyon cihazının son kullanıcıya ulaştığını tahmin eden Kaynar, bu yıl da sektörün stabil gideceği fikrinde. İlk cihazını 2005'te geliştiren Navking, pazarın yaklaşık yüzde 30'na sahip. 2012 satış rakamı 39 bin adet iken 2013'te 50 bin adedi hedefliyor.

-Dünya ve Türkiye'deki navigasyon cihazı ve geliştirme pazarına ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz? Navigasyon uygulamaları kullanıcıların hangi ihtiyaç ve beklentisini ne ölçüde karşılıyor? Ne kadar sıklıkta kullanıldığına ilişkin istatistiki veriler varsa bizimle paylaşır mısınız?

-Akıllı cihazlardaki hızlı büyüme, navigasyon cihazlarındaki talebi giderek aşağıya çekiyor. Firmalarda bu bağlamda akıllı cihazlardaki aplikasyon geliştirmeleri ile bu kanalı değerlendirmeye çalışıyor. Bunun karşılığı bizim "Follow Me" ürünümüzdür. Cihaz yerine uygulama satarak navigasyon pazarını dinamik tutmayı amaçlıyoruz. Sektöre ilişkin istatistiki bilgiler elimizde yok ama kendi anketlerimizden çıkardığımız sonuçlar şöyle:

-Büyük şehirlerde ticari araçlar, navigasyon cihazlarını yoğun kullanıyor. Hatta nerede ise her gün cihaz aktif hale getiriliyor. Küçük şehirlerdeki kullanım ise tamamen görsel amaçlı veya büyük şehir ziyaretlerinde kullanılmakta. Erkek nüfusun ağırlıklı tercih ettiği cihazlarda ortalama kullanım için, 15

günde bir kez demek mümkün.

-Navigasyon cihaz ve uygulamalarının yararları nelerdir?

-Navigasyon cihazı ve yazılımlarının öncelikli yararı hiç bilmediğiniz bir adrese veya noktaya kolay bir şekilde ulaşmanızı sağlar. Bununla birlikte kullanıcılara araçlarında yakıt tasarrufu ve vakit kaybını azaltır. Sesli ve görsel yol tarifleri ile de ani hareketlerin minimize edilmesi ile kaza oranlarına da olumlu katkı sağlar.

-Sizce Türkiye'de navigasyon cihaz ve uygulamaları en çok hangi amaç ve ne sıklıkta kullanılıyor? Sistemde kullanılan haritalar dünyada nasıl üretiliyor?

-Türkiye'de öncelikle tabi ki adres bulmak için kullanılıyor. Bununla birlikte ürün özelliğin bağalı olarak MP3 çalar ve video izleme özellikleri kullanılıyor. AV-in özellikli cihazlarda ise gerigörüş kamerası opsiyonu sunulabiliyor. Ayrıca TMC özellikli cihazlarda trafik yoğunluğu bilgisini de kullanmak mümkün.
Harita üretimi, hava fotoğrafları, uydu görüntüleri, kâğıt haritalar, kamu veya özel sektör tarafından oluşturulan veriler gibi birçok değişik kaynaktan alınan bilgi ve belgeler baz alınarak başlar. Sonrasın da harita firmalarının saha ekipleri arazilerden topladıkları verileri dijitalleştirerek haritayı meydana getirilir.

-Haritaların güvenli, düzenli ve güncel bir şekilde çalışması, ürünlerin katma değerli servisleri, cihazların kullanım kolaylığı sistemin yaygınlaşması için önem taşıyor. Türkiye'de piyasaya sunulan ürünlerde özellikle haritaların güvenli, düzenli ve güncel bir şekilde çalışması nasıl sağlanıyor?

-Harita firmaları güncellemeleri birçok noktan alıp güncellemeleri gerçekleştirdikleri için düzgün bir şekilde çalışması sağlanıyor.

-Türkiye'de navigasyon sektörünün yabancılarla büyüdüğü saptaması var. Bu saptama doğru mu? Yerli firmaların pazara katkısı ve payı nedir? Türkiye'de ne kadar merkez (mesken, resmi daire, okul, hastane, park, bahçe, köprü, otel, turistik ve tarihi yerler) navigasyon sistemine aktarıldı?

-Son dönemde Türkiye'deki navigasyon sektöründe ilk üç sırada yerli firma bulunuyor. Halen Türkiye'de kullanılan haritalarda yaklaşık 561 bin hastane, okul, resmi daire gibi önemli noktalar yer alıyor ve her geçen gün yenileri ekleniyor.

-Ülkemizde en çok hangi tip navigasyon cihaz ve uygulamaları kullanılıyor?

-Türkiye' en çok araç içi pnd navigasyon cihazları kullanılıyor. Son gelişmeler smartphone telefonlara da ilgi giderek artıyor. Otomotiv sektöründe de araç içine gömülü çok fonksiyonlu cihazlar, kullanım rahatlığı sağlıyor. Ancak kullanım oranı, yüksek maliyetli olması nedeniyle oldukça düşük.

-Türkiye'de 2012 sonu itibariyle navigasyon cihaz ve uygulama pazarının cirosu/ büyüklüğü ne oldu? Navigasyon pazarının Türkiye potansiyeli nedir, 2013'te nasıl gelişecek?

-Bu sektör, teknoloji ile kendini sürekli geliştiren yeniliklere açık bir sektör. Bu yüzden pazara sürekli yeni özellikleri bulunan ürünler giriyor ve girecek.
2012'de yaklaşık 500 bin navigasyon cihazının son kullanıcıya ulaştığını tahmin ediyoruz. 2013'te sektörün iyi ihtimal ile stabil gideceği fikrindeyiz.

-Navigasyon cihaz ve uygulamaları geliştiricilerin önündeki en önemli sıkıntıları sıralayabilir misiniz? Türkiye, navigasyon cihaz ve uygulama pazarında pay alabilmek için neler yapmalı?

-Türkiye pazarında fırsatlar çok çabuk tükeniyor. Çünkü fırsat düşkünü ithalatçı firmalar, sektörü geliştirmek yerine fiyat odaklı ürünler ile pazarın kafasını karıştırıyor. Kanal bazlı çalışan profesyonel firmalar ise, işi geliştirmek amacından bu sebeple uzaklaşmaya ve ayakta durmaya çalışıyorlar. Kalitesiz ve sorunlu cihazların getirilmesini engellemek için çözümler bulunması, sektörün sağlıklı ve uzun süre devam etmesini sağlar.

-İlk navigasyon cihaz ve uygulamanızı ne zaman geliştirdiniz, nasıl bir tasarım gerçekleştirdiniz? Ürününüz hakkında bilgi verir misiniz?

-İlk cihazımızı 2005 yılında geliştirdik. O dönemde navigasyon cihazları çok küçük boyutlarda idi. 3,5 inç ilk cihaz boyutumuzdu. BT, FM ve MP çalar e-book gibi ek uygulamalar ile ev –ofis gibi alanlarda da kullanılabiliyor.

-Türkiye navigasyon pazarının ne kadarına sahipsiniz? 2012'de ne kadar navigasyon cihazı sattınız? 2013'te ne kadar satış hedefliyorsunuz?

-Navking ürünleri pazarın yaklaşık yüzde 30'na sahip. 2012 satış rakamımız 39 bin adet. 2013 hedefimiz ise 50 bin adet.

-Kaç kişilik bir ekibiniz var ve hangi standartları kullanıyorsunuz?

-İdari personel, satış ekibi ve saha ekibimizle birlikte 29 kişilik kadromuz bulunuyor.

-Navigasyon sisteminizin aylık/yıllık ücreti nedir? Sisteminiz Türkiye'de hangi illeri kapsıyor? Haritaları nereden alıyorsunuz? Cep telefonu ve Iphone kullanıcılarına ulaşılıyor mu?

-Navigasyon ürünlerinin aylık sabit bir ücreti yok. Yılın belli dönemlerinde harita güncellemeleri olur, kullanıcının talep ederse firmamız da ücretsiz, bazı firmalar da is ücretli olarak güncelleme yapılır. Sistem Türkiye'de 81 ili kapsıyor. Haritalarımızı yurt dışındaki Tele Atlas firmasından tedarik ediyoruz. Akıllı telefonlar için pnd cihazlarımızda kullanmakta olduğumuz ROUTE66 yazılım firmamız android tabanlı telefon ve tablet pcler FOLLOW ME isimli yazılımı geliştirmiş, Googleplay belli elektronik mağazalar üzerinden kullanıcılara sunmuş durumdadır.

- Geliştirdiğiniz uygulamalar nelerdir?

-Route66 firmamızın geliştirdiği QuickSearch (Kolay adres arama) özelliği bulunuyor. Önceki dönemlerde pnd ürünlerinin dışında symbian, Windows mobile gibi işletim sistemleri için uygulamalarımız vardı.
Son dönemde de Android tabanlı telefon ve tablet pc'ler için FOLLOW ME yazılımımız var. FOLLOW ME yazılımızın en büyük özelliği ise telefon veya tablet pc'de bulunan kamera sayesinde gerçek görüntü üzerine gelen simülasyon araç görüntüsü ile navigasyon yapabilme imkanı sunuyor.

-Cihaz satışı ve uygulama geliştirmede kimlerle birlikte çalışıyorsunuz?

Tedarikçi ve çözüm ortaklarınız kimlerdir? Harita desteğini ne kadar süre ile veriyorsunuz? Güncellemeleri ne sıklıkta yapıyorsunuz?

-Ürün ve yazılım geliştirme kısmında kendi ekibimiz ile yol alıyoruz. Ürünlerimizin tedariğini yurtdışı navigasyon cihazı üreticilerinden sağlıyoruz. Harita tedariğimizi ise TeleAtlas firmasından yapıyoruz. Güncellemeler ise yılda minimum iki kez sunuluyor.

- Navigasyon uygulama geliştirenlerin karşılaştığı zorluklar neler?

-Pazar fiyatlarının çok hızlı etkilenmesi, teknolojinin çok hızlı gelişmesi ve tercihlerin yön değiştirmesi.

-Ürün ve cihazınız Türkçe içerikli mi? Türkiye karayolları ve trafik koşullarına uyumlu olarak tüketiciye ulaşması için nasıl bir çalışma yaptınız?

-Navking ürünleri tamamen Türkçe içeriklidir. Harita ve yazılım tedarikçilerimiz ile sürekli irtibat kurarak en güncel versiyonu pazara vermek önceliğimiz. Çağrı merkezimiz (4443466) ve Web sitemiz ile (navking.com)

-Kullanıcı ihtiyacı olan en doğru ürünü hangi kriterlere göre belirleyebilir? Bir navigasyon cihazı satın alırken dikkat edilmesi gereken kriterler (şarz süresi, harita güncelleme sıklığı, güncellemelerin ücretleri, ekstra özellikler, ne kadar bütçe ayırmak gerektiği...) nelerdir?

-Sizlerin de belirttiği gibi, kullanıcı öncelikle bütçesini belirlemeli. Sonrasında alacağı markanın satış sonrası hizmeti ve servis hizmetine dikkat etmeli. Ürün, öncelikle kolay bir kullanıma sahip olmalı, ekran büyüklüğü ise kullanılan araç göz önünde tutularak yapılmalı.

Navitech Ürün Müdürü
Tolga Savaş:
Türkiye'de navigasyon, istenilen satış rakamları ve ilgiyi halen görmedi

navitech
TECHNOLOGY FOR FEELINGS

Navigasyon sektöründe Türkiye'de donanım olarak bir üretim faaliyeti bulunmadığını belirten Savaş, halen yüzde 30'luk bir kullanım olduğuna işaret etti. Savaş, yüzde 29 pazar payına sahip oldukları, 2012'de 90 bin cihaz sattıkları ve bunu 2013'te 150 bine çıkarmayı hedeflediklerini bildirdi.

Türkiye'deki navigasyon pazarının durumunu incelediğimiz dosya sayfalarımızda DELCO Elektronik Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tescilli markası olan Navitech Ürün Müdürü Tolga Savaş da değerlendirmelerde bulundu.

2004 yılında kurulan DELCO A.Ş. , bugün 600'ü aşan bayii ve 200'ü aşan "satış sonrası servis" ağı ile tüketicilere hizmet veriyor. Türkiye'de navigasyon sektöründe donanım olarak bir üretim faaliyeti bulunmadığını anlatan Savaş, Navitech olarak Uzakdoğu'daki ofislerinde donanım geliştirme çalışmaları yaptıklarını söyledi.
Kamu ve yerel yönetimlerin, harita datası üzerine çalışmaya başlayıp destek verdiklerini belirten Savaş, halen yüzde 30 gibi bir kullanımın söz konusu olduğunu bildirdi.
2012'de 300-350 bin adet cihaz satıldığı bunun cirosal anlamda da 100 Milyon TL gibi bir rakamı bulduğunu söyleyen Savaş, yüzde 29 pazar payına sahip olduklarını, 2012'de 90 bin adet navigasyon cihazı sattıklarını 2013'te 150 bin adet satmayı hedeflediklerini açıkladı.
Harita desteklerinin "ömür boyu, bedelsiz" olduğunu söyleyen Savaş, yılda 3-4 defa güncelleme yaparak cihazlarını Türkiye karayolları ve trafik koşullarına uyumlu halde tutuklarını vurguladı.

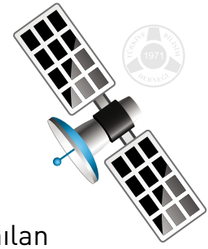

-Dünya ve Türkiye'deki navigasyon cihazı ve geliştirme pazarına ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz? Navigasyon uygulamaları kullanıcıların hangi ihtiyaç ve beklentisini ne ölçüde karşılıyor?

-Türkiye'de navigasyon istenilen satış rakamları ve ilgiyi halen görmemiş durumda. Araç satış rakamlarına bakıldığı zaman navigasyon satışı yüzda 20-30'una denk geliyor. Bu da navigasyonun kullanımının yaygınlaşmadığı anlamını taşıyor.

Günümüzde navigasyon uygulamaları , tüketicinin adres bulabilmesi ve trafik bilgisini TMC aracılığı ile (cihazı destekliyor ise) alabilmesini sağlıyor. Haritası güncel ise, dilediği adresi kolaylıkla bulurken donanım olarak TMC alıcısında bir problem yoksa da trafik bilgisini sağlıklı bir şekilde alabilir.
Türkiye'de navigasyon sektöründe donanım olarak bir üretim faaliyeti bulunmuyor. Fakat biz Navitech olarak donanım açısından Uzakdoğu'daki (Hong Kong) Ar-ge ofisimizde geliştirme çalışmaları yapıyoruz. Bunun dışında içerik ve yazılım anlamında da Türkiye ofisimizde Ar-ge çalışmaları yürütülüyor. Son olarak ürünlerimize geçtiğimiz yıl ortasında klavye kullanmadan konuşarak komut verebilme (Voice Dictation-VR) fonksiyonunu ekledik ki bu özelliğe sahip piyasada pek başka navigasyon cihazı bulunmuyor.

-Navigasyon cihaz ve uygulamalarının yararları nelerdir?

-En önemli yararı adres bulma kolaylığı fakat içinde kullanılan aplikasyonlar ile müzik çalar, video oynatıcı , resim görüntüleyici, office uygulamaları görüntüleyici ve e-kitap okuyucu olarak da kullanılıyor.

-Sizce Türkiye'de navigasyon cihaz ve uygulamaları en çok hangi amaç ve ne sıklıkta kullanılıyor? Sistemde kullanılan haritalar dünyada nasıl üretiliyor?Nasıl bir işbirliği söz konusu?Özellikle kamu ve yerel yönetimler, sistemin geliştirilmesi ve güncellemesine nasıl katkı veriyor?

-Navigasyon cihazı amacına uygun olarak adres bulma amacıyla kullanılıyor. Bunun yanında kullanıcılar ek aplikasyonlar ile oyun oynayabiliyorlar, video izleyebiliyorlar, müzik dinleyebiliyorlar ve kitap okuyup fotoğraf görüntülüyebiliyorlar.

Türkiye'de Başarsoft firması data oluşturuyor ve IGO firmasına datayı gönderiyor. IGO datayı dijital hale getirerek haritaları üzerine uyguluyor ve Türkiye içeriğini bizim gibi navigasyon firmalarına sunuyor.

Kamu ve yerel yönetimler, harita datası üzerine çalışmaya başladılar ve destek oluyorlar. Hali hazırda daha öncede belirttiğim gibi yüzde 30 gibi bir kullanım söz konusu.

- Türkiye'de piyasaya sunulan ürünlerde özellikle haritaların güvenli, düzenli ve güncel bir şekilde çalışması nasıl sağlanıyor?Bunun için ulusal ve uluslar arası hangi kurum ve firmalarla çalışılıyor?

-Biraz öncede belirttiğim gibi Başarsoft, Türkiye haritalarını sürekli olarak

güncelleyerek IGO ile paylaşıyor. IGO (Macaristan yazılım firması) bunları içeriklerine uyguluyor ve güncel olarak bizlere sunuyor. Yılda 3 defa güncelleme yapılıyor ve müşteriler güncel datalara İnternet'ten ulaşabiliyorlar.

-Türkiye'de navigasyon sektörünün yabancılarla büyüdüğü saptaması var. Bu saptama doğru mu? Ne kadar merkez (mesken, resmi daire, okul, hastane, park, bahçe, köprü, otel, turistik ve tarihi yerler) navigasyon sistemine aktarıldı?

-Yabancı firmaların Türkiye'de yerel markalardan daha iyi olduğu ve sektörün yabancılarla büyüdüğü şeklinde bir saptama doğru değil. Yabancı firmaların data konusunda eksikliği olmasından dolayı yerli üreticilerin harita kapsamını elde etme ihtimalleri maalesef yok. Bu nedenle bu saptamanın doğruluğu söz konusu değil. www.hepsiburada.com gibi İnternet satışında üst sıralarda yer alan firmaların en çok satan kısmına girdiğinizde de satış ve marka durumunu görebilirsiniz
Her yeni güncelleme ile mesken, resmi daire, okul, hastane, park, bahçe, köprü, otel, turistik ve tarihi yerler navigasyon sistemine düzenli olarak aktarılıyor.

-Ülkemizde en çok hangi tip navigasyon cihaz ve uygulamaları kullanılıyor?

-Portatif navigasyon cihazları , şu anda 4.3", 5" ve 7" boyutlarında sıklıkla kullanılıyor. Uygulama olarak da içerik olarak güçlü olduğundan Başarsoft-IGO firmasının üretmiş olduğu data ve yazılım tercih ediliyor.

-Türkiye'de 2012 sonu itibariyle navigasyon cihaz ve uygulama pazarının cirosu/büyüklüğü ne oldu? Navigasyon pazarının Türkiye potansiyeli nedir, 2013'te nasıl gelişecek?

-2012 yılının 300-350 bin adet ile tamamlandığını tahmin ediyoruz. Cirosal anlamda da 100 Milyon TL gibi bir rakam olduğunu düşünüyoruz.

-İlk navigasyon cihaz ve uygulamanızı ne zaman geliştirdiniz, nasıl bir tasarım gerçekleştirdiniz?

-2007 yılında Centrality Atlas 2 işlemciye sahip, 128 MB Nand Flash , 64 MB Ram , 3.5" boyutunda NAV-P100 model navigasyon cihazı ile portatif navigasyon üretimine başladık.

-Türkiye navigasyon pazarının ne kadarına sahipsiniz? 2012'de ne kadar navigasyon cihazı sattınız? 2013'te ne kadar satış hedefliyorsunuz?

-Yüzde 29 pazar payına sahibiz. 2012 yılında 90 bin adet navigasyon cihazı sattık. 2013'te 150 bin adet satmayı hedefliyoruz.

-Hangi standartları kullanıyorsunuz?

-Ürünlerimiz CE, FCC ve TSE standartlarına sahip.

-Navigasyon sisteminizin aylık/yıllık ücreti nedir? Sisteminiz Türkiye'de hangi illeri kapsıyor?Haritaları nereden alıyorsunuz? Cep telefonu ve Iphone kullanıcılarına ulaşılıyor mu?

-Navigasyon sistemlerinde aylık/yıllık ücret söz konusu değil. Türkiye'de 81 il, 957 ilçe, 2951 belde tam detay dijital harita (Başarsoft –IGO). Cep telefonu ve Iphone uygulamamız bulunmuyor.

- Cihaz satışı ve uygulama geliştirmede kimlerle birlikte çalışıyorsunuz? Tedarikçi ve çözüm ortaklarınız kimlerdir? Harita desteğini ne kadar süre ile veriyorsunuz? Güncellemeleri ne sıklıkta yapıyorsunuz?

-Data tedarikçimiz Başarsoft, yazılım tedarikçimiz IGO'dur. Harita desteğimiz "ömür boyu, bedelsiz" güncellemedir. Güncellemeler yılda 3-4 defa yapılıyor.

-Ürün ve cihazınız Türkçe içerikli mi?Türkiye karayolları ve trafik koşullarına uyumlu olarak tüketiciye ulaşması için nasıl bir çalışma yaptınız?

-Ürünlerimizin tamamında Türkçe içerik bulunuyor. Yılda 3-4 defa güncelleme yaparak cihazlarımızı Türkiye karayolları ve trafik koşullarına uyumlu halde tutuyoruz.

-Kullanıcı ihtiyacı olan en doğru ürünü hangi kriterlere göre belirleyebilir? Bir navigasyon cihazı satın alırken dikkat edilmesi gereken kriterler (şarz süresi, harita güncelleme sıklığı, güncellemelerin ücretleri, ekstra özellikler, ne kadar bütçe ayırmak gerektiği...) nelerdir?

-Öncelikle cihazın donanımsal ve yazılımsal tasarımı birebir uyumlu, performans ve kullanım kolaylığı en üst düzeyde olmalı. Doğru batarya ile desteklenerek optimum batarya süresi sağlanmalı. Harita güncellemeleri mümkün olduğunca sık ve doğru yapılmalı. Güncellemelerin bedelsiz olması müşteri tarafından haritaların güncel halde kullanılması gerçekleştirilmeli. Ekstra özellik olarak video oynatıcı, müzik oynatıcı, resim görüntüleyici, ekitap okuyucu ve oyunlar ile desteklenmeli.

Tomtom Türkiye Ülke Müdürü Enis Yücesan:

Günümüzde navigasyon cihaz fiyatları, 3 yıl önceye göre çok daha uygun

Türkiye'de en çok kişisel, portatif navigasyon cihazlarının kullanıldığı belirten Yücesan, geçen yıl 27 milyon Avro olan pazarın bu yılda benzer oranda olacağını öngördü. Yücesan, 2012'de yüzde 25 olan pazar paylarını 2013'te yüzde 35'e çıkarmayı hedeflediklerini söyledi.

Navigasyon pazarının Türkiye'deki durumunu irdelediğimiz "Dosya" sayfalarımıza Tomtom Türkiye Ülke Müdürü Enis Yücesan da yanıt verdi. 1991 yılında kurulan TomTom, özellikle araç navigasyonu konusunda uzmanlaşarak sayısal harita ve yön bulma hizmetleri sunan Hollandalı öncü bir firma. 2008 yılında Türkiye'de faaliyetlerine başlayan ve Türkiye'de kendi yapılanmasını kuran TomTom, TeleAtlas şirketini bünyesine kattı.

Avrupa'da ortalama yüzde 60-70, Türkiye'de ise yüzde 25-30 pazar payına sahip olduklarını bildiren Yücesan, Tomtom'un navigasyon cihazını meydana getiren üç bileşeni de, donanım, yazılım ve haritayı kendisi üreten tek firma olduğu söyledi.

Yücesan, 2012'de Türkiye pazarının toplamı 300 bin adet civarlarında olduğunu belirterek asıl amacı "yol gösterme", "konum bulma" olan ürünlerin ayrıca bluetooth üzerinden ahizesiz telefon görüşmesi ve "car kit" olarak da kullanıldığına işaret etti.

Türkiye'de en çok kişisel, portatif navigasyon cihazlarının kullanıldığına değinen Yücesan, 2012'de 27 milyon Avro olan pazarın 2013'te de benzer oranda olacağını öngördü. 2012'de yüzde 25 pazar payına ulaştıklarını bildiren Yücesan, 2013'te yüzde 35 pazar payını hedeflediklerini açıkladı.
TomTom cihazlarında bulunan haritaların, 81 ilin tamamını kapsadığını belirten Yücesan, cihazlarda Teleatlas haritalarını kullandıklarını söyledi. Yücesan, cihazlarının gerek menüleri gerek sesli yönlendirme fonksiyonlarının tamamen Türkçe olduğunu vurguladı.
Yücesan'ın verdiği bilgilere göre, günümüzde cihaz fiyatları bundan 3 yıl önceye göre çok daha uygun. Müşteriler, haritaları 149 TL'den başlayan fiyatlardan seçebiliyor.

-Dünya ve Türkiye'deki navigasyon cihazı ve geliştirme pazarına ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz? Navigasyon uygulamaları kullanıcıların hangi ihtiyaç ve beklentisini ne ölçüde karşılıyor?

- Hem yazılım hem de data olarak ürün geliştirme yapan tek firma olan Tomtom, Avrupa'da ortalama yüzde 60-70, Türkiye'de ise yüzde 25-30 civarlarında pazar payına sahip. 2012'de Türkiye pazarının toplamı 300 bin adet civarlarında. Özellikle büyük şehirlerde kullanıcılar navigasyon ürünlerini her gün kullanıyorlar. Ürünlerin asıl amacı olan "yol gösterme", "konum bulma" gibi özelliklerin yanı sıra bluetooth üzerinden ahizesiz telefon görüşmesi yapılarak "car kit" olarak da kullanılabiliyor.

-Navigasyon cihaz ve uygulamalarının yararları nelerdir?

-Yurtiçi veya yurtdışı seyahatler esnasında ekstra bir maliyeti olmadığı gibi aynı zamanda sizi en kısa yollardan hedefinize ulaştırarak yakıt masrafınızı da azaltır. Geniş ekranları ve net seslendirme yapan güçlü hoparlörleriyle dikkatinizi yoldan ayırmadan rotanızda güvenle ilerlersiniz.

Navigasyon cihazlarımızın kutusunda gelen bağlantı ve şarj aksesuarları sayesinde araç içinde en uygun yere kolayca montaj yapılabilir. Asıl işlevi

navigasyon olduğu için hızlı, güvenilir ve doğru şekilde hedefinize ulaşırsınız.

-Ülkemizde en çok hangi tip navigasyon cihaz ve uygulamaları kullanılıyor?

-Ülkemizde en çok kişisel portatif navigasyon cihazları kullanılıyor.

-Türkiye'de 2012 sonu itibariyle navigasyon cihaz ve uygulama pazarının cirosu/büyüklüğü ne oldu? Navigasyon pazarının Türkiye potansiyeli nedir, 2013'te nasıl gelişecek?

-Türkiye'de 2012 yılında 27 milyon Avroluk bir pazar vardı. 2013 yılında da beklenti aynı şekilde, yaklaşık 26-27 milyon Avro civarında olacak. 2013 yılında adetsel anlamda bir artışla beraber cirosal anlamda çok fazla bir büyüme öngörmüyoruz. Bu, sektör fiyatlarındaki sürekli düşüşten kaynaklanıyor.

-Navigasyon cihaz ve uygulamaları geliştiricilerin önündeki en önemli sıkıntıları sıralayabilir misiniz? Türkiye, navigasyon cihaz ve uygulama pazarında pay alabilmek için neler yapmalı?

-Ülkemizde bu gelişime katkı sağlayan tek firmayız ve TomTom büyük firma olarak pazara yatırım yapıyor. Rakiplerimiz, pazara bir yenilik getiremeyip bunun sonucu satış yapamama ve var olamama gibi sıkıntılarla yüz yüze geliyorlar. Türkiye pazarında sürekli değişen yollar, sektörel olarak Avrupa'ya göre bizi zorlayan tek konu. Uygun fiyat, nitelikli harita kapsamı, kullanıcıya yönelik kampanya kurgusu yapılmalı.

- İlk navigasyon cihaz ve uygulamanızı ne zaman geliştirdiniz, nasıl bir tasarım gerçekleştirdiniz?

-TomTom, 1991 yılında Hollanda da kuruldu. 3 bin 500 çalışanı ve 40 ülkede cihazları satılan dünyanın en büyük araç navigasyon sistemi üreten şirketi. İlk kişisel navigasyon cihazını 2004 yılında tüketiciyle buluşturdu. TomTom, navigasyon cihazını meydana getiren üç bileşeni de, donanım (hardware, TomTom), yazılım (software, Teleatlas) ve harita (map, Teleatlas) kendisi üreten tek navigasyon firmasıdır.

-Türkiye navigasyon pazarının ne kadarına sahipsiniz? 2012'de ne kadar navigasyon cihazı sattınız? 2013'te ne kadar satış hedefliyorsunuz?

-2012 yılında kanalda büyük bir artış göstererek yüzde 25 pazar payına ulaştık. 2013 yılında da minimum yüzde 35 pazar payını hedefliyoruz.

-Kaç kişilik bir ekibiniz var ve hangi standartları kullanıyorsunuz?
-Toplamda 25 kişilik bir ekip ve saha personeli ile çalışıyoruz.

Dosya: Navigasyon pazarının Türkiye'deki durumu

-Navigasyon sisteminizin aylık/yıllık ücreti nedir? Sisteminiz Türkiye'de hangi illeri kapsıyor? Haritaları nereden alıyorsunuz? Cep telefonu ve Iphone kullanıcılarına ulaşılıyor mu?

-Navigasyon cihazlarımızın satın alma maliyetleri dışında herhangi bir işletme bedeli bulunmuyor.

TomTom cihazlarımızda bulunan haritalar, 81 ilin tamamını kapsıyor. Cihazlarımızda sahibi olduğumuz dünyanın en büyük harita üreticilerinden biri olan Teleatlas haritalarını kullanıyoruz.
Apple ile 2012 yılında yapılan anlaşma ile, tüm dünyada İphone ve İpad cihazlarında TomTom haritası kullanılıyor. Tüketici sesli navigasyon fonksiyonlu uygulamayı Apple Store'dan satın alabiliyor. Android cihaz kullanıcıları da TomTom uygulamasını Google play'den satın alabiliyorlar.

- Geliştirdiğiniz uygulamalar nelerdir? Bunlar hangi kurum ve projelerde kullanılıyor? Cihaz ve uygulamanız ne gibi özelliklere sahip ve ne kadar tasarruf yarattı?

-TomTom Mapshare özelliği ile kullanıcılarımıza harita üzerinde değişiklikler yapmalarını ve bunu 21 milyonluk Map Share topluluğu ile paylaşma imkânı sunuyoruz. Böylelikle kullanıcılarımız Türkiye gibi dinamik ve sürekli değişen yollardan kaçınıp hedeflerine daha hızlı ve ekonomik ulaşabiliyorlar. Yapmanız gereken tek şey, navigasyonunuzu bilgisayarınıza bağlamak. Bu sistem dünyada sadece TomTom'da bulunuyor. Bu sistem, kullanıcıların harita güncellemelerini beklemeden günlük olarak değişiklikler yapıp veya bundan haberdar olmalarını sağlayan eşsiz bir sistemdir.

-Ürün ve cihazınız Türkçe içerikli mi? Türkiye karayolları ve trafik koşullarına uyumlu olarak tüketiciye ulaşması için nasıl bir çalışma yaptınız?

-Cihazlarımızın gerek menüleri gerek sesli yönlendirme fonksiyonları tamamen Türkçedir.
Cihazlarımızdaki haritalarda karayollarındaki hız sınırlamaları, dönüş kısıtlamaları, girilmesi yasak yollar vb. gibi bilgiler, Türkiye Karayolları ve belediyelerden alınan bilgilerin Teleatlas harita mühendislerinin kontrolünden geçmesiyle oluşturuluyor.

-Kullanıcı ihtiyacı olan en doğru ürünü hangi kriterlere göre belirleyebilir? Bir navigasyon cihazı satın alırken dikkat edilmesi gereken kriterler (şarz süresi, harita güncelleme sıklığı, güncellemelerin ücretleri, ekstra özellikler, ne kadar bütçe ayırmak gerektiği...) nelerdir?

-Tüketici olarak öncelikle cihazı aldıktan sonra güncelleme ve servis hizmetini ileriki yıllarda da alabileceği, asıl işi navigasyon cihazı üretmek olan güvenilir markaları tercih etmeliler.
Cihaz alırken Türkiye dışında cihazın kullanılıp kullanılmayacağına göre harita kapsamı, cihazın ekranının güneş altında net görülmesi ve ekran dokunmatik hassasiyetinin mükemmel olması ilk dikkat edilmesi gereken özelliklerdir. Cihazda kullanılan harita ve bu haritanın mümkün olan en sık periyotlarla güncellenmesi en önemli özelliklerinden biridir. TomTom olarak her 3 ayda bir güncelleme yayınlayarak tüm yollardaki değişikliklerin kullanıcılarımıza en kısa sürede ulaşmasını sağlıyoruz.

Günümüzde cihaz fiyatları bundan 3 yıl önceye göre çok daha uygun. Müşteri ekran boyutu, bluetooth, kapasitif ekran veya Avrupa haritası tercihlerine göre 149 TL'den başlayan fiyatlardan bütçesine en uygun olan modeli rahatlıkla seçebiliyor.

Navigasyonsuz bir yolculuk

Sarigerme'ye niyet Sarsala koyu'na kısmet

Ebru Altunok

Sıcak bir yaz sabahı. Eşim ve ben Dalaman'a ilk defa gidiyoruz. Adından sıkça söz edildiği için Sarıgerme sahiline gideceğiz. Arabamızda navigasyon olmadığı için "Sarıgerme" yazan tabelaları takip ediyoruz. Bir müddet yol gittikten sonra çevremizde bir şey kalmıyor, bir tesis dışında. Kaybolduk. "İnip yolu soralım" diyoruz tesisin girişindeki güvenlik görevlisi amcaya. Eşim iniyor ben arabadan olanları izliyorum. Güvenlik görevlisi amca arabanın plakasını görünce "Ankara'dan mı?" diyor ve eşimin evet demesine fırsat bırakmaksızın "Ben de Ankaralı sayılırım. Çankırı. Seninki nere?" diyor. Eşim "Bende Çankırılıyım. Baba hemşeriymişiz" diyor. Doğal olarak "Kimlerdensin? Babanın adı ne?" muhabbeti başlıyor.

Aradan bir 5 dakika geçiyor ki eşim sonunda beklenen soruyu sorabiliyor. Amca ise "Yok topram sen ora gitme, orası pek kalabalıktır. Ben sana başka yer diğcem ora git. Görünce dua edecen bana" diyor.

Yeni adresi alıyoruz ve yola koyuluyoruz. İstikametimiz "Sarsala Koyu".

Yollar patika. Sağ tarafımız uçurum. Araba tıngır mıngır 1. vitesle gidiyor. Tabi ki bir hayli yıpranıyor. Daha yolu başlarında "Dönsek mi acaba?" diyorum eşime ve içimden kızıyorum Çankırılı amcaya. Ancak zamanla yol sarıyor. Bir hayli yol alıyoruz manzaranın tadını çıkararak. Çevremiz ağaçlarla sarılı ve uçurumdan aşağı baktığımızda kocaman bir göl var. Tam manzara daha da güzelleşemez derken 12 km sonra karşımızda "Sarsala Koyu".

Yukarıdan bakınca biran önce aşağı inme isteği uyanıyor içimizde. Karşımızda uçsuz bucaksız masmavi bir deniz ve tertemiz bir plaj. Plajın bitiminde ise zeytin ağaçları ve onların arkasında çamlarla örtülü bir dağ.

Arabayı ağaçların arasına sabırsızca park ediyoruz. Burada ne bir otel var ne de sosyal bir tesis. Sadece bazı ihtiyaçlarınızı karşılamanız için derme çatma bir yapı. Tamamen korunaklı ve bakir bir alan.

Arabadan iniyoruz ve üstümüzü değiştirmek için yanımızdaki çadırı kuruyoruz. Üstümüzü değiştirip denize atıyoruz kendimizi ve acıktığımızda oradaki tek tesisten bir şeyler atıştırıyoruz. Sonra tekrar denize giriyoruz. 4-5 saat harika vakit geçiriyoruz.

Geri dönüş yoluna koyuluyoruz istemeye istemeye. Yine aynı güzellikler arasından geçerek benzin almak üzere bir istasyonda duruyoruz. Benzin istasyonunda yıllardır görüşmediğimiz bir arkadaşımızı görüyoruz. Üstelik Sarsala Koyu'na gidiyorlar. Bize de beraber gitmeyi teklif ediyorlar. Sabahtan beri yaşadıklarımız geçiyor gözümüzün önünden ve "tabi" diyoruz sevinçle zaten erken ayrıldığımızı düşünerek.

Arabalara biniyoruz tekrar aynı macera için. Türkiye'de görülmemiş güzellikleri keşfetmek için tek ihtiyacınız olan size "Toprağım" diyen ve gittiğiniz yerin güzelliklerini bilen bir amca.

Ve aklımdan geçen;

" İyi ki navigasyon yokmuş arabada. Teşekkürler Çankırılı amca."

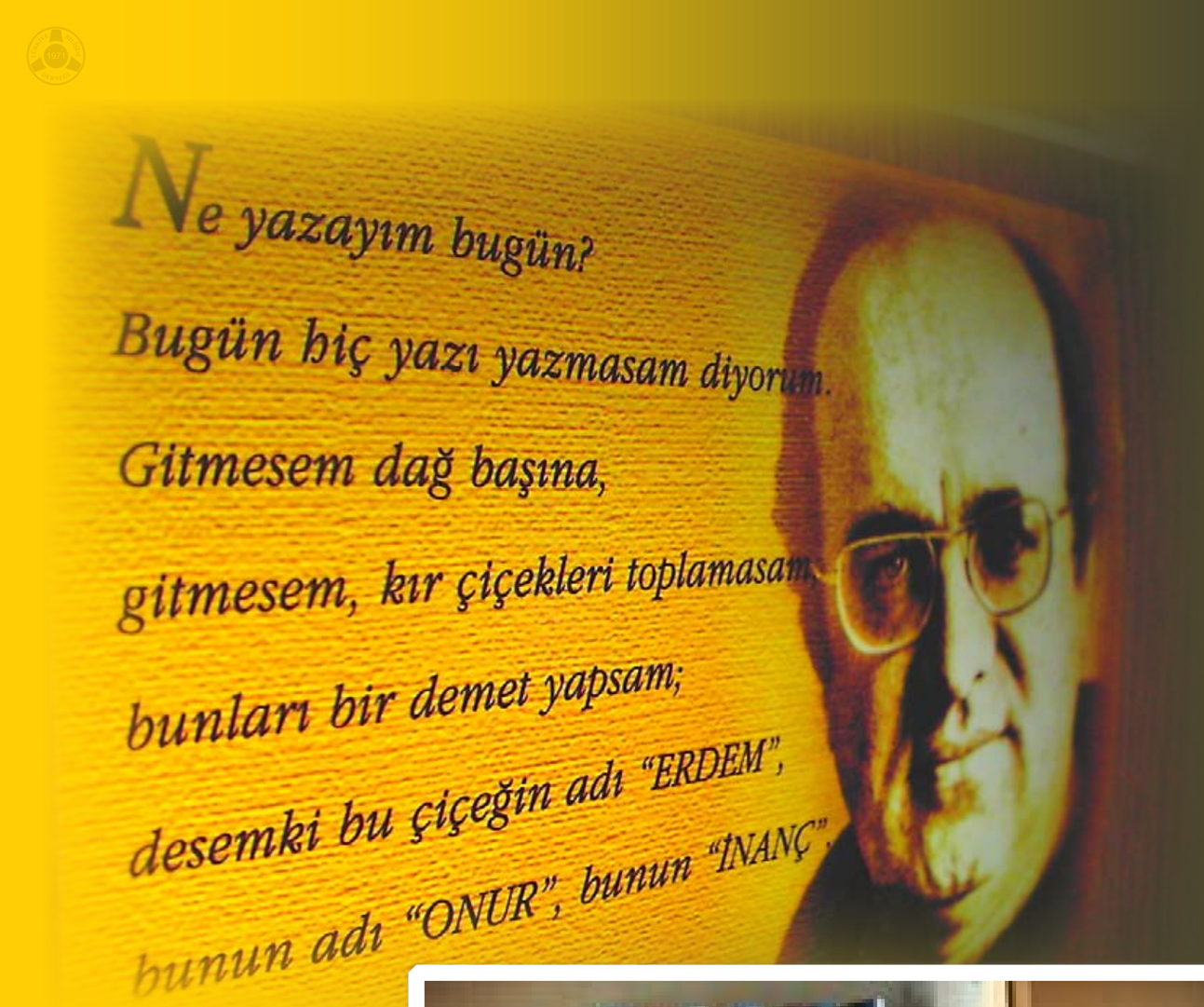

Arzu Kılıç
arzu.kilic@tbd.org.tr

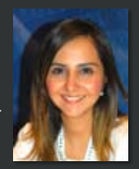

Değerli okurlar,

Bu ay sizler için son dönemlerde medya ve iletişimin güncel ve sıcak tartışma konularından biri olan "yurttaş gazeteciliği" kavramını ele aldım. Kavram olarak "yurttaş gazeteciliği; "halk gazeteciliği", "katılımcı gazetecilik", "demokratik gazetecilik", "gerilla gazeteciliği" ya da "sokak gazeteciliği" olarak da biliniyor.

Günümüzde fikrini söylemenin, bilgiyi rapor etmenin, günlük haberleri izlemenin şekli değişti. "Vatandaş gazeteciliği", halkın haber ve bilgiyi toplama, kaydetme ve yayma süreçlerinde aktif rol oynaması olarak da tanımlanıyor. Yani geleneksel gazetecilik yerini yeni bir gazetecilik anlayışına bıraktı diyebiliriz.

Bugün birçok basın yayın organı vatandaş gazeteciliğinden yararlanıyor. Örneğin Milliyet, Radikal vb. Yurtdışından en iyi bilinen CNN'in iReport'u (http://ireport.cnn.com/).

Sosyal medya araçları sayesinde vatandaş gazeteciliği daha yaygın hale geldi. Ancak bu arada "vatandaş gazeteciliği" ile ilgili ciddi eleştiriler de yapılıyor. "Vatandaş gazeteciliği"nde "haber ne kadar doğru", "bilgi güvenilir mi?" İşte bu sorular ve yanıtları büyük önem taşıyor.

Kullanıcılar tarafından üretilen içeriğe yönelik, "doğruluk" ve "kesinlik" kaygılarının olduğu sıklıkla dile getiriliyor. Gelelim benim söyleşiye... Türkiye'nin önemli bir ismine "vatandaş gazeteciliği" kavramı hakkında sorular yönelttim. Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Özge Mumcu. Kendisi 1993'te bir suikaste kurban giden usta gazeteci merhum Uğur Mumcu'nun kızı. Özge Mumcu ile söyleşi yapmak benim için çok önemli ve gurur vericiydi. Zaman ayırdığı için kendisine buradan bir kez daha teşekkür ediyorum.

Keyifli okumalar dilerim

"Vatandaş gazeteciliği", var olmanın diğer bir adı...

"Gerçeği arama" temel ilkesinin vatandaş gazeteciliğinde de göz önünde bulundurulması gerektiğine işaret eden Mumcu, aksi durumda dedikodu haberciliğinin önüne geçilemeyeceğini vurguluyor. Mumcu, "vatandaş gazeteciliği"nin, merkez medyayı besleyen unsurlardan biri olabileceğine inanıyor.

-Bilişim teknolojileri sayesinde artık herkes güncel olaylarla ilgili birbirini bilgilendirip yorumda bulunabiliyor. Bloglar, İnternet sayfaları, portallerdeki haberlere yapılan yorumlar, wikiler, forumlar, elektronik mesajlar ve benzeri mecralar sayesinde yepyeni bir gazetecilik doğdu. Teknolojinin bireylere kendilerini ifade etme olanağı sunması yeni kavramların ortaya çıkmasına yol açtı. "Vatandaş gazeteciliği" de bunlardan biri. Kişilerin gördükleri bir olayı kendi olanaklarıyla amatör olarak çekip yayınladıkları "vatandaş gazetecilik" kavramı, günümüzde tüm medyayı yeni bir yapılanmaya zorluyor. Eskiden medyada, sadece profesyoneller söz sahibi iken, yeni dönemde amatör veya bireyler de artık çok etkili olabiliyor. Ayrıca, yüz binlerce okuru olan gazetelerin yazarı, televizyonların sunucu ve programcıları da yazılarını ya da programlarını da tweeter'dan paylaşmak zorunda kalıyorlar. Bazı uzmanlara göre, önümüzdeki yıllarda medya kuruluşlarının kendi muhabirleri, kendi haberleri olmayacak. Onun yerini haberlerini kamusal alanda paylaşan, gündemin nabzını tutan bağımsız gazeteciler alacak. Bugün pek de ciddiye alınmayan "vatandaş gazeteciliği" çok önemli bir kavram haline gelecek. Siz bu görüşe katılıyor musunuz?

- Öncelikle Twitter'ı birey olarak nasıl kullandığımız ve toplumsal algıyı nasıl değiştirdiği üzerinden bu soruyu yanıtlamak gerekiyor. Öncelikle, Twitter, kullanımda eskiye göre sınırları değişen bir bireyselliğin yeniden gösterimi söz konusu. Yani, daha önce rutin bir işte çalışan, öğrenci, siyasal ve toplumsal görüşlerini Ekşisözlük gibi daha çok nickname'lerle yazarken, Facebook ve Twitter bu görünmezliği yıktı. Bir noktadan sonra, bireylerin kendilerini sosyal medya üzerinden gerçek isimleri ve görüntüleriyle var etmesi gibi bir durum ortaya çıktı. Facebook'un eşzamanlılık konusunda Twitter'dan daha yavaş olduğunu düşünürsek, Twitter, aktif kullanan insanların kendi varlığını göstermesi için yegâne yollardan biri haline döndü.

Twitter'dan önce ünlü olan yazarlar ile twitter ünlüsü diye bir ayrım ortaya çıktı. Sanırım bu durum yakın zamanda aşılacak, kim daha önce köşe yazarıydı, kim bloglarda yazarak meşhur oldu bunların önemi kalmayacak. Ancak bunun çok iyi bir duruma evirileceğini düşünmüyorum. Ön plana geçme isteği, bilgi kirliliğini de beraberinde getiriyor.

Twitter özelinden gidersek, bu alanda yapılan 140 vuruşlu yorumlar, özellikle bundan bir iki yıl önce takipçi arttırmanın bir yolu oldu. Takipçi arttırmak ise tanınır olmanın önemli yollarından birine döndü. Zeynep Atikkan ve Aslı Tunç, "Blogdan Al Haberi" kitaplarında şu saptamanın altını çiziyor: "Toplumların gerçeği arama ve kendini ifade etme ihtiyacı her zaman mevcut, tıpkı özgürlüğe duyulan ihtiyaç gibi."

Vatandaş haberciliğini ele alırken, gazeteciliğin temel ilkelerinden biri olan "gerçeği arama" niteliğini de göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Vatandaş gazeteciliği ise şu an Twitter'ın dağınık alanlarından önemli bir tanesi. Twitter'ın çok söylemli yapısı, durumun böyle olmasını doğal kılıyor.

Twitter herkesin kendini bir şekliyle var ettiği ve bir şekliyle görünür kıldığı bir yaşam alanı. Zamanın geçiciliği ile yegâne olabilme arzusunun toplamı bu mecrayı daha uzun süre var edecek gibi.

-"Vatandaş gazeteciliğinin medyaya olumlu katkılar getireceği" belirtiliyor. Bu konudaki değerlendirmenizi alabilir miyiz? Sizce "vatandaş gazeteciliği" medyaya neler katacak? Ve, getireceği olumsuzluklar neler olacak?

Vatandaş gazeteciliğinin kaynağının güvenilir olması gerekir

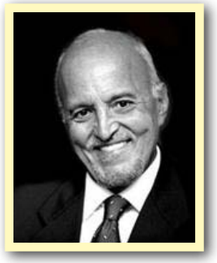

Vatandaş gazeteciliğinin olumlu ve olumsuz özelliklerini birkaç örnek içinde ele almak daha iyi. Örneğin, iki ay önce Mehmet Ali Birand'ı kaybettik. Birand, Türkiye'de haberciliğin önemli temsilcilerinden biriyken, sabah saatlerinde ölümü, ailesinden teyit alınmadan açıklandı ve bir saat sonra makineye bağlı olarak yaşadığı haberini oğlu Twitter üzerinden duyurdu. Bu özellikle bir gazetecinin arkasından yapılacak en kötü tutum. Akşam saatlerinde ölümü açıklandı. Ama o sırada Twitter taziye defterine dönmüştü. Aslında bu durum herkesin başına da gelebiliyor. Münir Özkul her pazartesi nedense Twitter'da öldürülüyor, buna bağlı türlü haberler çıkıyor. Yani, vatandaş haberciliğinin de, bu durumla bağlantılı olarak ele alırsak, kaynağının güvenilir olması gerekir. O nedenle, "haber nedir, haber kaynağı ne olmalıdır", vatandaşların da bunları bilmesi gerekir. Yoksa dedikodu haberciliğinin önüne geçilemez. Yorum, doğru bilginin önüne defalarca geçer.

-CNN Türk, Radikal, Milliyet ve birçok gazetenin İnternet sitelerinde vatandaş gazetecilik örneklerini görebiliyoruz. Vatandaş gazeteciliğin doğruluğunu kontrol etmek mümkün mü? Vatandaş sadece bilgiyi sunmanın dışında disiplin, analiz yeteneği, açıklama ve içerik oluşturmaya da başlarsa gazetecilik mesleği tehlikeye girer mi?

Twitter serbest kürsü gibi...

-Teyit edilmiş doğru haberin değerini yitireceğini düşünmüyorum. Yani, bu mesleği eğitimini alarak profesyonel olarak yapanlar ile Twitter üzerinden haber yayanlar arasındaki fark, zaman içinde daha da belirecek. Şu anki yapısıyla, medya, hâlâ reklam pastasının yüksek olduğu bir yer; ancak Twitter serbest kürsü gibi. Bu noktadan meslek icra etmek sadece bir hobi... "Vatandaş gazeteciliği", merkez medyayı besleyen unsurlardan biri olabilir. Zaten iyi haber veren, gazetecilik mesleği dışında çalışanları da, medyanın gazetecilik mesleğine yönelteceğini düşünüyorum.

Araçlara Çip takılacak

Yaklaşık 17 milyon araç plakasına çip takılıp kayıtlı tüm araçlar tek bir merkezden izlenecek.

Türkiye'de, teknoloji destekli trafik önlemlerini artırmak için yeni çalışma gündemde. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), "çipli plaka" dönemini başlatacak. EGM'nin hazırladığı "Elektronik Araç Kimliklendirme Sistemi"nin trafiğin etkin şekilde yönetilmesi ve denetlenmesinde kolaylık sağlayacağı, trafik ihlallerinin ortadan kaldırılmasında önemli rol oynayacağı belirtiliyor. Hazırlanan kanun tasarısı yasalaşırsa, trafikteki 17 milyon 33 bin 413 araç plakası, çipli olanlarla değiştirilecek. Çipli plakaları, EGM üretecek. Proje ile birlikte sabit plaka uygulamasına da geçilecek. Yasal sürecin tamamlanmasının ardından tüm araçların ön camlarına kimlik kartı niteliğinde çipli plaka ve barkodlu etiketler takılacak.

Radyo frekansı yayan sistem sayesinde araç gerekli durumlarda izlenecek. Ayrıca MOBESE ve Karayolları Genel Müdürlüğü'nün otoyollardaki güvenlik kameraları da sisteme entegre edilecek. Böylece karayollarında seyreden tüm araçların hareketleri adım adım izlenecek. Uygulamayla terör, kaçakçılık, asayiş gibi suçlara karışan faillerin kısa sürede yakalanması ve trafik ihlallerinin en aza indirilmesi hedefleniyor.

"Elektronik Araç Kimliklendirme Sistemi", araçların çipli plaka ve cam etiketleriyle izleneceği ve bu şekilde özel hayatın ihlaline neden olacağı gerekçesiyle eleştirilirken, emniyet yetkilileri sistemin uydu bağlantılı takip özelliğinin olmadığını bildirdi.

Araçlardaki çip ve etiketi okuma sistemleriyse trafik kazalarının yoğun olarak meydana geldiği ve trafik ihlallerinin en çok yapıldığı güzergah ve noktalara kurulacak. Sadece trafik denetimlerinde kullanılması öngörülen bu sistemin, sahte veya çalıntı plakalı araç kullanımının engellenerek suç işlenmesinde caydırıcı olması, ikiz plaka kullanımıyla edinilen haksız kazancın önlenmesi başta olmak üzere birçok konuda kamu ve trafik güvenliğiyle ekonomiye katkı sağlanması amaçlanıyor.

Prof. Şen: Araç plakalarına çip takılması bir silaha dönüşebilir

TBMM Haberleşme ve Özel hayatın Gizliliği Araştıran kısaca "Böcek" olarak bilinen komisyona konuşan Prof. Dr. Ersan Şen, 17 milyon araca çip takılmasının ilerde tehlikeli bir silaha dönüşebileceği uyarısında bulundu. Şen'in konuya ilişkin değerlendirmesi şöyle: "17 milyon araca çip takılması uygulaması ilk başta güvenlik açısından iyi görünebilir. Ama Türkiye'de hukuk kültüründe sorun olduğu için tedirgin olmamak da mümkün değil. Cep telefonunun yanı sıra aracın ve insanın takibine dönecek bu olay çok kötü sonuçlar verebilir. Yani istihbaratın gayri hukuki kullanımı ciddi sıkıntı yaratır. Kamu otoritesi kimliğine bürünmüş insanlar bunu kullanabilir. O insanı suçlama noktasında çok tehlikeli bir silaha dönüşebilir. Yeni otorite kim olacaksa maalesef o bu silahı kullanacaktır."

Meclis mobil uygulamaya geçti

Yasama ve denetim faaliyetlerine daha hızlı ulaşılması için "TBMM mobil uygulaması", hizmete konuldu. TBMM Genel Sekreteri Neziroğlu, yalnızca vekil ve Meclis personelinin erişeceği hizmetin yakında vatandaşa da açılacağını duyurdu.

Mart 2013'te Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM), mobil uygulamaya geçtiği duyuruldu. Yeni uygulamayla artık milletvekilleri ve personel, Iphone ve Ipad gibi cihazlarla, Meclis'in faaliyetleri ve Meclis'le ilgili bilgileri izleyebilecek. TBMM Genel Sekreteri Dr. İrfan Neziroğlu, konuyla ilgili yaptığı açıklamada, mobil uygulamaların gittikçe yaygınlaştığını belirtti.

Meclis olarak, yasama ve denetim faaliyetlerini milletvekillerine daha hızlı ve etkin bir şekilde ulaştırabilmek amacıyla "TBMM mobil uygulaması" başlattıklarını ifade eden Neziroğlu, ilk etapta Iphone ve Ipad gibi cihazlar için bu uygulamayı başlattıklarını bildirdi. Neziroğlu, uygulamanın daha sonra Samsung android tabanlı cihazlar için de geliştirileceğini ifade etti.

Neziroğlu, uygulamayla yasama ve denetim faaliyetleri, gelen tasarı ve tekliflerin son dakika bilgisi olarak milletvekillerinin cep telefonlarına geleceğini kaydederek, "Meclis TV'yi de cep telefonundan anlık takip edebilecekler" dedi. Milletvekillerinin, ülke genelindeki anlaşmalı hastane ve eczane gibi birtakım bilgilere de ulaşabileceğini dile getiren Neziroğlu, açıklamada şunları kaydetti:

"Milletvekilleri listesi, özgeçmişleri, komisyon üyeleri, Divan üyeleri, milletvekillerinin sandalye dağılımı, Genel Kurul ve komisyon gündemi olacak. Genel Kurul'un açılış ve kapanış saatleri son dakika bilgisi olarak milletvekillerine gidecek. Tasarı ve teklifler, TBMM Başkanlığı'na sunulduğunda son dakika mesajı olarak gidecek. Danışma Kurulu önerileri, Meclis takvimine ilişkin bilgiler olacak.

Basın kısmında Meclis Haber, Meclis TV, Günlük gazeteler olacak. Milletvekili kendisiyle ilgili basında yer alan yerel dahil bütün haberleri görebilecek. Sosyal medya ve Anadolu Ajansı takip edilebilecek. Kütüphaneden yayınlar taranabilecek. Milletvekilleri, Araştırma Merkezi'nin raporlarına da cep telefonundan ulaşılabilecekler."

Naziroğlu, uygulamada, lokanta menüsü, telefon rehberi, döviz kurundan hava durumuna kadar birçok verinin de yer alacağını belirti. Meclis görevlileri, kulislerin girişlerinde kurulan stantlarda, milletvekillerine uygulamayı cep telefonlarına nasıl kuracaklarını gösterdi. "Bu yeni başlangıç, milletvekillerinden gelecek öneriler doğrultusunda bunu geliştirebileceğiz" diyen Neziroğlu, şu anda milletvekilleri ve personelin kullanabildiği uygulamayı kısa süre içerisinde vatandaşa da açmayı düşündüklerini kaydetti.

TRT'nin müzik arşivi İnternet'te

İTÜ, Türk Müziği Devlet Konservatuarı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi ve TRT'nin ortak yürüttüğü çalışma sonucu 12 bin 548 nota dijital ortama aktarılıp İnternet'ten kullanıma sunuldu.

Osmanlı döneminden kalan el yazma nota külliyatının da yer aldığı TRT'nin tarihi Türk müziği arşivi, İnternet ortamında kullanıma açıldı. Projenin tanıtımı 16 Mart 2013'te Harbiye'deki İstanbul Radyosu'nda gerçekleştirildi. Tanıtıma Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, TRT Genel Müdürü İbrahim Şahin ve çok sayıda davetli katıldı.

165 bin sayfa tek tek incelenerek TRT'nin müzik hafızasının yenilendiğini ifade eden Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, "Bildiğimiz kadarıyla esasen müzik kültürümüz çok zengin" dedi.
TRT Genel Müdürü İbrahim Şahin de, "Bu çalışma bizim sadece notaları internet ortamına aktarmak değil, imparatorluğun mirasını size getirmek istedik. Bu faaliyetlerde arkadaşlarımızı çok özverili çalıştılar.

Bu çalışma ile 3 ayaklı bir yapı öngörüyoruz. Birincisi her isteyen insan rahatlıkla bizim siteye erişecek ve çalışmalarımızı görecek. Abone olarak notaları görebilecekler ama bu notaları alıp kullanmak istiyorlarsa gene orada ayarladığımız bir yapıyla belli bir miktar ücretle arşivlerimizden yararlanacaklar" diye konuştu.

19. yüzyıldan kalan notaların bir kısmı uzun yıllardır TRT Müzik Dairesi Başkanlığı'nın arşivlerinde saklıydı. 2008'den bu yana Müzik Dairesi Başkanlığı, İTÜ, Türk Müziği Devlet Konservatuarı ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin ortak yürüttüğü çalışma sonucu 12 bin 548 nota dijital ortama aktarıldı. Hamparsum nota sistemi ile yazılmış çeşitli el yazma külliyat Batı ve halk müziği notaları, Türk operetleri, kantolar, köçekçe takımları ve fasıl dizileri bugünden itibaren İnternet ortamında kullanılmaya başlandı. www.trtkulliyat.com adresinden ulaşılabilecek bu eserlerin sayısının zamanla 70 bine çıkması planlanıyor. Türk müziği tarihini aydınlatan bu eserlere siteden ulaşmak ücretsiz olmayacak. Siteyi incelemek ücretsiz fakat notaların çıktısını alıp kullanmak isteyen meraklıların siteye üye olmaları gerekiyor. Makam, bestekâr adı ve forma göre arama yapılabilecek sitede bir nota sayfasının bedeli 25 kuruş.

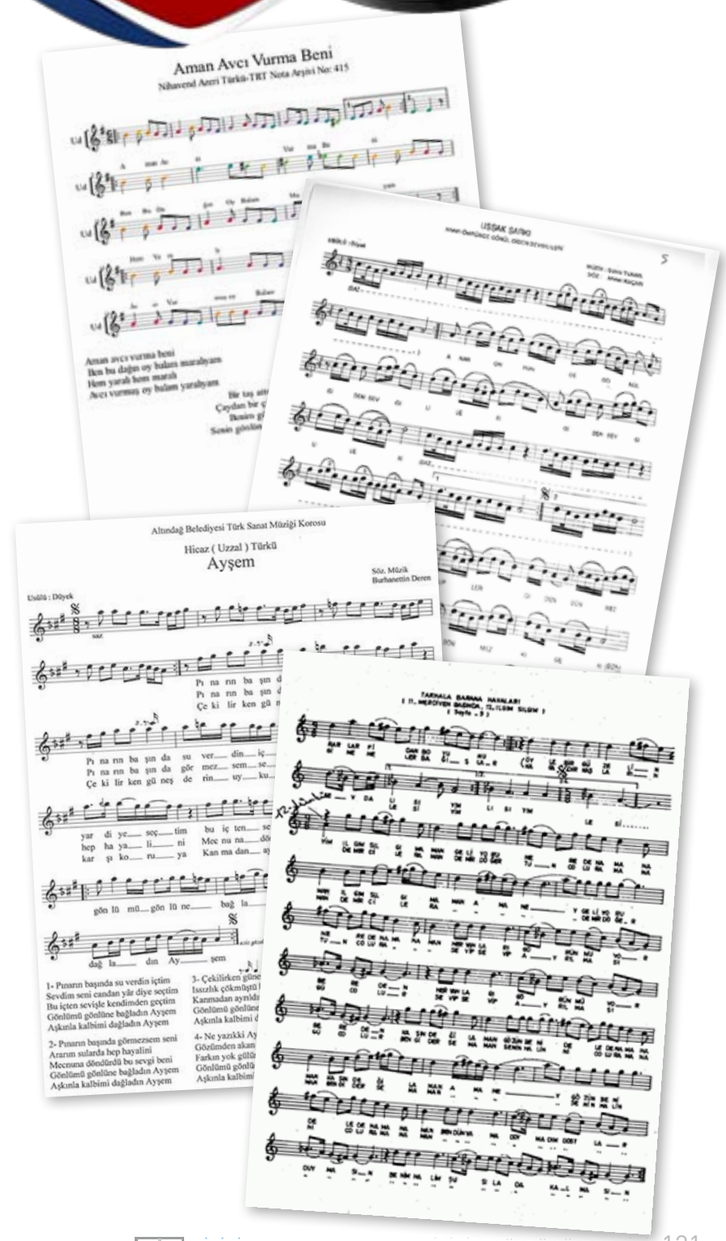

Damacana sulara **"çip"**li **takip**!

Üretildikten sonra en fazla üç yıl kullanılacak olan ambalajlı sular, Sağlık Bakanlığı'nca elektronik sistemle izlenecek.

Sağlık Bakanlığı, 7 ay önce gerçekleştirdiği damacana operasyonundan sonra paket sulara "elektronik takip" (e-takip) uygulaması getirdi. Artık ambalajlı (damacana) sulara "çip" takılacak ve sular, dolumdan tüketiciye ulaşıncaya kadar elektronik sistemle merkezden izlenecek. Sistemle damacananın ne kadar kullanıldığı ve kaç kez dolum yapıldığı da denetlenecek. Kaplar en fazla 3 yıl veya 75 kez kullanılacak. Suyun adı ve kabın üretim tarihi, gövdede, kabartma şeklinde yazılacak.

İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Doğal Mineralli Sular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete'nin 7 Mart 2013 tarihli sayısında yayımlandı. Yapılan düzenlemeyle damacana suların elektronik sistemle takibi için mevzuat altyapısı oluşturuldu.

Damacana suların elektronik takibi 3 aşamada gerçekleşecek. Damacanaların yıkanması gereken 55-70 derecelik su sıcaklığı, Sağlık Bakanlığı'nca merkezden takip edilecek. İkinci aşamada ise dolumu yapılan suya dışarıdan su eklenmesinin önlenmesi için iletkenlik takibi merkezden yapılacak. Çipli takip sistemiyle de damacanın ne kadar süreyle kullanıldığı ve kaç kez dolum yapıldığı da denetlenecek.

Damacanalar üretim tarihinden itibaren en fazla üç yıl veya 75 kez kullanılacak. Bunun için elektronik takip sistemi işletmeci tarafından oluşturulacak. Çipli takip TÜBİTAK ile yürütülen projeyle hayata geçirilecek. Daha önce izin verilen işletmelere, yıkama suyu ile ilgili takip sistemi için 1 yıl, çipli takip için 3 yıl tanınacak.

Geri dönüşümlü polikarbonat kaplarda, suyun adı ve kabın üretim tarihi artık altta değil boyun veya gövdede kabartma şeklinde olacak. Düzenlemeyle damacana içinde satılan sular için de son kullanma tarihi getirildi. Buna göre piyasada satışa sunulan damacanadaki suyun 3 ay içinde tüketilmesi gerekecek.

Kültür Bakanı, Türkiye'nin siyasi yapısını "yazılım"a benzetti

Anayasa ve siyasi sistemin "devlet-ulus" mantığıyla yazıldığını belirten Çelik, sistem yazılımının güncellememesi nedeniyle darbelerin geldiğine işaret ederek yazılımın güncellenmesi gerektiğini söyledi.

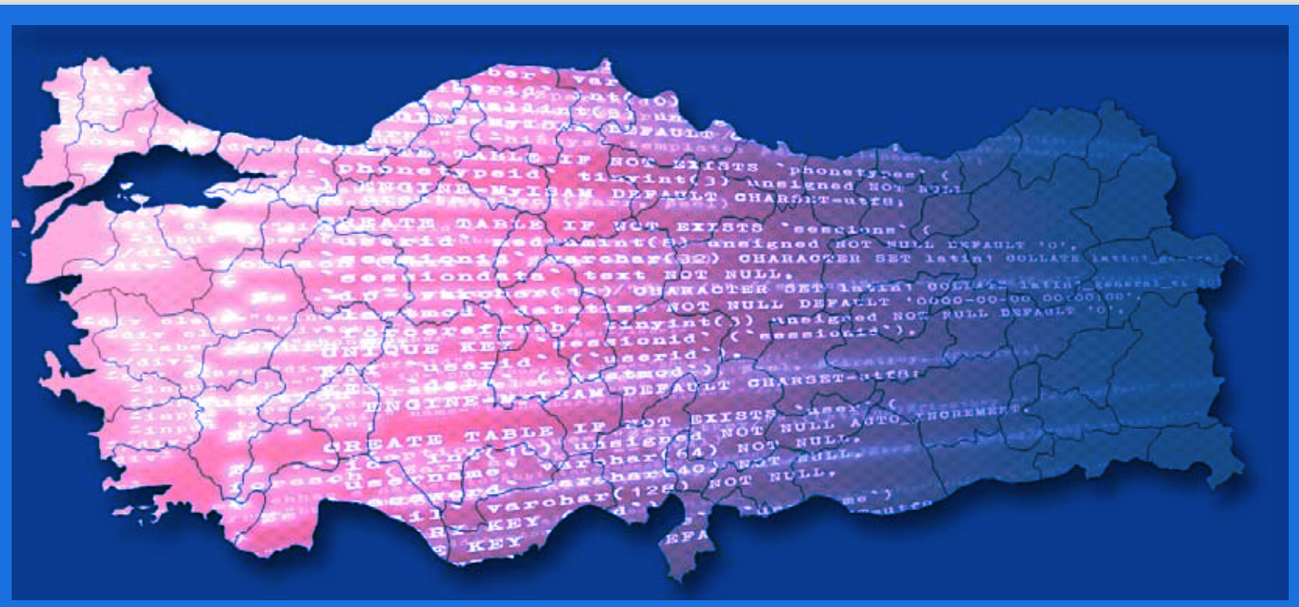

Türkiye'de ilk kez bir siyasi, Türkiye'nin mevcut siyasi yapısı için bilgisayar terminolojisinden bir benzetmede bulundu. Uluslararası Turizm Fuarı açılışı için 7 Mart 2013'te Almanya'nın başkenti Berlin'e giden Kültür ve Turizm Bakanı Ömer Çelik, Türkiye'den gelen gazetecilerle kahvaltılı basın toplantısında buluştu. "Çözüm Süreci"ne ilişkin çarpıcı değerlendirmelerde bulunan Çelik, bilgisayar terminolojisinden bir benzetme yaparak "devletin yeni ve yerli bir yazılım geliştirerek sorunları çözme iradesi" göstereceğine değindi. Sistemde bugüne kadar sürdürülen uygulamaların tek pencere açtığını, ancak toplumun çoklu pencerelere ihtiyaç duyduğunu ifade eden Çelik, Türkiye'de sistemin başından beri "ulus-devlet" değil, "devlet-ulus" olarak dizayn edildiği anlattı. "19. yüzyıl mantığıyla kurulmuş bir ulus devlet yazılımı, o zamanın şartlarında normal karşılanabilir. O zamanki ulus devlette işler her tıkandığında darbelere başvurulmuş" diyen Çelik, şöyle konuştu:

"19. yüzyılın ulus devlet yazılımı, her demokratik talebi bir virüs gibi görmüş, buna karşı bir 'antivirüs programı' geliştirmiş. Halbuki bu durum, o yazılımın bu demokratik talepleri karşılayamadığını gösterir. Dünyada demokrasiler, bu yazılımı günceller. Biz, o güncellemeyi yapamadık yıllar boyu. Ulus devlet değil, devlet ulus olarak dizayn edildi bizde.

Türkiye'nin sistemin yazılımını güncellememesi nedeniyle darbelerin geldiğine değinen Çelik, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Yazılım güncellenmeyip yazılımdan kaynaklanan sorunlar hep darbelerle onarılmaya çalışılınca bu bizim siyasi birikimimizi de ortadan kaldırdı. Her darbe geldi, 'fabrika ayarlarına geri dön' düğmesine bastı ve siyasi birikimi yok etti ve en başa döndük. Bu yüzden de siyaset sadece lider karizmasına kaldı. Üstelik, darbeler zamanın büyük siyasi partileri içinde kendilerine yer bulabilen kimliklerin merkezkaç etkisiyle ana akımdan dışarı çıkıp daha radikalleşmesine de neden oldu. Artık bu yazılımın güncellenmesi gerekiyor."

TÜBİTAK UZAY

TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü Müdür Vekili Tamer Beşer:

Her uyduda daha çok bileşen Türkiye'de tasarlanıp üretilerek dışa bağımlılık azaltılacak

Türkiye'nin ilk askeri istihbarat uydusu GÖKTÜRK-2, yaklaşık 140 milyon TL'ye mal oldu. TÜBİTAK UZAY tarafından Türk mühendislerce geliştirilen, milli uçuş bilgisayar ve yazılımı kullanılan uydunun tasarım ömrü 5 yıl. Uydudan gelen görüntülerle güvenlik, çevre, şehir planlama, tarım ve ormancılık alanlarında uygulamalar yapılması hedefleniyor. Bu arada oluşan bilgi birikiminin kaybedilmemesi için yeni uydu projelerin başlatılması büyük önem taşıyor.

Aslıhan Bozkurt

BİLİSİM Dergisi olarak, Nisan 2013 sayımızda (153), kamu ve özel sektördeki bilgi işlem merkezlerini (BİM) tanıtmak amacıyla açtığımız sayfalarda, GÖKTÜRK-2 uydusunu uzaya göndererek dikkatleri üzerine çeken Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü'nü (TÜBİTAK-UZAY) tanıtıyoruz.

İnsanlığın başlangıcından beri toplumsal yaşamı birçok yönden etkileyen bir unsur olan teknoloji, 21.yüzyılda önemini giderek artırarak ekonomiden siyasete, eğitimden bilime her alanda önemli bir yer tutuyor. Günümüzde ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile teknolojideki ilerlemişlikleri arasında doğru bir orantı bulunduğu gözleniyor. Bir ülkenin ilerlemesinde, teknoloji üretimi ve kullanımı konusunda başarılı politikalar izlenmesinin önemli rolü bulunuyor.

Ülkemizde cumhuriyetin kurulduğu günden günümüze kadar planlı kalkınma politikalarına uygun bir şekilde her dönemde, dönemin koşullarına uygun planlamalar yapıldığı biliniyor. Bilim-araştırma-teknoloji üretiminin artışı, bu alana ayrılacak kaynak ve altyapıdan çok, bilim-araştırma-teknoloji üretilmesi talebinin oluşmasıyla ilgili. Türkiye de bu makro-ekonomik ortamı yaratmak zorunda. Türkiye'nin kendi Ar-Ge potansiyelinin işe koşulması, katma değerin katlamalı olarak artırılması ve Ar-Ge'ye dayalı bir kalkınma politikasına geçmesi gerekiyor.

Uzay çalışmaları, her geçen gün artan ihtiyaçlar doğrultusunda disiplinler arası bir boyut kazanırken tüm ülkeler için stratejik niteliği daha fazla ön plana çıkıyor. Ülkeler, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde uzay-tabanlı sistemleri kullanma yolunu seçiyorlar. Uzay sistemlerinin etkin kullanılması sonucu, insan ve doğal kaynaklı tehditlere karşı önemli başarılar kazanılıyor. Ancak, ileri teknoloji ve yüksek maliyetler gerektiren uzay çalışmalarında, işgücü, kaynak ve zaman israfına tahammül bulunmuyor.

TÜBİTAK UZAY Müdür Vekili Tamer Beşer, Enstitü'nün çalışmaları ve yürütülen projelere ilişkin ayrıntılı bilgileri bizimle paylaştı. Beşer'in aktardığı bilgiye göre, yüzde 74'ünü araştırmacılar ve araştırma teknisyenleri, yüzde 26'sını ise idari personelin oluşturduğu 168 personeli bulunan Enstitü, Göktürk-2 Projesi'ne 2007'de başladı. 2012 sonunda yörüngeye yerleştirilen uydunun devreye alma çalışmaları halen devam ediyor. Yer gözlemi amacıyla uzaya gönderilen RASAT ve GÖKTÜRK-2'den elde edilen görüntüler ile güvenlik, çevre, şehir planlama, tarım ve ormancılık alanlarında uygulamalar yapılması hedefleniyor.

Ayrıca RASAT, GÖKTÜRK-2 ve daha sonraki uydular için uçuş bilgisayarı, haberleşme sistemleri, gelişmiş itki sistemleri gibi

uydu altsistemlerinin geliştirilmesi sayesinde uydularda yerlileşme oranı arttırılmaya çalışılıyor. Böylece yapılan her uyduda daha çok bileşen Türkiye'de tasarlanıp üretilerek dışa bağımlılık da azaltılacak.

Türkiye'nin ilk askeri istihbarat uydusu olan GÖKTÜRK-2, temelde Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın görüntü istihbaratı gereksinimleri karşılamak amacıyla tümüyle Türk mühendisleri tarafından TÜBİTAK UZAY'ın pilot ortak olduğu TÜBİTAK UZAY-TUSAŞ İş Ortaklığı'nca geliştirildi ve yaklaşık 140 milyon TL'ye mal oldu.

Yaklaşık 400 kg ağırlığındaki GÖKTÜRK-2; 2,5 metre çözünürlükte görüntü alabiliyor. Tasarım ömrü 5 yıl olan uydu, günde 15 defa dünya etrafında dönerek belli bir noktayı haftada iki kez görüntüleyebiliyor. Uyduda, TÜBİTAK UZAY tarafından geliştirilen milli uçuş bilgisayarı ve yazılımı kullanılıyor. GÖKTÜRK-2, Türkiye'nin kuzey sahillerinden güney sahillerine kadar uzanan yaklaşık 600 km'lik bir şeridin görüntüsünü tek geçişte indirebilecek kadar yüksek hızlı bir veri haberleşmesine de sahip.

Uydunun yörüngeye gönderilmesinden sonra projede 5,5 yıl boyunca görev alan yaklaşık 200 kişilik bir ekibin bir bölümü yoğun bir şekilde uydunun devreye alma ve TSK'na devir teslim faaliyetlerini yürütüyor. Diğer bölümü ise yeni uydu projeleri için iş geliştirme, yapılabilirlik incelemesi, teklif hazırlama gibi çalışmalarına yönelmiş durumda. Bu ekibin ve oluşan bilgi birikiminin kaybedilmemesi için yeni uydu projelerin başlatılması büyük önem taşıyor.

Öncelikli çalışma alanı uzay teknolojileri olan TÜBİTAK UZAY, uydu sitemleri ve elektronik sistem tasarımlarının yanında, veri işleme ve yazılım teknolojileri alanlarında çalışmalar yürütülüyor. Uydu sistemlerinin tüm yapısal, ısıl ve optik analizleri yapılıyor, tasarım, üretim, montaj, bütünleştirme ve testleri gerçekleştiriliyor. TÜBİTAK UZAY, 2002'de başlayan uydu yapım çalışmaları sırasında oluşturmaya başladığı altyapı ve bilgi birikimini geliştirerek, anahtar teslimi uydu sistemlerinin üretilmesi için gereken altyapı ve yeteneklere sahip oldu.

RASAT ve GÖKTÜRK-2 uydusunda edinilmiş deneyimlerle TÜBİTAK UZAY, Avrupa Birliği (AB) 7. Çerçeve programı destekli 5 uluslararası projede proje ortağı olarak yer aldı. Bu projelerin birinde, uzay çöplerinin doğurduğu riskin hassas bir şekilde hesaplanıp uzay çöpünün etkilerini azaltabilmenin farklı irtifalardaki görevler için en etkin yollarının belirlenmesi amaçlanıyor.

RASAT, GÖKTÜRK-2 uyduları platform ve faydalı yük birimleri üzerine elde edilen bu bilgi birikimi, gelecek nesil projelere altyapı oluşturuyor. Bu kapsamda, gelecek nesil uydu platformlarında ve faydalı yüklerinde boyut küçültme, performans arttırma ve teknolojiyi yakalama anlamında yeni projeler yürütülüyor veya planlanıyor.

Kamu kuruluşları için RASAT görüntülerinin ücretsiz dağıtılacağı ve taleplerin değerlendirileceği bir portal konusunda çalışmalar yürütüldüğünü bildiren TÜBİTAK UZAY Müdür Vekili Beşer, Enstitünün haberleşme uyduları alanına yönlendirebileceği bir birikimi olduğunu, bunun uydu üzerinden geniş bant İnternet hizmetleri, VoIP temelli haberleşme sistemleri vb. yeni alanlarda Türkiye'nin kabiliyet kazanmasını sağlayabileceğini söyledi.

Yakın geçmişte büyük ölçüde azalmış olsa da hâlâ özgüven yoksunluğu yaşayan Türkiye'de, RASAT ve Göktürk-2 uyduları ile öncelikle sokaktaki adamın zihnindeki klişelerini kırdıklarına dikkat çeken Beşer, söyleşiyi "Umarız yüksek teknolojinin diğer alanlarında özgüvenimizi pekiştirecek daha çok ve iddialı projeler ortaya koyabiliriz ülkemiz" diyerek bitirdi.

-Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü'nün (TÜBİTAK UZAY), kısa bir tarihini alabilir miyiz? Enstitü, ne zaman kuruldu, bugüne kadar ne gibi yapısal gelişme ve değişiklikler yaşadı?

-TÜBİTAK UZAY - Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Araştırma Enstitüsü, 1985 yılında, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ve Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında imzalanan bir protokolle, Ankara Elektronik Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü adı altında ODTÜ Kampusü'nde kuruldu. 1991'de proje bazlı yapılanmaya giden enstitünün çalışma alanları genişletilerek 1995'te ismi Bilgi Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (BİLTEN) olarak değiştirildi. 2005'te Bilim, Teknoloji Yüksek Kurulu'nun (BTYK) kararlarıyla uzay alanı öncelikli bir alan olarak tanımlandı ve bu doğrultuda 2006'da enstitünün ana çalışma alanı uzay teknolojileri olarak belirlenip Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (UZAY) adını aldı.

TÜBİTAK UZAY, Türkiye'nin uzay teknolojileri konusunda gelişimini sağlamak, uzay teknolojileri ve ilgili alanlarda güncel araştırma konularını ortaya koymak, çözümlemek ve çözümlenmesine yardımcı olmak amacı ile kurulan bir araştırma, teknoloji geliştirme ve uygulama kuruluşudur. TÜBİTAK UZAY, dünyadaki gelişmeleri izleyerek, uzay teknolojileri alanında öncü olmak ve ülkemizin teknolojik bağımsızlığını sağlamak amacını göz önünde tutarak, uzay teknolojileri, elektrik, elektronik ve yazılım alanlarında araştırma, geliştirme ve uygulama projeleri yürütüyor.

Enstitü faaliyetleri kapsamında yer alan Güç Elektroniği ve Güç Sistemleri konusundaki çalışmalar, 2012'de TÜBİTAK Bilim kurulu kararıyla TÜBİTAK MAM Enerji Enstitüsü'ne devredildi. Enstitü; Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu, Enstitü Müdürü, Müdür Yardımcıları, Enstitü Kurulu, Araştırma-Geliştirme Bölümleri, Araştırma Geliştirme Grupları, Uzmanlık Grupları ve İdari Birimlerden oluşuyor. Bu organlar arasındaki ilişkiler, Bilim Kurulu'nca onaylanmış program ve bütçe çerçevesinde Enstitü Müdürü tarafından düzenleniyor.

-TÜBİTAK UZAY'ın misyon, vizyon, kuruluş amacı ve hedefi nedir?

-Enstitünün kuruluş amaç ve ilkeleri ilgili yönetmelikte
(http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files//mevzuat/yonetmelik/YONETMELIK.II3.pdf)
tanımlandı. Enstitünün misyonu, "Türkiye'nin uzay ve havacılık alanındaki ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi çözümler üretmek amacıyla, nitelikli insan kaynağı ve ileri teknolojileri kullanarak araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütmektir".
Enstitünün vizyonu ise, "Türkiye'nin ihtiyaçları ve stratejik hedefleri doğrultusunda, uzay ve havacılık alanında bilgi ve teknoloji üreten uluslararası etkinliğe sahip lider bir kurum" olmaktır.
Bu doğrultuda tanımlanan ayrıntılı amaçlar ve hedefler aşağıdaki gibidir:
Amaçlarımızı şöyle sıralayabiliriz:
1. Ulusal hedefler doğrultusunda çığır açacak Ar-Ge projelerinin sayısını arttırmak.
2. İnsan kaynakları politikasını geliştirmek.
3. Kurumsal süreçlerin verimliliğini arttırmak.
4. Kamuoyunun uzay ve uydu teknolojileri hakkında farkındalığını arttırmak.
5. Uzay ve uydu projelerindeki yerli teknoloji kullanımını arttırmak.
6. Uzay ve uydu teknolojileri alanında uluslararası işbirlikleri geliştirmek.
7. Ar-Ge proje çıktılarının uygulama alanlarını çeşitlendirmek.
8. Havacılık alanında yetenek geliştirmek.
9. Enstitü ürün ve hizmetlerinin ticarileştirilmesi.

Hedeflerimiz ise şunlardır:
1. Ulusal hedefler doğrultusunda çığır açacak Ar-Ge projelerinin sayısını arttırmak.
Potansiyel kullanıcı kurumlar için yenilikçi uydu projesi önerileri geliştirmek.
Farklı kullanım alanlarına yönelik uydu projeleri için yetkinlik alanları geliştirmek.
Yenilikçi uydu alt sistemleri projeleri geliştirmek.

2. İnsan kaynakları politikasını geliştirmek.
Enstitü çalışanlarının alanlarında kendilerini geliştirebilmelerine yönelik hizmet içi eğitim imkânları oluşturmak.
Proje gelirlerini artırarak enstitü çalışanlarının ücretlerini dengelemek.
Enstitünün çalışanlarına yönelik sosyal imkânları geliştirmek.

3. Kurumsal süreçlerin verimliliğini arttırmak.
Kurumsal süreçlerin olgunluklarını CMMI modeli ile uyumlu hale getirmek.
Yaygın ve etkin yönetim bilgi sistemi kurmak.

4. Kamuoyunun uzay ve uydu teknolojileri hakkında farkındalığını arttırmak.
Enstitü projelerinin yazılı ve görsel medya yoluyla tanıtımını sağlamak.
Paydaş kurum ve kuruluşlar için karşılıklı ziyaretlerin sayısını ve etkisini arttırmak.
Enstitü'nün faaliyet alanlarında çalıştay, seminer, bilimsel toplantılar düzenlemek.
TÜBİTAK yayınları yoluyla uzay ve uydu teknolojilerini kamuoyu gündemine getirmek.

5. Uzay ve Uydu projelerindeki yerli teknoloji kullanımını arttırmak.
Yerlilik oranını arttırmak üzere Ar-Ge projeleri gerçekleştirmek.
Potansiyel uydu projelerinde tarihçe kazandırılacak Ar-Ge faydalı yükleri için kapasite tahsis etmek.

6. Uzay ve uydu teknolojileri alanında uluslararası işbirlikleri geliştirmek.
Uluslararası kongre, konferans, fuar vb. organizasyonlara katılım sağlayarak Enstitü yeteneklerinin tanıtılmasını sağlamak.
İkili ve çoklu işbirlikleri geliştirmek.
Uzay alanına giriş yapmak isteyen ülkelere anahtar teslimi uydu çözümleri sunmak, teknoloji transferi ve eğitim sunmak.

7. Ar-Ge proje çıktılarının uygulama alanlarını çeşitlendirmek.
Görüntü ve veri işleme uygulamaları geliştirmek.
Kamu ve özel sektörün uydu görüntüleri ve katma değerli ürünlerin kullanım alanları konusunda farkındalığını artırmak.

8. Havacılık alanında yetenek geliştirmek.
Havacılık konusunda deneyimli çalışanlarının enstitüye katılımını teşvik etmek.
Havacılık alanında temel araştırma projeleri başlatmak.
Havacılık alanında kamu ve özel sektör ile işbirlikleri geliştirmek.
İnsansız hava araçları tasarım, üretim ve testine yönelik fiziksel altyapı oluşturmak.
Havacılık alanında etkin bir sistem geliştirme projesi başlatmak.

-Enstitü'nün TÜBİTAK Başkanlığı'ndaki konumunu anlatır mısınız?

-TÜBİTAK UZAY Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı'na doğrudan bağlı olarak faaliyette bulunan bir araştırma enstitüyüz.

- TÜBİTAK UZAY'daki donanım/yazılım ve görevli elemanlara ilişkin bilgi verir misiniz? Enstitü'de kaç kişi hangi pozisyonda görev alıyor?

-31 Aralık 2012 tarihi itibari ile 168 personelimiz bulunuyor. Bu sayının yüzde 74'ünü araştırmacılar ve araştırma teknisyenleri, yüzde 26'sını ise idari personel oluşturuyor.

- Enstitü olarak TÜBİTAK'ın yürütmekle yükümlü olduğu hangi çalışmalara nasıl katkılar veriyorsunuz?

-Bildiğiniz gibi TÜBİTAK, bilimsel ve teknolojik alanlarda araştırma ve teknolojik gelişmeyi, ulusal ekonomik kalkınma hedeflerine göre düzenlemek, koordine etmek ve özendirmekle görevli, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluş. TÜBİTAK Başkanlık tarafından koordine edilen tüm faaliyetlere TÜBİTAK Başkanlığa bağlı olan diğer araştırma enstitüleri gibi TÜBİTAK UZAY da katkılar veriyor. Bunlar arasında Türkiye'nin bilim, teknoloji ve yenilik politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmak, faaliyet alanımızda uluslararası işbirliklerini oluşturmak ve yönetmek ve diğer kamu kurumların ihtiyaçlarını araştırma projeleriyle karşılamaya yönelik başlatılan çeşitli koordinasyon projelerine katkıda bulunmak yer alıyor.

-TÜBİTAK UZAY'ın temel çalışma alanları ve yürüttüğü önemli BT projelerini sıralayabilir misiniz?

-TÜBİTAK UZAY'ın öncelikli çalışma alanı uzay teknolojileridir. Araştırma faaliyetleri, uydu tasarımı ve üretimi konusundaki çalışmalarını, geliştirilen elektronik alt sistemler ve uzay uygulamalarında kullanılacak diğer özgün sistemler ve uzay bilimleri alanındaki araştırmalarıyla derinleştirilip genişletiliyor. Enstitüde, uydu sitemleri ve elektronik sistem tasarımlarının yanında, veri işleme ve yazılım teknolojileri alanlarında çalışmalar yürütülüyor. TÜBİTAK UZAY, 2002'de başlayan

Titreşim test cihazı

uydu yapım çalışmaları sırasında oluşturmaya başladığı altyapı ve bilgi birikimini geliştirerek, anahtar teslimi uydu sistemlerinin üretilmesi için gereken altyapı ve yeteneklere sahip oldu.

Uydu sistemlerinin tüm yapısal, ısıl ve optik analizleri yapılıyor, tasarım, üretim, montaj, bütünleştirme ve testleri gerçekleştiriliyor. Ayrıca, TÜBİTAK UZAY bünyesinde, bundan sonra yürütülebilecek uzay projeleri kapsamında kritik olacakları öngörülen üretim teknikleri, malzeme teknolojileri, test ve ölçüm düzenekleri, özel mekanizmalar ve kendiliğinden açılabilir yapılar gibi birçok alana yönelik araştırma çalışmaları sürdürülüyor.

Uyduların, yönelim ve yörünge belirleme ve kontrol alt sisteminin tasarım, inceleme, üretim ve doğrulama aşamaları için gerekli tüm yetenekler (yörünge ilerleticileri ve kestirimcileri, yönelim kestirimcileri ve denetleyicileri, gerçek zamanlı yazılım geliştirme altyapıları, sistem tasarım altyapıları) oluşturuldu. Ayrıca, bu alt sistemin donanımlarının (tepki tekeri, yıldız algılayıcı, manyetometre, vb.) tasarım, inceleme,

İklimlendirme kabini

üretim ve doğrulama aşamaları için gerekli yetenekler de kazanıldı.

Planlanma ve üretim aşamasında bulunan ve gelecekte değişik irtifalarda çeşitli görevler yerine getirecek uydular ve diğer projelerin görev tasarım ve analiz faaliyetleri de uydu sistem mühendisliği ekibince yürütülüyor. Oluşturulan altyapılar, uzay ve uydu alanının yanı sıra, faaliyet gösterilen diğer alanları ve disiplinler arası çalışmaları da destekliyor.

TÜBİTAK UZAY Güvenilirlik Laboratuarı, tasarım veya üretim aşamasında olan ya da kullanılır durumdaki tüm elektronik ürünlerin güvenilirlik test ve analizlerini ilgili uluslararası standartlara uygun olarak yapabilme imkânı sunuyor. (www.uzay.tubitak.gov.tr/guvenilirlik)

Bu kapsamda, Hall Etkili İtki Motoru Geliştirme Altyapısı Projesi, Uzay Yer Gözlem Uydu Kavramı Geliştirme Projesi, Hiperspektral Kamera Geliştirme Projesi gibi çalışmalar yürütülüyor.

-Enstitünün çözüm ortakları hangi kurumlardır? Uzay teknolojilerinde uluslararası ne gibi işbirlikleriniz var? Söz konusu işbirlikleri kapsamında ne gibi projeler yürütülüyor?

-TÜBİTAK UZAY, çalışma alanındaki hem sanayi kuruluşları hem de kamu kurumlarıyla

Göktürk-2 Uydusu fırlatma töreni

TÜBİTAK UZAY yer istasyonu

işbirliği içerisinde ortak teknoloji geliştirme projeleri yürütüyor. Göktürk 2 Projesi TÜBİTAK UZAY ve TUSAŞ İş Ortaklığı tarafından gerçekleştirildi.
Yeni nesil BALİSTİKA®, BALİSTİKA 2010; Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Kriminal Polis Laboratuarları (KPL) için Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı altında TÜBİTAK tarafından desteklendi ve TÜBİTAK UZAY tarafından geliştirilen bir sistem.

TÜBİTAK UZAY, Asya-Pasifik Bölgesi'nde uzay alanında işbirliği oluşturmak, yeni teknolojiler geliştirilmesine katkıda bulunmak, dış uzayın barışçıl amaçlarla kullanımını sağlamak ve uzay alanında karşılıklı bilimsel bilgi alışverişini mümkün kılmak amaçları ile 2005'te kurulan APSCO (Asya Pasifik Uzay İşbirliği Örgütü) çalışmalarına aktif olarak katılıyor.

RASAT ve GÖKTÜRK-2 uydusunda edinilmiş tecrübelerle TÜBİTAK UZAY, Avrupa Birliği (AB) 7. Çerçeve programı destekli 5 adet uluslararası projede proje ortağı olarak yer almayı başardı. Bu projeler kapsamında TÜBİTAK UZAY'ın çözüm ortakları arasında Avrupa Komisyonu, Avrupa Uzay Ajansı ve ortak ülkelerin uzay ajansları yer alıyor.

TÜBİTAK UZAY ortaklığında yürütülen 7. Çerçeve Program destekli projeleri şöyle sıralayabiliriz:

FP7 P2-ROTECT Projesi
Projede, uzay çöplerinin doğurduğu riskin hassas bir şekilde hesaplanıp uzay çöpünün etkilerini azaltabilmenin farklı irtifalardaki görevler için en etkin yollarının belirlenmesi amaçlanıyor. Kurumumuz proje tanıtım paketi lideri olup teknik paketlere katkı sağlıyor. Projenin ilk yıl çıktılarının hedef kitleye tanıtılması amacıyla 20-21 Mart 2012'de, TÜBİTAK UZAY'ın tanıtım iş paketi lideri olarak organize ettiği, uzay çöpleri alanında uzman bilim insanlarının ve ONERA, CNES, EUTELSAT, Thales Alenia Space, OHB-System AG gibi büyük bölümü projenin ortakları arasında yer alan, uzay teknolojileri alanında dünyada önde gelen kurumlardan

temsilcilerin çalışmalarını sunduğu bir çalıştay gerçekleştirildi. Eylül 2013'e kadar devam etmesi planlanan projenin dört farklı alt iş paketi kapsamında TÜBİTAK UZAY'ın gerçekleştirdiği, uzay görevlerinin çöplerden korunabilmesi için çarpışma tahminlerini, görev tasarımlarını ve operasyonları iyileştirmeye yönelik çalışmalar 2013 başı itibarı ile tamamlanma aşamasına geldi.

FP7 SEOCA Projesi
SEOCA-Orta Asya Ülkelerine Yer Gözlemi Alanında Yetkinlik Kazandırılması Projesi, 2012'de başarıyla tamamlandı. 14 ortaklı projede proje, bölgedeki çevre sorunlarının çözümüne, yer gözlem teknolojileriyle destek olmak amacıyla ilgili aktörlerle durum tespiti yapılarak, yer gözlem ihtiyaç ve kapasite analizi gerçekleştirildi, mevcut yasal düzenlemeler derlendi, bölgenin detaylı bir envanteri çıkartıldı. Proje, Almanya Berlin teknik Üniversitesi koordinatörlüğünde yürütüldü ve projeden 5 Orta Asya Ülkesi ve Yunanistan'dan toplam 14 ortak kurum yer aldı. Proje başarıyla tamamlandı.

FP7 COGSENSE Projesi
Uzaktan algılama amaçlı kullanılan algılayıcı ağlar için bilişsel ve işbirlikçi sezim, kestirim ve tanıma algoritmaların geliştirilmesini amaçlayan üç yıl süreli projenin ilk yılı başarıyla sonuçlandırıldı.

FP7 GAMALINK Projesi
Karasal haberleşme teknolojilerinin özellikle küçük uydularda kullanılması amacıyla yazılım tanımlı radyo tabanlı olarak uzay uygulamaları için geliştirilmesi hedefleniyor. Böylece kompakt bir teknolojik platformda uydu yön belirleme, ad hoc ağ oluşturma, yönelim belirleme, anten ve ışıma hüzmesi şekillendirme konularında yenilikçi uygulamaların gerçekleştirilmesi amaçlanıyor. İki yıl sürecek olan proje, Portekiz'den TEKEVER firması koordinatörlüğünde, dört ülkeden altı paydaşa sahip ve Ocak 2013'te başladı.

FP7 THOR Projesi
Bu proje, geleceğin uzay araçlarının ve hipersonik taşıma araçlarının atmosferik girişlerine odaklanan yeni ve çığır açıcı ısıl yönetim fikirlerinin geliştirilmesine odaklanıldı. Projenin amacı, uzay araçlarının atmosferik girişleri için ısıl yönetim fikirlerini tasarlamak, geliştirmek, uygulamak, test etmek ve doğrulamaktır.3 yıl süreli proje, Alman Uzay Ajansı (DLR) koordinatörlüğünde, 8 ülkeden toplam 9 ortaklı ve Ocak 2013'te başladı.

-Uyduların tasarım, üretim ve test edilmesi süreçlerine ilişkin yeteneklerin geliştirilmesine yönelik Türkiye'nin Ulusal Uzay Program ve stratejisine ilişkin bilgi verir misiniz?

-10 Mart 2005'te yapılan BTYK'nin 11. toplantısında alınan 2005/9 no.lu karar gereği "Ulusal Uzay Araştırmaları Programı", 10 yıllık Eylem Planı ile kabul edildi ve Başbakanlık Genelgesi ile yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu program TÜBİTAK sorumluluğunda yürütülüyor.
1 Kasım 2011 tarihli ve 28102 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan KHK/655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile UZAY'a ilişkin görevler Bakanlığa verildi.http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111101M1-1.htm).

Havacılık sanayi ve uzay teknolojilerinin geliştirilmesi, kurulması, kurdurulması, işletilmesi ve işlettirilmesi, havacılık sanayi ve uzay biliminin geliştirilmesi ile

uzaya yönelik yeteneklerin kazanılması hususlarında, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içerisinde, milli havacılık sanayi ve uzay teknolojileri ile uzay politika, strateji ve hedeflerini belirlemek ve uygulamak, gerektiğinde güncellemek.
Uzaya ilişkin ulusal egemenlik kapsamındaki hakların kullanımına karar vermek, bu hakların yönetimi ve kullandırılmasına yönelik usul ve esasları belirlemek ve bu haklarla ilgili ulusal yükümlülüklerin gereklerini yerine getirmek.
Uydu ve hava araçları tasarım ve test merkezleri, uydu, fırlatma araç ve sistemleri, hava araçları, simülatörler, uzay platformları dahil havacılık sanayi, uzay teknolojileri ve uzayla ilgili her türlü ürün, teknoloji, sistem, araç ve gereçleri yapmak, yaptırmak, kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek, geliştirmek ile bunların yurtiçinde tasarımı, üretimi, entegrasyonu ve gerekli testlerinin yapılmasını sağlamak amacıyla plan, proje ve çalışmalar yapmak, bu amacın gerçekleşmesini uygun teşviklerle desteklemek, bu teşviklere ilişkin usul ve esasları belirlemek, bu hususlarda ilgili ticari, sanayi ve eğitim kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşları arasında gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

Ulaştırma, denizcilik, haberleşme, posta, havacılık ve uzay teknolojileri iş ve hizmetlerinin gerektirdiği uluslararası ilişkileri yürütmek, anlaşmalar yapmak ve bu alanlarda uluslararası mevzuatın gerektirmesi halinde mevzuat uyumunu sağlamak. Bu amaçla, "Havacılık ve Uzay Teknolojileri Genel Müdürlüğü" oluşturuldu.

- Uydu sistem tasarımı alanında TÜBİTAK UZAY'ın çalışmaları ne zaman başladı, yürütülen projeleri, ne zaman başladıkları,

hangi aşamada oldukları ve nihai hedeflerini anlatır mısınız?

-TÜBİTAK UZAY'ın hedefi, 1999 yılında uydu üretimi fikri ilk kez ortaya atıldığından itibaren ülkemizde uyduların azami yerlilik oranıyla tasarlanabilmesi, üretilebilmesi ve işletilebilmesi oldu. Bu amaçla 2001'de başlayan ve teknoloji transferi kapsamlı BİLSAT projesinin tamamlanması sonrasında ilk defa 2004'te sistem seviyesi tasarım çalışmalarına RASAT yer gözlem uydu projesi ile başlandı. RASAT uydusu 2011'de fırlatıldı ve halen görevini başarı ile sürdürüyor.

Göktürk-2 projesi ise 2007'de başladı. 2012 yılının Aralık ayında yörüngeye yerleştirilen uydunun devreye alma çalışmaları halen başarı ile devam ediyor.

Her iki uydunun da amacı yer gözlemdir. Elde edilen görüntüler ile çevre, şehir planlama ve güvenlik gibi alanlarda uygulamalar yapılması hedefleniyor.

Bunların yanı sıra RASAT, GÖKTÜRK-2 ve daha sonraki uydular için uçuş bilgisayarı, haberleşme sistemleri, gelişmiş itki sistemleri gibi uydu altsistemlerinin geliştirilmesi sayesinde uydularda yerlileşme oranı arttırılmaya çalışılıyor. Böylece yapılan her uyduda daha çok bileşen Türkiye'de tasarlanıp üretilirken dışa bağımlılık da azaltılıyor.

-TÜBİTAK UZAY'ın gömülü sistemler, elektronik sistem tasarımı alanında yürüttüğü projeler nelerdir?

-Enstitümüzde uydu alanında farklı irtifalar için hemen hemen her türlü elektronik tasarım faaliyeti yürütülüyor ve alanında uzman personel ile çalışılıyor. RASAT ve GÖKTÜRK-2 uydularında bunların çeşitli uygulamaları görüldü.

Uydu platformunu oluşturan Güç Sistemi Birimleri; pil şarj/deşarj düzenleyici birimler, güç düzenleme ve dağıtım birimleri, elektronik anahtar birimleri, Haberleşme Sistemi Birimleri; S-Bant Alıcı-Verici, UHF ve VHF birimleri, X-Bant yüksek hızlı verici birimi, Uçuş Bilgisayarı Sistemi Birimleri; uçuş bilgisayarı (BİLGE), veri yönlendirme, depolama, şifreleme ve sıkıştırma birimleri, Yörünge Yönelim Belirme Kontrol Sistemi Birimleri; işaret işleme ve kontrol elektronik birimleri, eyleyici birimlerin sürücü birimleri ve veriyolu arayüz kartları, donanım ve gömülü yazılımları TÜBİTAK UZAY bünyesinde geliştirildi ve başarı ile uygulandı. Ayrıca, bu sistemlerin gerçek zamanlı yazılımları – uçuş bilgisayarı ve yörünge, yönelim belirme yazılımları tamamen TÜBİTAK UZAY bünyesinde gerçekleştirildi ve uydularımızda kullanılıyor. Uydu faydalı yükleri alanında daha çok elektro-optik sistemler üzerine yoğunlaşılmış olup çok bantlı uydu kamera sistemi ve yakın kızıl ötesi uydu kamera sistemleri geliştirildi ve yörüngede başarı ile çalıştırıldı. Özetlemek gerekirse tarihçenin öneminin ve güvenilirliğin yüksek olması gereken uydu sistemlerinde sistem üzerindeki kontrolümüzü en yüksek seviyede tutmamızı sağlayan elektronik tasarım, gömülü sistemler, kontrol sistemleri ve gerçek zamanlı yazılımlar konusunda yüksek bir bilgi birikime sahibiz. RASAT, GÖKTÜRK-2 uyduları platform ve faydalı yük birimleri üzerine elde edilen bu bilgi birikimi, gelecek nesil projelerimize altyapı oluşturuyor. Bu kapsamda, gelecek nesil uydu platformlarında ve faydalı yüklerinde boyut küçültme, performans arttırma ve teknolojiyi yakalama anlamında yukarıda verilen sistemlerin ve birimlerin çoğu üzerinde yeni projeler yürütülüyor veya planlanıyor. Bunlardan birkaçı şunlar:

Uydu sistemleri için Gelecek Nesil Güç Dağıtım Birimleri Projesi-UYGAR, Yeni Nesil Haberleşme Birimleri (S-bant ve X-bant), Yıldız Algılayıcı, Tepki Tekeri, Güneş Algılayıcı ve Gyro gibi yörünge ve yönelim belirme sistemi algılayıcı ve eyleyici birimleri, yeni nesil uçuş bilgisayarı, elektrikli itki sistemleri, metre-altı ve spektral elektro-optik kamera sistemleri ve simülatörleri. Bu sistemlerin tasarım faaliyetleri devam ederken bir yandan da bu sistemlerin tasarım, üretim, test ve entegrasyon faaliyetleri için altyapılar TÜBİTAK UZAY bünyesinde oluşturuluyor. Bütün bunlar düşünüldüğünde sistemler, sistemleri oluşturan birimlerin elektronik donanım ve yazılımları farklı irtifalardaki farklı görevleri kapsayacak şekilde tasarlanıp gelecek uydu-takım uydu projeleri için hazırlık yapılıyor.

-Enstitü'de Veri İşleme ve Uygulama

Yazılımı Geliştirme, İşaret İşleme ve Uzaktan Algılama, Video ve Ses İşleme gruplarında gerçekleştirilen Ar-Ge çalışmalarından söz eder misiniz?

-Enstitümüz Görüntü İşleme Grubu (GİG), görüntü işleme, uzaktan algılama ve örüntü tanıma alanlarında çalışmalar yürütüyor. Uydu görüntülerinin analizinde, rektifikasyon, seviyelendirme, değişiklik tespiti, nesne tespiti, nesne takibi ve sınıflandırma konularında çalışmalar yapılıyor. TÜBİTAK UZAY'ın yaklaşık bir buçuk yıldır faaliyetini sürdüren RASAT uydusunun görüntüleri ile tüm Türkiye'nin mozaik görüntüsü oluşturuldu ve yeni görüntülerle güncellemeleri sürdürülüyor.

-12-18 12-Aralık 2012'de Çin'in Jiuquan Fırlatma Üssü'nde yörüngesine gönderilen Görüntüleme Amaçlı Bilimsel Araştırma ve Teknoloji Uydusu Geliştirme Projesi'nin (GÖKTÜRK-2) amacı ve hedefi nedir?

-GÖKTÜRK-2, temelde Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın görüntü istihbaratı gereksinimleri karşılamak amacıyla geliştirildi. Ancak sahip olduğu görüntüleme kabiliyetleri ile Türkiye'nin çevre, şehircilik, tarım ve ormancılık alanlarında da önemli ihtiyaçlarına cevap verecek.

- TÜBİTAK kaynaklarıyla gerçekleştirilen ilk milli yer gözlem uydusu GÖKTÜRK-2'nin önemi, teknik özellikleri, bütçesi ve iş ortaklıkları hakkında bilgi verir misiniz?

-Göktürk 2 Uydusu Türkiye'nin ilk askeri istihbarat uydusudur ve tümüyle Türk mühendisleri tarafından geliştirildi. Uydu, TÜBİTAK UZAY'ın pilot ortak olduğu TÜBİTAK UZAY-TUSAŞ İş Ortaklığı tarafından geliştirildi ve yaklaşık 140 Milyon TL'ye mal oldu. Yaklaşık 400 kg ağırlığındaki GÖKTÜRK-2; 2,5 metre çözünürlükte görüntü alabiliyor. Uydunun tasarım ömrü ise 5 yıldır. GÖKTÜRK-2, bu süre içinde yeryüzünde istenen noktaları tek kare ya da şerit olarak görüntüleyebilecek. Uydu ayrıca istenildiğinde yeryüzünün 3 boyutlu haritalarının hazırlanmasında kullanılabilecek stereo görüntüleme imkânları da sunacak yüksek manevra kabiliyetine sahip. GÖKTÜRK-2, günde 15 defa dünya etrafında dönerek belli bir noktayı haftada iki kez görüntüleyebiliyor. Uyduda, yine TÜBİTAK UZAY tarafından geliştirilen milli uçuş bilgisayarı ve yazılımı kullanılıyor. GÖKTÜRK-2, Türkiye'nin kuzey sahillerinden güney sahillerine kadar uzanan yaklaşık 600 km'lik bir şeridin görüntüsünü tek geçişte indirebilecek kadar yüksek hızlı bir veri haberleşmesine de sahip.

- GÖKTÜRK-2 Projesi'nde kaç kişilik bir ekip görev aldı? Uydunun yörüngeye gönderilmesinden sonra bu ekip, şimdi neler yapıyor, hangi görevi sürdürüyor?

-GÖKTÜRK-2 Projesi'nde 5,5 yıl boyunca yaklaşık 200 kişilik bir ekip görev aldı. Uydunun yörüngeye gönderilmesinden sonra bu ekibin bir bölümü yoğun bir şekilde uydunun devreye alma ve TSK'na devir teslim faaliyetlerini yürütüyor. Diğer yandan ekibin önemli bir bölümü de ülkemizin önümüzdeki yıllarda gereksinim duyabileceği yeni uydu projeleri için iş geliştirme, yapılabilirlik incelemesi, teklif hazırlama gibi çalışmalarına yönelmiş durumda. Bu ekibin ve oluşan bilgi birikiminin kaybedilmemesi için yeni uydu projelerin başlatılması büyük önem arz ediyor.

-Elektrik İtki Uygulama Araştırmaları ve Hall Etkili İtki Motoru Geliştirme Altyapı Projesi (HALE) ne zaman başladı ve ne zaman tamamlanacak? HALE, Türkiye'nin ulusal rekabetçi gücünü desteklemeye nasıl bir katkıda bulunacak?

-HALE Projesi Ağustos 2010'da başladı ve 2015 yılında tamamlanması planlanıyor. Projenin amacı, gelecekte uydu projelerinde kullanılacak elektrikli itki sistemlerinin tasarımı, üretimi ve testi için gerekli olan tesis ve test altyapısının oluşturulması ve bu altyapının uzay teknolojileri alanında çalışan endüstriyel kuruluşlara ve akademik birimlere hizmet eder hale getirilmesidir. Projenin sonunda ülkemizin elektrikli itki sistemlerine yönelik ulusal rekabetçi gücü hem altyapı hem de bilgi birikimi yönünden arttıracak.

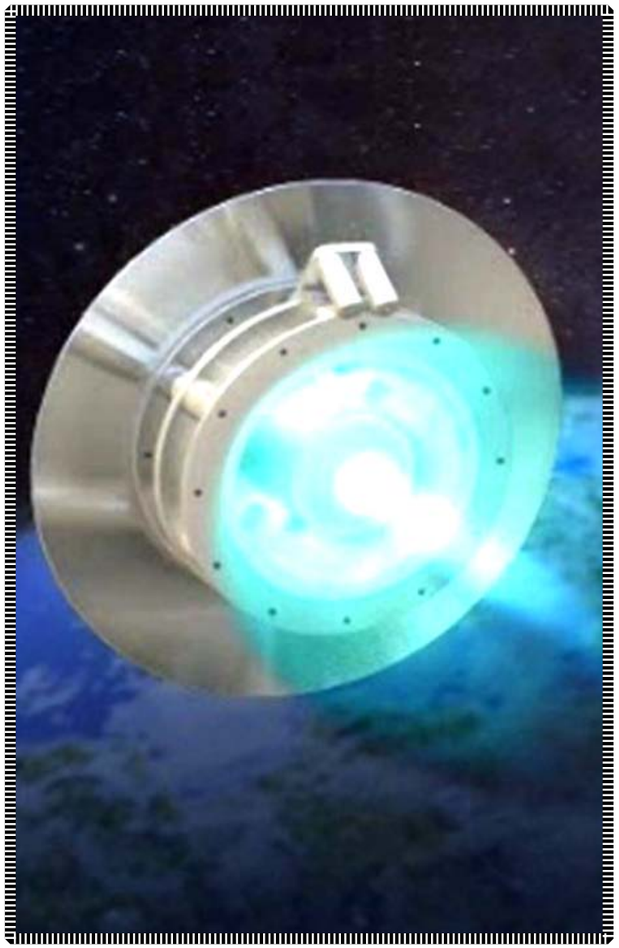

Alçak ve yüksek yörünge uyduları için elektrikli iki sistemi modellemesi

-BİLSAT ve Türkiye'nin ilk yerli yapım yer gözlem uydusu RASAT, ne zaman uzaya gönderildiler. Her iki uydunun hedef ve amacı ile tasarım ve üretimine ilişkin ilk ve önemli noktaları anlatır mısınız? BİLSAT ve RASAT ne gibi hizmetler veriyorlar? İki proje, Türkiye'nin uzaktan algılama alanındaki ihtiyaçlarına ne ölçüde yanıt verebiliyor? BiLSAT uydusuna yerleştirilen ÇOBAN ve GEZGİN adlı iki görev yükü ile ne yapılması hedefleniyor?

-BİLSAT uydusu, 27 Eylül 2003, RASAT uydusu ise 17 Ağustos 2011 yılında fırlatıldı. Her iki uydu da yer gözlem uyduları ve mikro uydu sınıfına giriyor. BİLSAT uydusunun pankromatik yer örnekleme mesafesi 12 m iken RASAT'ta bu çözünürlük değeri 7,5 m'ye; BİLSAT'ta 26 m olan çok bantlı çözünürlük değeri ise RASAT uydusunda 15 m'ye çıkarıldı. Her iki uyduda da görüntülemeye yönelik isterler tasarımı en fazla yönlendiren faktörler oldu. BİLSAT ömrünü 2006'da tamamladı.

ÇOBAN ve GEZGİN, Türkiye'de üretilen ve uzaya gönderilen ilk ekipmanlar. ÇOBAN çok bantlı ve geniş alan görüntüleme yeteneğine sahip bir kamera sistemi. GEZGİN ise çekilen görüntülerin JPEG 2000 algoritması ile sıkıştırılmasını, böylece uydu veri depolama sisteminde daha fazla görüntü saklanabilmesi ve kısıtlı haberleşme süresinde daha fazla veri indirebilme yeteneği kazanılmasını sağlıyor. RASAT uydusunda ortaya çıkan daha yüksek çözünürlüklü görüntü işleme isterlerini

karşılamak üzere tasarlanan GEZGİN-2, hem JPEG 2000 algoritması ile görüntü sıkıştırma hem de şifreleme yapabiliyor. Optik sistemler konusunda ÇOBAN ile elde edilmeye başlayan birikim, GÖKTÜRK-2 uydusunda deneysel kameranın geliştirilmesinde kullanıldı.

Türkiye'de uzaktan algılama alanında hem uzamsal çözünürlük hem de tayfsal çözünürlük anlamında farklı uygulamaların farklı ihtiyaçları bulunuyor. BİLSAT ve RASAT'ın uygulama açısından yerlileşmeyi arttırıcı ve bu ihtiyaçların, yetenekleri ölçüsünde, yerli uydularla karşılanması açısından belirgin bir katkısı oldu. Türkiye'de uzaktan algılama alanında çalışanların bu uyduların verilerini daha etkin bir şekilde kullanabilmesi için yaygınlaştırma ve tanıtım çalışmaları sürüyor. Bu kapsamda kamu kuruluşları için RASAT görüntülerinin ücretsiz dağıtılacağı ve taleplerin değerlendirileceği bir portal konusunda çalışmalar yürütülüyor.

-RASAT ve BİLSAT teknoloji transferi, personel yetiştirme, işbaşı deneyimi ile altyapı oluşturma (yer istasyonu ve uydu üretim tesisleri) anlamında Türkiye'ye ne kazandırdı?

-BİLSAT projesi ile TÜBİTAK UZAY Temiz Oda, Isıl Vakum Odası ve Yer İstasyonu altyapılarına sahip oldu. Ayrıca teknoloji transferi ile uydu üretim, entegrasyon ve test tecrübeleri kazanıldı. RASAT projesi ile BİLSAT projesinde kazanılan deneyim ile ilk milli gözlem uydusu tasarlandı ve üretildi. RASAT projesi ile ilk milli uçuş bilgisayarı ve yazılımları geliştirildi. İlk uydu devreye alma ve işletim tecrübeleri kazanıldı. BİLSAT ve RASAT projeleri ilk yüksek çözünürlüklü uyduların tasarım ve üretiminin yolunu açtı. RASAT ilk milli yer gözlem uydusu projesi ile Türkiye, uzaya ilk imzasını attı ve milli uzay projelerinin yol haritasında büyük bir başlangıç yaptı.

BALİSTİKA Görüntü Analizi ve Tanıma Sistemi

TÜBİTAK UZAY ayrıca, uydu sistemleri haricinde farklı amaçlara hizmet eden projeleri de tasarım yeteneklerinin başka alanlara uygulanması amacıyla bünyesinde yürütüyor. Balistika Projesi kapsamında tüm sistemin (otomasyon sisteminin elektronik ve mekanik sistemin) tasarlanması ve gerçeklenmesi yapıldı. Taşınabilir Uydu Haberleşme Sistemi Projesi (USTAR) kapsamında haberleşme, kontrol ve güç elektroniği birimleri tasarlandı. Bu sistemler de elektronik tasarım ve gömülü sistemler bilgi birikimi gerektiriyor.

Enstitümüzde RTÜK SKAAS, KAVTAN ve BALİSTİKA Projeleri kapsamında görüntü endeksleme, görüntü eşleme, içerik tabanlı kopya bulma ve kavram tanıma konularında Ar-Ge faaliyetleri gerçekleştirildi ve bu konulardaki çalışmalar devam ediyor. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından talep edilen, radyo ve televizyon yayınlarının Üst Kurul Merkez, Bölge Müdürlükleri ve ihtiyaç duyulacak illerde sayısal ortamda kayıt edilmesi, izlenmesi ve denetlenmesini amaçlayan Sayısal Kayıt ve Arşiv Sistemi (SKAAS) Projesi kapsamında TÜBİTAK UZAY, video klip yakalama, video çekim ve program analizi, video metin okuma, anahtar kelime yakalama, radyo reklam analiz yazılımlarını geliştirdi. Projenin ana yüklenicisi TÜBİTAK UEKAE'dir. SKAAS'nin Ankara'daki merkezinde, uydu, kablo ve karasal ortamdan yayın yapan, ulusal ve yerel televizyon ve radyo kanallarının yayınları sayısal ortamda kaydedilmesi, arşivlenmesi ve TÜBİTAK UZAY tarafından geliştirilen yazılımlar kullanılarak otomatik olarak izlenmesi gerçekleştiriliyor.

Bilindiği gibi kavram tanıma, "Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı" olarak tanımlanabilecek kavramları bilgisayarlara tanıtabilmek ve bilgisayarlarca bulunabilmesini sağlamak olarak ifade ediliyor. Metin tabanlı arama konusunda uzun zamandır yapılan çalışmalar sonucunda belli bir olgunluğa erişildi ve artık bu teknoloji günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası oldu. Benzeri bir aramanın tüm çoğulortam veri tipleri için yapılabilmesi çok daha zor. Bu zorluğa karşın kavram tanıma, çoğulortam arşivleri için önemli bir özellik. RTÜK-SKAAS gibi büyük boyutlu arşivler için taşıdığı önem ise çok daha fazla. KAVTAN Sistemi, büyüklükleri nedeniyle insan gücüyle gerçekleştirilmesi mümkün olamayacak, kavram tabanlı analiz yapılabilmesini mümkün kılıyor. KAVTAN Projesi kapsamında, görsel ve

işitsel veri üzerinde otomatik kavrama tanıma yeteneği RTÜK-SKAAS'a kazandırıldı. RTÜK İzleme Dairesi açısından kritik olan kavramlar (şiddet, cinsellik, vb.) önceden belirlendi ve proje sürecinde, bu belirli kavramları tanıyan ve yayın içerisinde otomatik olarak tespit edebilen sistem gerçeklenerek RTÜK-SKAAS'a entegre edildi.

BALİSTİKA ise, ateşli silahların ateşlendiklerinde çekirdek ve kovanlar üzerinde bıraktıkları izlerin analizini yaparak bu çekirdek ve kovanları veri tabanındakilerle karşılaştıran, benzer izler taşıyan kovan ve çekirdekleri bulan bir sistem. Sistem ayrıca veri tabanı yardımıyla olaylar, kişiler, silahlar, çekirdekler ve kovanlar arasında kurulmuş olan ilişkileri kullanarak çözülmemiş adli olayların çözümüne katkı sağlıyor. Dünyadaki benzerlerinden farklı olarak, çekirdek ve kovanların üç boyutlu modellerini kullanarak analiz yapan sistem, veri giriş birimi, karşılaştırma algoritmaları ve veri tabanı ile tamamen yerli kaynaklarla gerçekleştiriyor. BALİSTİKA sistemi, üç boyutlu veri kullanması, eşleştirme başarımının yüksekliği ve ölçeklenebilirliği ile dünyada tektir.

- Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü olarak önümüzdeki dönemde, teknoloji alanına yönelik hangi yatırım ve BİT projelerini gündeme getirip uygulamaya koyacaksınız?

-TÜBİTAK UZAY olarak önümüzdeki dönemde üTÜBİTAK UZAY olarak önümüzdeki dönemde ülkemizin gereksinim duyacağı farklı faydalı yükler taşıyan keşif ve gözetleme uydularının geliştirilmesinde rol oynamak gibi planımız var. Bu kapsamda ülkemizin sahip olduğu RASAT ve GÖKTÜRK 2'den oluşan mevcut uydu filosunun nicelik olarak da geliştirilmesine yani daha fazla sayıda uydunun kullanıma alınmasına katkı sağlamayı hedefliyoruz. Yerküremizin uzaydan izlenmesi ve takip edilmesi, önemli miktarda bilginin toplumun hizmetine sunulması demek. Özellikle işletimi tarafımızdan gerçekleştirilen uydular için oluşturulan bu bilgi bankasının toplumun tüm kesimleri ile kesintisiz ve verimli bir şekilde paylaşılması uydu teknolojilerin bilgi toplumuna en büyük katkısıdır.

Diğer yandan, doğrudan bilişim ve haberleşme sektörüne yönelik olarak haberleşme uyduları alanına da yönlendirebileceğimiz bir birikimimiz mevcut. Bu birikimi ülkemizin yeni haberleşme uydularının yerlilik oranın arttırılması ve tümüyle milli imkânlarla bu tür uyduların geliştirilmesi amacıyla kullanabiliriz. Dahası, dünya için de nispeten yeni olan uydu üzerinden geniş bant İnternet hizmetleri, VoIP temelli haberleşme sistemleri vb. yeni alanlarda ülkemizin kabiliyet kazanmasını sağlayabiliriz diye düşünüyoruz.

- Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde teknoloji üretimi konusunda önündeki engeller nelerdir? Bu engellerin kalkması için neler yapılmalı?

-TTürkiye, teknoloji üretimi konusunda yeterli insan kaynağı, altyapı, kararlılık ve siyasi iradeye sahip. e-Dönüşüm Türkiye Projesi kurumsal yapılanması, bilim ve teknoloji alanında en üst düzey karar organı olan BTYK tarafından takip ediliyor. Hedeflerin akılcı konulması durumunda üretilemeyecek hiçbir teknoloji olmadığı düşünülüyor.

Biz bir kamu araştırma enstitüsü olarak bu konuda öncelikli olarak belli alanlardaki dışa bağımlılığın en önemli engel olduğunu düşünüyor ve bu bağımlılık alanlarını birer birer ortadan kaldırmaya çalışıyoruz. Ancak takdir edersiniz ki bu konuda zihinsel engeller fiziksel engellerden daha büyük sorun teşkil ediyor. Bu zihinsel engellerden en önemlisi de sanıyorum yakın geçmişte büyük ölçüde azalmış olsa da hâlâ özgüven yoksunluğu. Öncelikle sokaktaki adamın zihnindeki "Türkler ve Uzay", "Türkler ve Yüksek Teknoloji" gibi mizah klişelerini kırmaktır. Biz üzerinde Türk insanın alın teri olan bir uydunun uzayda başarıyla görevini ifa edebileceğini hem de iki defa, RASAT ve Göktürk 2 uyduları ile göstererek bu mizah klişelerinden birini boşa çıkardığımızı düşünüyoruz. Umarız yüksek teknolojinin diğer alanlarında özgüvenimizi pekiştirecek daha çok ve iddialı projeler ortaya koyabiliriz ülkemiz.

Siber dünyanın etkileri

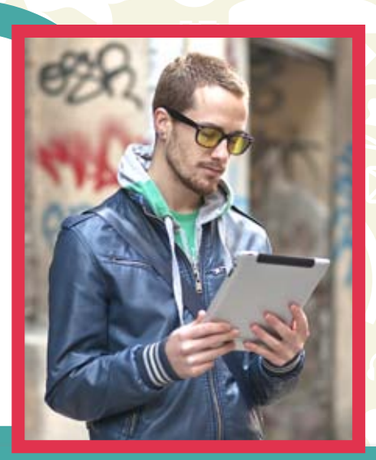

İnternet çağına girmemizle birlikte kurumlar, markalar, toplumlar, ekonomi, meslekler, bireyler, dünya düzeni vb. birçok yapıda büyük bir dönüşüm içerisindeyiz. Eskiden sadece gazetecilik mesleğini icra edenler haber üretirdi; günümüzde ise akıllı telefonlarımız sayesinde tabiri caizse hepimiz gazeteci, fotoğraf paylaşım sitesi Instagram sayesinde hepimizi birer usta fotoğrafçıyız.

Merve Işıl KAYA
TBD Genç Ankara YK Üyesi

Günümüzde Web 2.0 teknolojisi, haber değeri taşıyan verileri toplayıp biraz yorum ve grafikle destekleyip milyonlara servis etmemize olanak sağlıyor. Düşüncelerimizi kitlelerle paylaşmak için ne kanaat önderi ne köşe yazarı olmamız gerek; bizim uzun süredir bloglarımız, mikro bloglarımız (twitter, facebook, tumbrl vb.) ve video paylaşım sitelerimiz var. Video paylaşımı ve kişisel radyo kanalı imkânı sunulan alanlarda kendi kanalımıza sahip olabiliyor, istersek canlı yayın yapabiliyoruz.

2013 sonu itibariyle akıllı telefon kullanıcılarının sayısının 18 milyona ulaşacağı öngörülürken, paylaşım ve içerik üretme çılgınlığının zamandan ve mekandan bağımsız olarak bir hal alacağını dile getirmek yanlış olmasa gerek. İçerik üretiminin her birey için bu kadar basit olması bilgiye ulaşmamızı çok kolay hale getirirken, doğru bilgiye ulaşmamızı zorlaştırıyor. Doğru bilgiye sahip olmamız ise bizi farklı kılmıyor maalesef. Asıl kıymetli olan her an istediğimiz veriye ulaşabilirken ham veriyi sunmak değil; veriyi akıl süzgecinden geçirerek yorumlayıp sağlıklı bilgi haline dönüştürmek.

Siber dünyanın bir parçası olan sosyal ağlardan yalnızca bir tanesi olan, Dünya çapında kullanıcı sayısı 1 milyara ulaşan ve en hızlı büyüyen internet girişimi olan Facebook, bizi gruplar oluşturmaya ve paylaşım içerisinde bulunmaya sevk ediyor. Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg bu tabloyla, insanların doğal bir içgüdüsüyle yapmak istediği ama öncesinde yapamadığı şeyleri yapmalarına yardımcı olan araçlar yarattığını iddia ediyor.* Peki bizi "Ceviz Altında Çay İçip, Sohbet Etmeyi Sevenler" topluluğunun üyesi olmaya sevk eden dürtü ne olabilir sizce? Biraz düşündüğümde ABD'li psikolog Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi aklıma geldi.

Maslow ihtiyaçlarımızı şu şekilde önceliklendirmiştir:
1. Fizyolojik gereksinimler (nefes, besin, su, cinsellik, uyku, denge, boşaltım)
2. Güvenlik gereksinimi (vücut, iş, kaynak, etik, aile, sağlık, mülkiyet güvenliği)
3. Ait olma, sevgi, sevecenlik gereksinimi (arkadaşlık, aile, cinsel yakınlık)
4. Saygınlık gereksinimi (kendine saygı, güven, başarı, diğerlerinin saygısı, başkalarına saygı)
5. Kendini gerçekleştirme gereksinimi (erdem, yaratıcılık, doğallık, problem çözme, önyargısız olma, gerçeklerin kabulü)
İnsanlık, tarih boyunca yukarıdaki gereksinimlere göre tavır alıp eyleme geçtiğine göre şu an içerisinde bulunduğumuz yeni e-yaşam alanımız olan siber dünyaya da bunu entegre edebiliriz diye düşünüyorum.

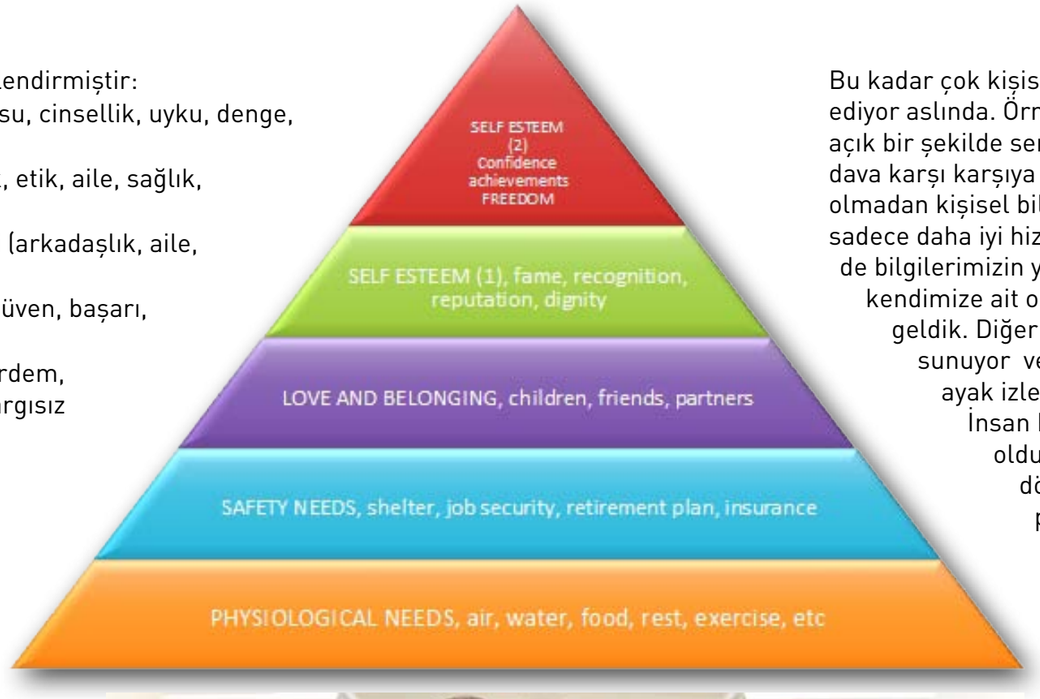

Teoriyi bu açıdan incelediğimizde bizi "Ceviz Altında Çay İçip, Sohbet Etmeyi Sevenler" topluluğuna dahil eden gereksinimlerimizin güvenlik, ait olma ve saygınlık olduğu sonucuna varabilmemiz mümkün.
O, ya da bu sebeple her gün sosyal paylaşım sitelerine binlerce kişi kişisel bilgilerini paylaşarak üye oluyor, milyonlarca insan etkileşim içersinde bulunuyor ve arama motorlarını kullanıyor. Arama motorları aracılığıyla yaptığımız aramalar ve lokasyon bilgilerimiz kayıt altına alınıyor. Daha sonra bu bilgiler sentezlenip çeşitli platformlarda kullanılıyor. Twitter'da paylaştığımız iletiler şehirlerin ve ülkelerin ruh hali hakkında bize çok önemli ipuçları verirken Google Mühendisleri "grip" kelimesinin sorgularını takip ederek ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi'nden önce hastalığın tüm dünyaya yayılma haritasını çıkartabiliyor; mevsimlere göre yükselen hastalıkları tespit edebiliyorlar. (Ayrıntılı bilgiye, haritaya http://www.google.org/flutrends/ adresinden ulaşabilirsiniz.)

Bu kadar çok kişisel verinin üçüncü şahısların elinde olması birçoğumuzu rahatsız ediyor aslında. Örneğin Google, Google Map aracılığıyla sokak görüntülerini kamuya açık bir şekilde sergilerken özel hayata müdahale ettiği için tarafına açılmış birçok dava karşı karşıya kalıyor. Google İngiltere'den Anthony House ; Google'ın sizin izniniz olmadan kişisel bilgileri dışarıya vermediğini, hakkınızda veri toplarken amacının sadece daha iyi hizmet vermek olduğunu belirtiyor. Şahsi fikrimi sorarsanız geçmişte de bilgilerimizin yüzde yüz güvenlik altında olduğunu düşünmüyorum. Sadece artık kendimize ait olan bilgileri özgür irademizle halka açık bir şekilde paylaşır duruma geldik. Diğer insanların bizim hakkımızda bilmesini istediğimiz kişisel bilgileri sunuyor ve bilmelerini istediğimiz düşüncelerimizi paylaşıyoruz. Bir nevi dijital ayak izlerimizi bırakıyoruz.
İnsan Kaynakları profesyonelleri ve piyasaya ürün sunan şirketler için oldukça avantajlı bir (hangi açıdan baktığımıza bağlı olarak değişen) dönemdeyiz. İnsan kaynakları uzmanları aradığı nitelikteki elemanları, profesyonel iş ağı olan Linkedln üzerinden bulabilirken, adaylar hakkında birçok bilgiye sosyal ağlar aracılığıyla ulaşabiliyorlar. Markalar ise piyasaya ürün çıkartmadan önce sosyal ağlarda müşterileriyle bağ kurup fikirlerine sahip olabiliyorlar ya da piyasada olan ürünleri üzerinde gelen kullanıcı deneyimi bildirimlerine göre geliştirme yapabiliyorlar.

Bunlar da ürünün başarısını, şirketin karlılığını olumlu etkilerken şirketin, müşterileri ve paydaşları nezdinde itibarlarını da arttırıyor.
İnternet çağı sadece bireyleri, kurumları etkilemediğinden; siyaset, ekonomi, iş modelleri, toplumların kültür yapıları başta olmak üzere bütün taşları yerinden oynattığından söz etmiştik. Artık şeffaflık ön planda, eskiden pasif olan kendine verilenle yetinen bireyler daha fazlasını istemeye, etken ve belirleyen konuma gelmeye başladılar. Gizlilik kelimesi sözlüğümüzden çıkmak üzere, gerçekler bir tıklama kadar yakın bizlere. Böyle büyük bir dönüşüm içerisindeyken olanları dışarıdan izlemek yerine belirli bir strateji dahilinde siber dünyaya ayak uydurmanın, içinde bulunacağımız en iyi konumlandırmalardan biri olduğunu düşünüyorum.

Yüreğimin Penceresinden

Aycan Komaç

Yazın, tarihsel olarak insanlık duyarlılığının, bilgi, duygu birikiminin, yaşamın güzelduyusal düzenlenişinin belgeliğidir aynı zamanda. Bu uzun, sonsuz yolculukta bireysel olanla toplumsal olan iç içedir. Birinin sınırları nerede biter, diğerinin nerede başlar, bilinmez. Belirlemeye çalışmak da boşunadır, anlamsızdır.

Güzelduyusal kılınan yaşam derinliklidir; bilincin kıvrımlarında, anılarla sürer.

Bu bağlamda inceyazın, sanat, güçlüklere, yitimlere, acılara karşı anlamca en sağlıklı direnme yoludur. Dayanma, katlanma, içselleştirme, giderek toplumsallaştırma gücü verir. Homeros, Troya'nın acısını; yaşlı kral Priamos ile oğlu Hektor'u kim bilir kaç kez anlattı… Kaç kez lahitlere işlendi bu olay. Kral Lear'in, kızının ardından yaşadığı yürek yangını sonsuza değin sürmez mi?

Aycan Komaç'ın *"Yüreğimin Penceresinden"* adlı kısa romanı acıyı, insanlık birikimiyle buluşturarak, koşutluklar kurarak başka bir boyutta yaşamanın özgün yaratısıdır. Aycan Komaç, *"Yüreğimin Penceresinden"*le okura yoğun bir dil özeni içinde ulaşırken, dünyaya bakmayı başardığı yüreğine aynı pencereden, derin duyarlılıkla bakılmasını sağlıyor.

"Yüreğimin Penceresinden" yasın, kurtuluşun, yalnızlığın çağa özgü, sarsıcı, içe işleyen anlatısı…

Günay Güner

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

Aycan Komaç'ın "Yüreğimin Penceresinden" adlı kısa romanı acıyı, insanlık birikimiyle buluşturarak, koşutluklar kurarak başka bir boyutta yaşamanın özgün yaratısıdır. Aycan Komaç, "Yüreğimin Penceresinden"le okura yoğun bir dil özeni içinde ulaşırken, dünyaya bakmayı başardığı yüreğine aynı pencereden, derin duyarlılıkla bakılmasını sağlıyor.

Yüreğimin Penceresinden" yasın, kurtuluşun, yalnızlığın çağa özgü, sarsıcı, içe işleyen anlatısı...-Günay Güner- (Tanıtım Bülteninden)

(*) Bs. Müh., Bilişim Ltd. Paz. ve Satış Md.
TBD Ankara Şubesi Yönetim Kurulu II. Başkanı

Türkiye'nin İnternet ekonomisi, 2017'ye kadar yüzde 19 büyüyecek

BCG
THE BOSTON CONSULTING GROUP

Türkiye E-konomi

İnternet'in Türkiye'deki büyüme potansiyelinin çok yüksek olduğu ve dönüşümde önemli bir rol oynayabileceğine dikkat çekilirken "makul İnternet abonelik fiyatları ve girişimler için maddi teşvikler" sunulması önerildi.
Google Türkiye'nin The Boston Consulting Group'a (BCG) hazırlattığı "Türkiye'nin İnternet Ekonomisi Raporu", Türkiye'nin İnternet'i ne kadar benimsediği ve bu durumun önümüzdeki birkaç yılda nasıl değişeceğine dair genel bir bakış sunuyor.
"Türkiye'nin İnternet Ekonomisi Raporu"na göre, nüfusunun yüzde 77'si kentlerde yaşayan Türkiye'de, kentlerde İnternet erişim oranı yüzde 57 iken, kırsal alanlarda bu oran yüzde 26'da kaldı. 2012 yılında Türkiye'de 16-24 yaş arasındaki nüfusun yüzde 68'i, 35-44 yaş arasındakilerin yüzde 43'ü, 55-64 yaş arasındakilerin ise sadece yüzde 12'si İnterneti kullandı. 16-24 yaş grubunda erkeklerin yüzde 81'i İnternet kullanırken, bu oran kadınlar için yüzde 55 olarak gerçekleşti. Türkiye'de İnternet kullanımında büyük bölgesel farklar bulunuyor. Özellikle yüksek İnternet yoğunluğuna sahip batı ile daha az yoğunluğu olan doğu arasında büyük uçurumlar var. İnternet kullanan Türkler yüzde 47 oranıyla Avrupa Birliği'ndeki yüzde 71'lik oranın altında kalsa da 2007-2012 yılları arasında İnternet'e erişimi olan hanelerin oranı 2 kattan daha fazla artarak yüzde 19,7'den yüzde 47,2'ye ulaştı. Aynı yıllar arasında kullanıcı sayısı da 21 milyondan 36 milyona çıktı. Türkiye'nin yaş ortalaması 29,7 olan 75 milyon nüfuslu bir ülke olması nedeniyle bu hızlı büyümenin devam etmesi bekleniyor.

İnternet'in Türk ekonomisine katkısı yaklaşık 22 milyar lira

İnternet kullanıcıları, bilgi, iletişim ve eğlence gibi pek çok farklı ihtiyaçları için web'de ücretsiz olarak sunulan kapsamlı hizmetlerden yararlanıyorlar. Tüketicilerin İnternet'e maliyetinin üstünde verdiği değer olan tüketici fazlası G-20 ülkelerinde yaklaşık 2 bin 600 lira iken Türkiye'de yılda kişi başı 600 lira oldu. Bu da ülke çapında yaklaşık 18 milyar liraya veya Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYİH) yüzde 1,4'üne karşılık geliyor. Tüketiciler en çok e-posta, genel bilgi aramaları, bankacılık ve yatırım aktivitelerine değer veriyor. Türkiye nüfusunun yüzde 47'si İnternet kullanmasına karşın perakende satışların yüzde birinden azı İnternet üzerinden gerçekleşiyor.

Bu çekincelerinin nedeni olarak ise kullanıcıların yüzde 27'si güvenliği, yüzde 17'si de gizlilik endişelerini gerekçe gösteriyor.

2011 yılında İnternet'in Türk ekonomisine yaklaşık 22 milyar lira veya GSYİH'nin yaklaşık yüzde 1,7'si kadar katkısı olduğu tahmin ediliyor. Bu, İnternet'in hâlâ geleneksel pek çok sektörden daha küçük olsa da, sağlık ve sosyal hizmetler ile madencilik gibi önemli sektörlerin seviyesine yaklaştığı anlamı taşıyor. Çünkü 2011'de bu sektörlerin her birinin GSYİH'deki oranı yüzde 1,5 oldu. Rapora göre, özel sektör yatırımları İnternet GSYİH'sine 7 milyar liralık katkıda bulundu. Türkiye'de İnternet ile ilgili devlet harcamaları 1,6 milyar lira oldu ve İnternet ekonomisinin yüzde 7'sini oluşturdu.

Türk reklam pazarının yüzde 13,8'i de on-line alanda gerçekleşiyor. Bannerlar, sponsorlu metin bağlantıları ve hedef kitleye özel on-line reklamlar dahil on-line reklam pazarı 2011 yılında yaklaşık 830 milyon liralık bir ciroya ulaştı.
Türk İnternet kullanıcıları arasında İnternet'i on-line oyunlar için kullananların oranı nispeten yüksek. 2011'in ikinci çeyreğinde Türkiye, on-line oyun oynayanların sayısı itibariyle dünya genelinde 4. sırada yer aldı. On veya daha fazla çalışanı olan Türk şirketlerinin yüzde 55'inin İnternet sitesi var. Ancak Türkiye'de devletin İnternet'e katılımı, tüketici ve işletmelerden daha düşük. İnternet'in KOBİ'lere de katkısı az değil. İnternet aktivitesi yüksek olan KOBİ'ler, bu sayede üç yıl içerisinde ortalama yüzde 17'lik bir büyüme ve çalışan sayılarında ortalama yüzde 24'lük bir artış sağladı.

Tüm on-line içeriğe sansürsüz bir şekilde ulaşım

Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerden biri, Avrupa'nın en büyük ikinci nüfusa sahip ülkesi olan Türkiye'nin nüfusunun büyük bir çoğunluğu İnternet kullanmazken, kullanan kesimin de yalnızca küçük bir kısmı on-line alışveriş yapıyor.

Türkiye'de İnternet'in büyüme potansiyeli çok yüksek olduğuna işaret edilen raporda, İnternet ekonomisinin 2017 yıllına kadar yüzde 19 büyüme göstereceği tahmin edildi. Tüketimin ise, 2017 yılına kadar yıllık yüzde 22 büyüme göstererek Türk İnternet ekonomisine 51 milyar TL katkıda bulunabileceği ve İnternet'in itici gücü olmaya devam edeceği vurgulandı.

Sonuç olarak İnternet'in Türkiye'nin dönüşümünde önemli bir rol oynayabileceğine dikkat çekilen raporda "Makul İnternet abonelik fiyatları ve girişimler için maddi teşvikler sunulmalıdır. Yüksek öğrenim, Ar-Ge ve tüm yaş grupları için dijital okuryazarlık fırsatlarına yatırım yapmak çok önemlidir. Eğitici ve bilimsel makalelerin yanı sıra tüm on-line içeriğe sansürsüz bir şekilde ulaşımın sağlanması da bu süreci büyük ölçüde hızlandıracaktır" denildi.

Teknolojiyi kullanma ve eğitim sistemi gözden geçirmeli

Bilişimin ülkenin kalkınmasında çok önemli olduğunu belirten Ak Parti Adana Milletvekili ve TBMM Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu eski Başkanı Prof. Dr Ünüvar, gelişmiş ülkelerin "bilişimi" stratejik sektör ilan ettiklerine dikkat çekti.

İnterpromedya'nın "BThaber Kamuda BT Yönetimi Platformu", 27 Mart 2013'te Ankara Sheraton Hotel'de gerçekleştirildi. Etkinlikte, Küresel ve Yerel Bilgi Güvenliği Eğilimleri, Kamuda Dijitalleşme Hareketi ve Yeni Teknoloji Yaklaşımları, Yeni Nesil İletişim Çözümleri ve çeşitli kurumların başarı hikâyeleri ele alındı.

Platformun açılışında konuşan Ak Parti Adana Milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanı, TBMM Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu eski Başkanı Prof. Dr Necdet Ünüvar, bilişimin ülkenin kalkınmasında çok önemli olduğunu vurguladı. Ünüvar, Çin, Japonya, Güney Kore ve Singapur gibi gelişmiş ülkelerin "bilişimi" stratejik sektör ilan ettiklerine dikkat çekti. Genç nüfusun Türkiye'nin demografik bir avantaj sağladığını belirten Ünüvar, Türkiye'nin teknolojiyi kullanmada etkin bir noktaya sahip olduğunun altını çizerek "Üretimde maalesef aynı noktada değiliz" dedi.

Bilişimin ülkenin kalkınmasında çok önemli olduğuna dikkat çeken Ünüvar, Türkiye'nin teknolojiyi kullanma ve eğitim sistemini yeniden gözden geçirmesi gerektiğine işaret etti. Konuşmasında TBMM Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu'nun 182 paydaşla hazırladığı yeni rapora da değinen Ünüvar, 1160 sayfalık kapsamlı raporun içeriğinden söz etti. Raporda bilişimin istihdam, gelişme, kalkınma ve inovasyon içeren ekonomik yönü ile eğitim ve sağlığı kapsayan sosyal ve toplumsal boyutunun ele alındığını belirten Ünüvar, 154 öneri dile getirdiklerini ve bunlardan Siber Güvenlik Kurulu kurulması önerisinin hükümet tarafından dikkate alındığını söyledi.

İnterpromedya, Yönetim Kurulu Üyesi Şafak Alpay da açılış konuşmasında Türkiye'de oldukça uzun süreden beri bir e-dönüşüm süreci yaşandığına işaret ederek, 2012 yılında bilişim ve teknoloji (BT) projeleri için 2.5 milyar Lira harcandığını anlattı.

"Dünya nüfusunun üçte biri İnternet'e bağlı"

Deloitte'in, her yıl açıkladığı teknoloji, medya ve telekomünikasyon (TMT) öngörüleri raporuna göre, Kablosuz bant genişliğine olan talep büyüyecek, LTE güçlü ivme kazanacak. Dünyada İnternet veri trafiğinin yüzde 80'den fazlasının masaüstü ve dizüstü bilgisayarlarla gerçekleştirilecek.

Denetim, vergi, yönetim danışmanlığı, kurumsal risk ve kurumsal finansman alanlarında profesyonel hizmet firmalarından biri olan Deloitte, teknoloji, medya ve telekomünikasyon (TMT) alanındaki öngörülerini açıkladı. Deloitte'un TMT Direktörü Duncan Stewart'ın katıldığı toplantı ile açıklanan 12'nci raporda, şirket ve hükümetlerin, önemli teknolojik gelişmeler çerçevesinde oluşan tartışma ve gelişmeler için almaları gereken aksiyonlara ilişkin öngörülerin yer aldı. Stewart, yeni raporlarında bilgisayar ve cep telefonu kullanımı, mobil reklamcılığın değişimi ve hesap güvenliği gibi konularda da çarpıcı görüşlerin bulunduğunu vurguladı.

Deloitte Türkiye TMT Endüstri Lideri Tolga Yaveroğlu ise bu yıl hazırlanan raporun, akıllı aletlerin artan satışına rağmen bilgisayar kullanımının yüksek olmasından LTE teknolojisine, akıllı cihazlara veri akışından şifre güvenliğine kadar birbirinden önemli birçok başlığı içerdiğini aktardı.

Dünya nüfusunun üçte birinin on-line olduğu belirtilen raporda öne çıkan başlıklar şöyle sıralanıyor:

• **Mobil reklamda yeni dönem:** Tabletlerde öncelikli olmak üzere artan mobil reklamların yüzde 50 büyüme oranı yakalayarak, pazar genişliğinin toplamda 9 milyar dolara ulaşması bekleniyor.

• **1 milyar yeni cep telefonu:** Telefonu İnternet'e az ya da hiç bağlamayan 400 milyon akıllı telefon kullanıcısı ile bu rakam 2 milyar telefona çıkıyor.

• **Bilgisayar hâlâ popüler:** Dünyada yaklaşık 2 milyar kişi İnternet'e bağlanıyor. Bu dünya nüfusunun yaklaşık üçte biri demek. 2013'te İnternet trafiğinin yüzde 80'inden fazlası masaüstü veya dizüstü bilgisayarlardan gelmeye devam edecek. Hali hazırda dünyada kullanılmakta olan PC sayısı 1 milyar 600 milyon. 2012'da bu sayı 1 milyar 400 milyondu. Kullanımdaki PC'lerin birçoğu şirket ve kurumlara ait. Ayrıca kullanıcılar, bilgisayar başında diğer cihazlara oranla yüzde 70 daha fazla vakit geçiriyor.

• **4K geliyor:** 2013, TV endüstrisinin, şu an mevcut olan HD yayından 4 kat daha kaliteli yayın kapasitesine sahip 4K teknolojisine geçmeye hazırlandığı bir yıl olacak. 4K'nın tamamlanması yıllar alacak, dolayısıyla bu teknoloji sadece bazı oturma odalarına girebilecek. 4K televizyon yayını ise 2013'te yapılmayacak. Yaklaşık 20 televizyon seti, ortalama 15 - 25 bin dolar arasında fiyat ödemeyi kabul edenlerin olacak.

• **Kitle fonlaması zamanı:** Kitle fonlaması portallarının değeri, 2011'e oranla yüzde 100 artarak globalde 3 milyar dolara ulaşacak.

• **Kurumsal sosyal ağlar:** 2013 sonuna kadar, Fortune 500 listesinde yer alan şirketlerin yüzde 90'ından daha fazlası kısmen ya da tamamen kurumsal sosyal ağlara sahip olacak. Bu oran, 2011 ile karşılaştırınca yüzde 70 daha fazla. Bu ağlara üye olan kullanıcıların ise sadece yüzde 30'u haftada bir ya da daha fazla kez bu hesapların içeriklerini takip ederken, yüzde 40'ı ise içerik oluşturuyor.

• **Kendi cihazını kendin getir:** İşverenin bilgisayar parası ödenmesine rağmen, yalnızca birkaç şirket "kendi bilgisayarını kendin getir" trendine adapte olabildi. Aynı zamanda Fortune 500 listesi şirketlerinin yarısının, 2013 yılında çalışanlarının kendilerine ait cihazlarını işyerine getirmelerine izin vereceği öngörülüyor.

• **Frekans kıtlığı:** Kablosuz bant genişliğine olan talep, spektrumun tükenmesine sebep olarak, gittikçe büyüyor. Bu durum da temelde daha yavaş ağ bağlantısına, telefon sinyal hızına veya düşük veri hızına sebep oluyor.

• **Sınırsız aplikasyon erişimi:** 50 ile 100 arasında mobil operatör bir aplikasyona sınırsız erişim sağlayan "kullanabildiğin kadar kullan" modelini sunuyor. Bu model, sınırlanmamış kullanım ile bilgi ücret ölçümlemesi arasında bir yerde bulunuyor.

• **İletişimde evrim - LTE:** 2013 yılında, uzun vadeli evrim (Long term evolution- LTE) de güçlü ivme kazanacak ve birçok pazarda güç kazanacak teknolojilerden biri olarak karşımıza çıkıyor. 2013 yılı içerisinde gelirini üçe katlayarak 200 milyon dolara çıkaracak olan servis, böylelikle total İnternet sağlayıcı gelirleri arasında yüzde 10'luk dilimi oluşturacak.

11. Teknoloji Ödülleri
başvuruları başladı !

TÜBİTAK, TTGV ve TÜSİAD tarafından bu yıl 11.cisi düzenlenen Teknoloji Ödülleri'ne başvurular başladı.

11. ve 12. dönemde Başkanlık ve Ödül Sekreterya görevini TTGV yürütüyor. Yeni dönemin Teknoloji Ödülleri Yürütme Kurulu Başkanlığına TTGV Yönetim Kurulu Üyesi ve aynı zamanda NETAŞ CEO'su Müjdat ALTAY seçildi.

1998 yılından bu yana gerçekleştirilen Teknoloji Ödülleri ile; şirketlerin başarı öykülerini toplumun gündemine taşıyarak, toplumumuzda Araştırma, Teknoloji Geliştirme ve İnovasyon konusunda farkındalık yaratmak ve şirketlerimizi bu konuda harekete geçirmek hedefleniyor.

Teknoloji Ödülleri bu amacı gerçekleştirirken yarışa girmeye cesaret eden şirketlerimize, kendilerini benzerleri ile kıyaslamalarına olanak sağlayarak daha mükemmele ulaşma konusunda fırsatlar da yaratıyor.

Teknoloji Ödülleri'nin amacı; yaratıcı, yenilikçi, teknik mükemmeliyete ve rekabet özelliklerine sahip ürünlerin veya belirleyici özellikleri, özgün farklılıkları olan, ulusal teknolojik birikime katkı sağlayan üretim süreci geliştirme çalışmalarının değerlendirilerek ödüllendirilmesi ve kamuoyuna tanıtılması.

Firmalar, Teknoloji Ödülleri'ne geliştirdikleri yenilikçi ürünlerin yanısıra, üretimle ilgili olarak yeni bir teknik veya teknolojinin geliştirilmesini hedef alan üretim süreci geliştirme çalışmalarıyla da başvurabiliyorlar. Teknoloji Ödülleri ;

- **ÜRÜN ve SÜREÇ** olmak üzere iki ayrı kategoride,
- Kuruluş büyüklüğüne bağlı olarak; **MİKRO, KÜÇÜK, ORTA ve BÜYÜK/BAĞLI** olmak üzere dört farklı sınıf için verilmekte.

Firmalar; 11.ci Teknoloji Ödülleri'ne ürün/süreç geliştirme veya iyileştirme çalışmaları ile **15 Haziran 2013** tarihine kadar ön başvuruda bulunabilirler. Başvuru formlarına **http://www.teknoloji.org.tr/basvuru.html** adresinden ulaşılabilmekte olup, detaylı bilgi için Ödül Sekreteryası görevini yürüten TTGV'den (**teknolojiodulu@teknoloji.org.tr Tel : 0 312 265 02 72 / 378**) bilgi alınabilir.
Ödüle aday kuruluşlar öncelikle Ön Başvuru Dosyası hazırlayarak Teknoloji Ödülleri Programına başvuruyorlar. **Ön başvuru için ücret talep edilmiyor.** Sonrasında ilk elemeyi geçen kuruluşlardan Son Başvuru Dosyası hazırlamaları isteniyor.
En son TÜBİTAK Başkanlığında yürütülen dönemde 10. Teknoloji Ödül Töreni 17 Mayıs 2012 tarihinde düzenlenmişti. Bundan sonra Kongre ve Ödül Töreni her 2 yılda 1 düzenlenecek. Ödül kazanan kuruluşlara **Mayıs 2014** tarihinde düzenlenecek Teknoloji Kongresi ve Ödül Töreninde; Teknoloji Ödülü Heykelciği ve Teknoloji Ödül Belgesi verilecek.
11. Teknoloji Ödülleri süreci ile ilgili tüm bilgilere **www.teknoloji.org.tr** adresinde bulunan web sayfasından ulaşılabiliyor.

XI. TEKNOLOJİ ÖDÜLLERİNE DOĞRU
Başvuru kabul süreci 1 Mart 2013 tarihi itibariyle başlamıştır.

TÜBİTAK TTGV TÜSİAD

Sahiller yerli üretim radar sistemiyle gözetlenecek

"Sahil Gözetleme Radar Sistemi Projesi" ile denizlerde kaçakçılık, yaşa dışı göç gibi suçlar tarihe karışacak. Sistem, tamamen devreye girdiğinde Türkiye'nin kara suları ile bitişik bölgeler etkin bir şekilde izlenecek.

Denizlerimizde kaçakçılık, yaşa dışı göç gibi suçlar tarihe karışacak. "Deniz Mobesesi" olarak bilenen Sahil Gözetleme Radar Sistemi (SGRS) Projesi, 26 Mart 2013'teki imza töreni ile start aldı. Savunma Sanayii Müsteşarlığı'ndaki "Sahil Gözetleme Radar Sistemi Projesi"nin imza törenine İçişleri Bakanı Muammer Güler, Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Emin Murat Bilgel, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Bekir Kalyoncu ve Sahil Güvenlik Komutanı Tümamiral Hasan Uşaklıoğlu katıldı.

Sistemin imza törenine katılan Milli Savunma Bakanı Yılmaz, eskiden bu tür projeleri yabancıların yaptığını anımsatarak "Sahil Gözetleme Radar Sistemi Projesi"nin yerli bir proje olduğunu vurguladı. "Mavi vatan da artık karalar kadar güvenli olacak" diyen Bakan Yılmaz, sözlerine şöyle devam etti:

"Bu, deniz Mobesesi. Vatan sadece karadan ibaret değil. Denizciler, denize 'mavi vatan' der. Bu, mavi vatanın daha güvenli bir halde olabilmesi için tanımlanmış resmin elde edilmesidir. Bundan sonra denizlerimiz de karalar kadar güvenli olacak. İnşallah yasadışı hiçbir şeye izin verilmeyecek."

İçişleri Bakanı Muammer Güler ise "Sahil Gözetleme Radar Sistemi Projesi"nin mükemmel bir proje görüntüsü verdiğini bildirdi. Sistemin 45 ayda tamamlanması öngörülüyordu. Ancak İçişleri Bakanı Güler'in pazarlığı ile bu süre 36 aya çekilecek.

Havelsan ve Aselsan'ın birlikte yapacağı SGRS projesinin hayata geçmesiyle birlikte radar, elektro optik, yön bulucu, otomatik tanıma sistemi gibi sensör sistemleriyle 24 saat esasına göre denizler gözetlenecek. Sahil Gözetleme Radar Sistemi ile sahillerimiz kesintisiz gözetlenebilecek, kaçakçılık, yasa dışı göç, yasak balıkçılık ve denizlerimizin kirliliği gibi suçlar anında tespit edilecek. Herhangi bir kaza ya da kaybolma durumunda aynı sistem arama kurtarma çalışmalarında kullanılacak.

Denizlerdeki tüm hareketliliğin 7 gün 24 saat izleneceği projeyle başta insan kaçakçılığı olmak deniz üzerindeki üzere her türlü kaçakçılık, terör ve düşman faaliyetleri anında izlenebilecek ve müdahale edilebilecek.

3 aşamada hayata geçirilecek projenin ilk aşamasında Ege, Marmara ve Batı Karadeniz kıyıları kamera ve radarlarla donatılacak. Kamera ve radarlardan gelen bilgi ve görüntüler, Ege Marmara ve Batı Karadeniz'e yapılacak 10 gözetleme merkezinden izlenecek. İstanbul, Çanakkale, İzmir ve Marmaris'e de kontrol merkezleri kurulacak. Sistemin ana komuta merkezi ise Ankara'da olacak.

Sistemin yazılımını Havelsan yapacak. Kamera ve radarları ise Aselsan üretecek. Kameda ve radarlardan gelen bilgi ve görüntüler, Sahil Güvenlik Bilgi Sistemi ve Deniz Bilgi Sistemi adı altında iki ayrı sistemde depolanacak. Bilgi ve görüntüler, sadece güvenlik amaçlı kullanılmayacak. İlgili tüm kamu kurumlarının paylaşımına sunulacak. Yüzde 75-80'inin yerli sermayeyle yapılması planlanan projenin 2. ve 3. fazında ise aynı sistem Doğu Karadeniz ve Akdeniz'de de kurulacak.

USMED ve İTÜ'den
"Sosyal Medya Zirvesi"

Güvenlik, kişisel markalaşma, kullanım alanları, vatandaş gazeteciliği gibi sosyal medyanın en çok ilgi çeken konuları hakkında uzmanlar, katılımcıları bilgilendirdi.

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Kurumsal İletişim Ofisi ve Uluslararası Sosyal Medya Derneği (USMED) tarafından ortaklaşa 11 Mart 2013'te Sosyal Medya Zirvesi düzenlendi. Ayazağa Kampusü Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen zirvede, sosyal medyada ön plana çıkan konularla sosyal medyanın toplumsal ve bireysel etkileri konuşuldu.

Toplam 300'ü aşkın konuğun katıldığı zirveye Twitter üzerinden # ITUSMZ hashtagi ile eş zamanlı katılım sağlandı. Aynı hashtag ile 2500'ün üzerinde paylaşım yapılarak interaktif bir tartışma ortamı yaratıldı.

Zirvede "Trending Topic nasıl olunur?", Facebook'ta spamları nasıl engelleyebilirim?", "İçerik nasıl oluşturabilirim?"gibi sosyal medyanın başlangıç sorularından "İnternet'te marka bilinirliğimi nasıl artırırım?", "tekil ziyaretçi sayımı artırırken bunları nasıl müşteriye dönüştürebilirim?", "bilişim hukuku ve güvenlik alanında neler yapabilirim?"gibi uzman sorularına yanıtları profesyoneller verdi.

USMED Genel Sekreteri ve Kurucu Üyesi Salih Çaktı ile başlayan zirvenin ilk oturumda "Sosyal medya ve kişisel markalaşma nedir?" sorusuna yanıt arandı. Sosyal medyanın bireysel kullanıcıların sahip olduğu değerleri nasıl geliştirip bir marka haline getireceğinin sunumu yapılan oturumda, kişisel markalaşma ve sosyal medya arasındaki ilişkiye değinilip izlenmesi gereken adımlar paylaşıldı.
Özellikle kişisel markalaşma için içerik üretimi ve bunu devamlı kılmanın önemi vurgulanırken lisanslama teknikleri, telif hakları bildirimi vb. yöntemlerle içeriklerin korunabileceği bilgileri ayrıntılı olarak anlatıldı.

İlk oturumdan sonra toplumsal perspektiften sosyal medyanın global anlamda nasıl kullanıldığı ve kullanılması gerektiği konuları da ayrıntılı olarak masaya yatırıldı.
USMED Genel Sekreteri Çaktı, "Sosyal Medya ve Kişisel Markalaşma"; Sosyal Medya Eğitmeni Haydar Özkömürcü "Sosyal Medyanın Kullanım Alanları"; Beyaz Şapkalı Hacker Halil Öztürkçi ise "Sosyal Medya ve Güvenlik" başlıklı sunumlarıyla, siyasi liderlerin sosyal medyayı stratejilerine nasıl dahil ettiklerini rakamlar üzerinden inceleyip "Veri madenciliği"nin ne olduğu hakkında bilgi verdiler. Şirket ve bireyler açısından sosyal medyanın önemi tartışılırken bu alanın insanların hayatında nasıl yer tuttuğu, bunun yarar sağlayacak şekilde nasıl kullanılabileceği; afet yönetimi, sosyoloji, siyaset ve eğitim konuları üzerinden örneklerle sunuldu.

Zirvenin öğleden sonraki "Gazetecilik, Sosyal Medya ve Vatandaş Gazeteciliği" oturumuna USMED Yönetim Kurulu Başkanı Said Ercan moderatörlük yaptı. Gazeteci Yıldıray Oğur, Hürriyet Gazetesi Sosyal Medya Editörü Şermin Terzi ve twitter fenomeni Ferdi Carrefour katılımıyla oturumda gazetecilik, sosyal medya ve vatandaş gazeteciliği ele alındı.

“Bilgisayar”, yakın geleceğin gözde meslekleri

Yayınlanan bir rapora göre, veri toplama/işleme, bilgisayar mühendisliği, bilimsel araştırmalar ile girişimcilik, yakın gelecekte popüler olması beklenen meslekler arasında yer alıyor.

Küreselleşme ve dijital teknoloji sayesinde iş dünyasında çok hızlı bir değişim yaşanıyor. Bugün etkili olmayan alanlar gelecekte kazanç kapısı olabilir ya da bugün sıcak olan sektörlerden gelecekte etkisini yitirebilir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) İşgücü İstatistikleri Bürosu (Bureau of Labor Statistics- BLS), 2018 yılına kadar bilişim sistemleri yöneticiliği ve sistem analistliği gibi alanların iş olanakları açısından ortalamadan daha hızlı büyümesini bekliyor ve görünümlerini mükemmel olarak nitelendiriyor. ABD İşgücü İstatistikleri Bürosu, genel eğilimleri analiz ederek düşmekte olan sektörlere dair bir rapor yayımlayarak yakın gelecekte popüler olması beklenen mesleklerin listesini verdi.

BLS raporuna göre bunlar düşük beceri montaj hattı ya da çağrı merkezleri gibi daha ucuza yurtdışında yapılabilen işler. Raporda maliyet düşürücü önlemlerin ve küçülmenin devlet dahil pek çok alan için tehlikeli hale geldiği belirtildi. Kolejler ve İşverenler Ulusal Birliği'nin son yıllık araştırmasında da şirketlerin çoğunun mühendislik, işletme, muhasebe, bilgisayar veya ekonomi alanında eğitim görmüş kişileri işe almayı tercih ettikleri ortaya çıktı.

2020 yılında gelişeceği düşünülen 10 alandan dördü, veri toplama/işleme, bilimsel araştırmalar, bilgisayar mühendisliği ile girişimcilik. Bu mesleklere ilişkin notlar şöyle:

Veri toplama / işleme

Büyük veri dönemi henüz başlıyor. Firmalar müşterileri, rakipleri ve hatta kendileri hakkında bilgi toplamak için büyük veritabanları oluşturmaya çalışıyor. Pazarlama ve pazar araştırması verilerinin kullanımı patlayan iki büyüyen alan.

Bilimsel araştırma

İlaç, imalat, ulaştırma ve pek çok alanda teknoloji devrimleri devam edecek. Bu yüzden özellikle tıp, biyoloji, kimya, matematik ve mühendislik gibi alanlarda eğitim görmüş kişiler için güçlü bir talep olacak. Biyoteknoloji, biyomedikal, nanoteknoloji, robotik ve 3 boyutlu baskı özellikle umut vaat eden alanlar.

Bilgisayar mühendisliği

Yazılım geliştirme oldukça ilerledi fakat sistemlerin birlikte kullanılmasını sağlayan bağlantıları yapan üst düzey bilgisayar uzmanları için hala güçlü bir talep var. Finans ve yatırım dünyasnda, örneğin, yüksek hızlı bilgisayarlar giderek bir rekabet avantajı haline geliyor ve büyük şirketler, daha hızlı, daha sorunsuz ve daha güvenli ağlar istiyor.

Girişimcilik

Kendi işini yapan yenilikçiler için ihtiyaç, 2020 yılında her zamankinden daha önemli olacak. Kullanılmış araba satıcıları, saç ve tırnak salonları, pet ve ofis hizmetleri gibi geleneksel işlerde güçlü bir büyüme bekleniyor. Bu da daha iyi hizmetin daha ucuza alınması anlamına geliyor. Teknolojinin tüketicilerin çalışma ve yaşam biçimini değiştirmeye devam edeceği şüphe götürmez. Kimse gerçekten sonraki tabletin, telefonun ya da sosyal medya ağının nasıl bir şeye benzeyeceğini hayal edemiyor fakat bu şu an birilerinin bunları kafasında canlandırmış olabileceği gerçeğini değiştirmiyor. Şu an fikir aşamasında olan bir şey 2020 yılında insanların hayatını değiştirmiş olabilir. Bunu da hiçbir tahminci öngöremez.

Modelleme, Benzetim ve Bilişimde 350 Tür Hata

İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce

Terim Dizinleri

Tuncer Ören
Ottava Üniversitesi
Kanada

oren@eecs.uOttawa.ca

Bu yazıda hata (İng. error) türleri irdelenmekte ve 350 tür hatayı belirten İngilizce terim ve Türkçe karşılıkları verilmektedir. Bu dizideki çalışmalarda, özellikle modelleme, benzetim ve bilişimde önemli olan terimler için kavram öbeklerinin verilmesinin amacı, terimleri doğru ve tutarlı bir şekilde kullanmak isteyen meslekdaşlara, geniş kapsamlı terim listelerini sunmaktır.

Bu çalışmalarda, Türkçe terimlerin seçilmelerinde ya da türetilmelerinde sırasıyla şu ölçütler önemli olmaktadır: (1) doğruluk, (2) tutarlılık, (3) Türkçesi olan terim ya da sözcüklerin yeğlenmeleri, (4) yerleşmiş terimler doğru ve tutarlı ise aynen kullanılmaları, aksi durumlarda doğru terrimlerin önerilmesi, (5) Türkçeleri olmayan terim ya da sözcükler için terim türetirken, İngilizcelerinin seslendirilmelerini Türkçe olarak almamak ve anlamları kolayca anlaşılır ve hatırlanabilir terimler önermek. Bazı örnekler: (2) Gerek Türkçe gerek İngilizce pek çok sözcüğün birden fazla anlama geldiğini de göz önünde tutarak, olabildiği kadarıyla aynı bir kavram için aynı terimi tutarlı bir şekilde kullanmak. (4) İng. global sözcüğü karşılığı olarak evrensel veya küresel terimleri kullanılsa da, "global error" karşılığı olarak "genel hata" terimi önerildi. (5) "Kriging error" karşılığı olarak "kriging hata" yerine "eniyi öngörü hatası" terimi, "azimuth error" karşılığı olarak "azimut hatası" yerine "ufuk açısı hatası" önerilmiştir.

Benzer şekilde, "chip-level soft error" yerine "radyoaktif bellek hatası" ya da "ışınetkin bellek hatası" terimleri önerilmiştir.

Terimler, çokdilli (İngilizce-Fransızca-İspanyolca-İtalyanca-Türkçe) olarak hazırlanmakta olan Modelleme ve Benzetim sözlüğünden seçilmektedir. Yazarın derlemiş olduğu 11.000 kadar İngilizce terim içeren ve 70'den fazla gönüllü bilim insanının katkılarıyla zenginleşen dosyada, halen, her dil için önerilmiş olan terimlerin doğruluk ve tutarlılıkları denetlenmekte ve İngilizce terimlerin derlenmelerine devam edilmektedir.

Sözlük çalışmasının bu kısmında, Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ercan Öztemel ve Doç. Dr. Çiğdem Alabaş Uslu'nun katkıları olmuştur. Değerli katkılarından dolayı kendilerine teşekkür ederim. Ancak, terimlerin son sürümlerinin seçilmesi tarafımdan yapılmış olduğu için özellikle benimsenmeyecek Türkçe terimler olursa, sorumluluk bana aittir. Daha önce de belirtmiş olduğum gibi, daha uygun Türkçe terim önerileri bu çalışmaları daha yararlı kılacaktır ve önerileri gönderenlerin adlarıyla yayımlanacaktır.

Hata Türleri – İngilizce- Türkçe Dizin

A--

absolute error	mutlak hata
absolute measurement-error	mutlak ölçüm hatası
acceleration error	ivme hatası
acceptance error	kabul hatası
access error	erişim hatası
accessibility error	erişilebilirlik hatası
accidental error	rastlantısal hata
accumulated error	birikmiş hata
accumulation error	birikim hatası
acknowledged error	alındılanmış hata
activation error	etkinleştirme hatası
active error	etkin hata
adjustment error	uyum hatası
algorithm error	algoritma hatası
algorithmic error	algoritmik hata
allocation error	atama hatası; özgüleme hatası
ambiguity error	belirsizlik hatası
analysis error	çözümleme hatası
angular error	açısal hata
anticipated error	beklenen hata
anticipation error	beklenti hatası
application error	uygulama hatası
approximation error	yaklaşıklık hatası
ascertainment error	irdeleme hatası
associative activation error	çağrışımsal etkinleştirme hatası
assumption error	varsayım hatası
asymptotic standard error	sonuşmazdaki standart hata
attribute error	öznitelik hatası
attribution error	yüklem hatası
authentication error	kimlik denetimi hatası
average error	ortalama hata
azimuth error	ufuk açısı hatası

B--

balance error	denge hatası
balanced error	dengeli hata; sıfır toplamlı hata
bearing error	kerteriz hatası
bias error	yanlılık hatası
biased error	yanlı hata
bit error	ikil hatası; bit hatası

C--

calculation error	hesaplama hatası; hesap hatası
calibration error	ayarlama hatası
capture error	yakalama hatası
chaotic error	karmaşalık hatası
chip-level soft error	radyoaktif bellek hatası; ışınetkin bellek hatası
classification error	sınıflandırma hatası
clerical error	insan hatası
combined error	birleşik hata
command error	komut hatası
communication error	iletişim hatası
compensated error	dengelenen hata
compensating error	dengeleyici hata
compilation error	derleme hatası
composite error	bileşik hata
computational error	hesaplama hatası
computer error	bilgisayar hatası
computerization error	bilgisayarlaştırma hatası
conceptual error	kavramsal hata
configuration error	yapılandırma hatası
connection error	bağlantı hatası
consistency error	tutarlılık hatası
constraint error	kısıt hatası
control error	denetim hatası
convergence error	yakınsama hatası
copying error	kopyalama hatası
corrected error	düzeltilmiş hata
correlated error	ilintili hata
course error	rota hatası
creation error	oluşturma hatası; üretme hatası
cultural bias error	kültürel yanlılık hatası
cultural perception error	kültürel algılama hatası
cumulative error	birikimli hata

D--

damping error	sönüm hatası
data error	veri hatası
database error	veritabanı hatası
data-driven error	veri sürümlü hata
data-entry error	veri giriş hatası
decision error	karar hatası
deductive error	tümdengelimsel hata
definition error	tanım hatası
deflection error	sapma hatası
deletion error	silme hatası
description error	betimleme hatası
design error	tasarım hatası
detected error	sezilmiş hata
detection error	sezim hatası
device error	aygıt hatası; çevre birimi hatası
diagnostic error	tanı hatası
digitization error	sayısallaştırma hatası
discretization error	ayrıklaştırma hatası
disk error	disk hatası
disk seek error	disk arama hatası

disk write error	disk yazma hatası
driver error	sürücü hatası
dumping error	yığma hatası
dynamic error	devingen hata
E--	
electronic transcription error	elektronik kayıt hatası
encoding error	kodlama hatası
encryption error	şifreleme hatası
environment error	çevre hatası
equipment error	donatı hatası
erratic error	birden değişiveren hata
error	hata
estimation error	kestirim hatası
ethical error	etik hata
executable error	yürütülebilir hata
execution error	yürütme hatası
experimental error	deneysel hata
experimentation error	deney yapma hatası
external error	dış hata
extrapolation error	dışdeğerleme hatası
F--	
factual error	olgusal hata
false alarm error	yanlış alarm hatası
false error	asılsız hata
fatal error	onulmaz hata
fiducial error	güvenilir hata
fiducial localization error	güvenilir yer belirleme hatası
fiducial registration error	güvenilir kayıt hatası
file creation error	dosya oluşturma hatası
file error	dosya hatası
filing error	dosyalama hatası
firmware error	bellenim hatası; yerleşik yazılım hatası
fixed error	düzeltilmiş hata
formatting error	biçimleme hatası; biçimlendirme hatası
fractional error	kesir hatası
frequency error	sıklık hatası
full-scale error	tam ölçek hatası
G--	
gain error	kazanç hatası
gaussian error	manyetik pusula hatası
general error	genel hata
generalization error	genelleştirme hatası
generic error	soysal hata
global error	genel hata
global integration error	genel tümlev alma hatası
global relative error	genel göreli hata
grammatical error	gramer hatası
H--	
hard error	bellek yongası hatası; onulmaz hata
hardware error	donanım hatası
hardware installation error	donanım kurma hatası
harmful error	zararlı hata
harmless error	zararsız hata
heteroscedastic error	ayrı değişinti hatası
homoscedastic error	aynı değişinti hatası
heuristic error	buluşsal hata
human error	insan hatası
human transcription error	insan kayıt hatası
hypothesis error	denence hatası
hysteresis error	gecikme döngüsü hatası; histerezis hatası
I--	
identification error	kimlik hatası
illegal error	kuraldışı hata
illegal access error	kuraldışı arama hatası
illegal seek error	kuraldışı erişim hatası
inadvertent error	kasıtsız hata; istemsiz hata
inconsistent accessibility error	tutarsız erişilebilirlik hatası
inconsistent formula error	tutarsız formül hatası
index error	dizin hatası
inherited error	kalıtsal hata
initialization error	başlatma hatası
input quantization error	girdi nicemleme hatası
input/output error	giriş/çıkış hatası
inscription error	kayıt hatası
installation error	kurma hatası
installer error	yükleyici hatası
instrument error	alet hatası
instrumental error	alet hatası
instrumentation error	ölçümleme hatası
integration error	tümlev alma hatası
intermediate error	ara hata
internal error	iç hata; içsel hata
interpolation error	aradeğerleme hatası
interpretation error	yorum hatası
intrinsic error	özgün hata
irrecoverable error	kurtarılamaz hata; onarılamaz hata
irregular error	sistemli olmayan hata
J--	
judgment error	yargı hatası
K--	
kriging error	eniyi öngörü hatası
L--	
language error	dil hatası
latent error	gizil hata
lexical error	sözlüksel hata
linearization error	doğrusallaştırma hatası
loading error	yükleme hatası

local error	yerel hata
local integration error	yerel tümlev alma hatası
logic error	mantık hatası
logical error	mantıksal hata
loss-of-activation error	etkinleştirme kaybı hatası
M--	
machine error	makine hatası
macro error	makro hatası
mean error	ortalama hata
measurement error	ölçüm hatası
measuring error	ölçme hatası
measuring instrument error	ölçme aleti hatası
mechanical error	mekanik hata
memory allocation error	bellek atama hatası; bellek özgüleme hatası
memory error	bellek hatası
message error	iletim hatası
method error	yöntem hatası
miss error	ıskalama hatası
misspecification error	yanlış belirtim hatası
mode error	kip hatası
model error	model hatası
modeling error	modelleme hatası
moral error	töresel hata
N--	
negligible error	önemsiz hata
network device error	ağ aygıtı hatası
network error	ağ hatası
network permission error	ağ izni hatası
non-recoverable error	kurtarılamaz hata
non-regular error	sıradışı hata
non-sampling error	örnekleme dışı hata
O--	
observation error	gözlem hatası
observational error	gözlemsel hata
offset error	sıfır ölçek hatası
omission error	eksiklik hatası
operative error	işletme hatası
overestimation error	aşırı kestirim hatası
overflow error	taşma hatası
override error	geçersiz kılma hatası
overwrite error	üzerine yazma hatası
P--	
parameter error	parametre hatası
parametrization error	parametreleştirme hatası
parity error	eşlik hatası
password error	parola hatası
percentage error	yüzde hata
perception error	algılama hatası
permanent error	kalıcı hata

persistent error	süregelen hata
personal error	kişisel hata
phenomenological error	görüngüsel hata
polarization error	kutuplaşma hatası
position error	konum hatası
positive spatial error	pozitif uzamsal hata
prediction error	öngörü hatası
printer error	yazıcı hatası
probability error	olasılık hatası
probable error	olası hata
procedure error	yordam hatası
process error	süreç hatası
processing error	işleme hatası
program error	program hatası
programming error	programlama hatası
program-sensitive error	programa duyarlı hata
projection error	izdüşüm hatası
propagated error	yayılmış hata
proportional error	orantılı hata
Q--	
quadratic error	karesel hata
queue error	kuyruk hatası
R--	
random error	rasgele hata
ranging error	uzaktan ölçüm hatası
read error	okuma hatası
reasoning error	usavurma hatası
recoverable error	kurtarılabilir hata
rectification error	düzeltme hatası
register error	yazmaç hatası
registration error	kayıt hatası
registry error	kütük hatası
regular error	olağan hata
rejection error	dışlama hatası
relative error	göreli hata
remote error	uzaktaki hata
renaming error	yeniden adlandırma hatası
representation error	gösterim hatası
requirement error	gereksinim hatası
residual error	kalıntı hata; artakalan hata
residual standard error	kalıntı standart hata; artakalan standart hata
resolution error	çözünürlük hatası
resource error	kaynak hatası
retrieving error	kurtarma hatası
root-mean-square error	yaklaşım hatası; kök ortalama kareye yaklaşım hatası
rounding error	yuvarlatma hatası
round-off error	yuvarlama hatası
S--	

sampling error	örnekleme hatası
scientific error	bilimsel hata
semantic error	anlambilimsel hata
sensitivity error	duyarlılık hatası
sensor error	algılayıcı hatası
sequence error	sıra hatası
sequencing error	sıralama hatası
server error	sunucu hatası
setup error	kurma hatası
shift error	kayma hatası
simplification error	basitleştirme hatası
simulation error	benzetim hatası
single error	tek hata
soft error	bellek hatası
software design error	yazılım tasarımı hatası
software error	yazılım hatası
solution error	çözüm hatası
sorter error	sıralayıcı hatası
spatial error	uzamsal hata
spatially correlated error	uzamsal ilintili hata
span error	erim hatası
specification error	belirtim hatası
specified error	belirtilmiş hata
stable error	kararlı hata
standard error	standart hata
static error	kalıcı hata; sabit hata
steady-state error	kalıcı durum hatası
stochastic error	olasılıksal hata
subjective error	öznel hata
substitution error	ornatım hatası; yerine koyma hatası
syntactic error	sözdizimsel hata
syntactical error	sözdizimsel hata
syntax error	sözdizimi hatası
system error	dizge hatası
systematic error	düzenli hata; sistemli hata
systemic error	dizgesel hata; sistemsel hata
system-level soft error	gürültülü bellek hatası
T--	
table error	çizelge hatası
target registration error	hedef kayıt hatası
temporal error	geçici hata
tendency error	eğilim hatası
tool error	araç hatası
tracking error	izleme hatası
transaction error	işlem hatası
transcription error	kayıt hatası
transfer error	aktarım hatası
translation error	çeviri hatası
transmission error	iletim hatası
transposition error	yer değiştirme hatası
truncation error	kırpma hatası; kırpılma hatası
tuner error	ayarlayıcı hatası
type I error	birinci tür hata
type II error	ikinci tür hata
type III error	üçüncü tür hata
typical error	özgün hata
typing error	yazım hatası
U--	
unacknowledged error	tanınmamış hata
unbalanced error	dengesiz hata
unbiased error	yansız hata
uncorrelated error	ilintisiz hata
undefined error	tanımlanmamış hata
undetected error	sezilmemiş hata
unification error	birleştirme hatası
uninstaller error	kaldırıcı hatası
unknown error	bilinmeyen hata
unrecoverable error	kurtarılamaz hata
unspecified error	belirtilmemiş hata
unstable error	kararsız hata
usage error	kullanım hatası
user error	kullanıcı hatası
user interface error	kullanıcı arabirimi hatası; kullanıcı arayüzü hatası
V--	
variable error	değişken hata
velocity error	hız hatası
virtual device error	sanal aygıt hatası
virtual network device error	sanal ağ aygıtı hatası
W--	
willful error	kasıtlı hata
write error	yazma hatası
write protect error	yazma koruma hatası
writing error	yazma hatası
Z--	
zero error	sıfır hatası
zero-scale error	sıfır ölçek hatası

Hata Türleri – Türkçe-İngilizce Dizin

A--

açısal hata	angular error
ağ aygıtı hatası	network device error
ağ hatası	network error
ağ izni hatası	network permission error
aktarım hatası	transfer error
alet hatası	instrument error; instrumental error
algılama hatası	perception error
algılayıcı hatası	sensor error
algoritma hatası	algorithm error
algoritmik hata	algorithmic error
alındılanmış hata	acknowledged error
anlambilimsel hata	semantic error
ara hata	intermediate error
araç hatası	tool error
aradeğerleme hatası	interpolation error
artakalan hata	residual error
artakalan standart hata	residual standard error
asılsız hata	false error
aşırı kestirim hatası	overestimation error
atama hatası	allocation error
ayarlama hatası	calibration error
ayarlayıcı hatası	tuner error
aygıt hatası	device error
aynı değişinti hatası	homoscedastic error
ayrı değişinti hatası	heteroscedastic error
ayrıklaştırma hatası	discretization error

B--

bağlantı hatası	connection error
basitleştirme hatası	simplification error
başlatma hatası	initialization error
beklenen hata	anticipated error
beklenti hatası	anticipation error
belirsizlik hatası	ambiguity error
belirtilmemiş hata	unspecified error
belirtilmiş hata	specified error
belirtim hatası	specification error
bellek atama hatası	memory allocation error
bellek hatası	memory error; soft error
bellek özgüleme hatası	memory allocation error
bellek yongası hatası	hard error
bellenim hatası	firmware error
benzetim hatası	simulation error
betimleme hatası	description error
biçimleme hatası	formatting error
biçimlendirme hatası	formatting error
bileşik hata	composite error
bilgisayar hatası	computer error
bilgisayarlaştırma hatası	computerization error
bilimsel hata	scientific error
bilinmeyen hata	unknown error
birden değişiveren hata	erratic error
birikim hatası	accumulation error
birikimli hata	cumulative error
birikmiş hata	accumulated error
birinci tür hata	type I error
birleşik hata	combined error
birleştirme hatası	unification error
bit hatası	bit error
buluşsal hata	heuristic error

Ç--

çağrışımsal etkinleştirme hatası	associative activation error
çeviri hatası	translation error
çevre birimi hatası	device error
çevre hatası	environment error
çizelge hatası	table error
çözüm hatası	solution error
çözümleme hatası	analysis error
çözünürlük hatası	resolution error

D--

değişken hata	variable error
denence hatası	hypothesis error
denetim hatası	control error
deney yapma hatası	experimentation error
deneysel hata	experimental error
denge hatası	balance error
dengelenen hata	compensated error
dengeleyici hata	compensating error
dengeli hata	balanced error
dengesiz hata	unbalanced error
derleme hatası	compilation error
devingen hata	dynamic error
dil hatası	language error
dış hata	external error
dışdeğerleme hatası	extrapolation error
disk arama hatası	disk seek error
disk hatası	disk error
disk yazma hatası	disk write error
dışlama hatası	rejection error
dizge hatası	system error
dizgesel hata	systemic error
dizin hatası	index error
doğrusallaştırma hatası	linearization error
donanım hatası	hardware error
donanım kurma hatası	hardware installation error
donatı hatası	equipment error
dosya hatası	file error
dosya oluşturma hatası	file creation error

dosyalama hatası	filing error
duyarlılık hatası	sensitivity error
düzeltilmiş hata	corrected error; fixed error
düzeltme hatası	rectification error
düzenli hata	systematic error
E--	
eğilim hatası	tendency error
eksiklik hatası	omission error
elektronik kayıt hatası	electronic transcription error
eniyi öngörü hatası	kriging error
erim hatası	span error
erişilebilirlik hatası	accessibility error
erişim hatası	access error
eşlik hatası	parity error
etik hata	ethical error
etkin hata	active error
etkinleştirme hatası	activation error
etkinleştirme kaybı hatası	loss-of-activation error
yerel göreli hata	global relative error
yerel hata	global error
yerel tümlev alma hatası	global integration error
G--	
geçersiz kılma hatası	override error
geçici hata	temporal error
gecikme döngüsü hatası	hysteresis error
genel hata	general error
genelleştirme hatası	generalization error
gereksinim hatası	requirement error
girdi nicemleme hatası	input quantization error
giriş/çıkış hatası	input/output error
gizil hata	latent error
göreli hata	relative error
görüngüsel hata	phenomenological error
gösterim hatası	representation error
gözlem hatası	observation error
gözlemsel hata	observational error
gramer hatası	grammatical error
gürültülü bellek hatası	system-level soft error
güvenilir hata	fiducial error
güvenilir kayıt hatası	fiducial registration error
güvenilir yer belirleme hatası	fiducial localization error
H--	
hata	error
hedef kayıt hatası	target registration error
hesap hatası	calculation error
hesaplama hatası	calculation error; computation error
hız hatası	velocity error
histerezis hatası	hysteresis error
I--	

ıskalama hatası	miss error
ışınetkin bellek hatası	chip-level soft error
İ--	
iç hata	internal error
içsel hata	internal error
ikil hatası	bit error
ikinci tür hata	type II error
ileti hatası	ileti hatası
iletim hatası	transmission error
iletişim hatası	communication error
ilintili hata	correlated error
ilintisiz hata	uncorrelated error
insan hatası	clerical error; human error
insan kayıt hatası	human transcription error
irdeleme hatası	ascertainment error
istemsiz hata	inadvertent error
işlem hatası	transaction error
işleme hatası	processing error
işletme hatası	operative error
ivme hatası	acceleration error
izdüşüm hatası	projection error
izleme hatası	tracking error
K--	
kabul hatası	acceptance error
kaldırıcı hatası	uninstaller error
kalıcı durum hatası	steady-state error
kalıcı hata	permanent error; static error
kalıntı hata	residual error
kalıntı standart hata	residual standard error
kalıtsal hata	inherited error
karar hatası	decision error
kararlı hata	stable error
kararsız hata	unstable error
karesel hata	quadratic error
karmaşalık hatası	chaotic error
kasıtlı hata	willful error
kasıtsız hata	inadvertent error
kavramsal hata	conceptual error
kayıt hatası	inscription error; registration error; transcription error
kayma hatası	shift error
kaynak hatası	resource error
kazanç hatası	gain error
kerteriz hatası	bearing error
kesir hatası	fractional error
kestirim hatası	estimation error
kırpılma hatası	truncation error
kırpma hatası	truncation error
kısıt hatası	constraint error
kimlik denetimi hatası	authentication error

kimlik hatası	identification error
kip hatası	mode error
kişisel hata	personal error
kodlama hatası	encoding error
komut hatası	command error
konum hatası	position error
kopyalama hatası	copying error
kök ortalama kareye yaklaşım hatası	root-mean-square error
kullanıcı arabirimi hatası	user interface error
kullanıcı arayüzü hatası	user interface error
kullanıcı hatası	user error
kullanım hatası	usage error
kuraldışı arama hatası	illegal access error
kuraldışı erişim hatası	illegal seek error
kuraldışı hata	illegal error
kurma hatası	installation error; setup error
kurtarılabilir hata	recoverable error
kurtarılamaz hata	irrecoverable error; non-recoverable error; unrecoverable error
kurtarma hatası	retrieving error
kutuplaşma hatası	polarization error
kuyruk hatası	queue error
kültürel algılama hatası	cultural perception error
kültürel yanlılık hatası	cultural bias error
kütük hatası	registry error

M--

makine hatası	machine error
makro hatası	macro error
mantık hatası	logic error
mantıksal hata	logical error
manyetik pusula hatası	gaussian error
mekanik hata	mechanical error
model hatası	model error
modelleme hatası	modeling error
mutlak hata	absolute error
mutlak ölçüm hatası	absolute measurement-error

O--

okuma hatası	read error
olağan hata	regular error
olası hata	probable error
olasılık hatası	probability error
olasılıksal hata	stochastic error
olgusal hata	factual error
oluşturma hatası	creation error
onarılamaz hata	irrecoverable error
onulmaz hata	fatal error; hard error
orantılı hata	proportional error
ornatım hatası	substitution error
ortalama hata	average error; mean error

Ö--

ölçme aleti hatası	measuring instrument error
ölçme hatası	measuring error
ölçüm hatası	measurement error
ölçümleme hatası	instrumentation error
önemsiz hata	negligible error
öngörü hatası	prediction error
örnekleme dışı hata	non-sampling error
örnekleme hatası	sampling error
özgüleme hatası	allocation error
özgün hata	intrinsic error; typical error
öznel hata	subjective error
öznitelik hatası	attribute error

P--

parametre hatası	parameter error
parametreleştirme hatası	parametrization error
parola hatası	password error
pozitif uzamsal hata	positive spatial error
program hatası	program error
programa duyarlı hata	program-sensitive error
programlama hatası	programming error

R--

radyoaktif bellek hatası	chip-level soft error
rasgele hata	random error
rastlantısal hata	accidental error
rota hatası	course error

S--

sabit hata	static error
sanal ağ aygıtı hatası	virtual network device error
sanal aygıt hatası	virtual device error
sapma hatası	deflection error
sayısallaştırma hatası	digitization error
sezilmemiş hata	undetected error
sezilmiş hata	detected error
sezim hatası	detection error
sıfır hatası	zero error
sıfır ölçek hatası	offset error; zero-scale error
sıfır toplamlı hata	balanced error
sıklık hatası	frequency error
sınıflandırma hatası	classification error
sıra hatası	sequence error
sıradışı hata	non-regular error
sıralama hatası	sequencing error
sıralayıcı hatası	sorter error
silme hatası	deletion error
sistemli hata	systematic error
sistemli olmayan hata	irregular error
sistemsel hata	systemic error
sonuşmazdaki standart hata	asymptotic standard error
soysal hata	generic error
sönüm hatası	damping error

sözdizimi hatası	syntax error
sözdizimsel hata	syntactic error; syntactical error
sözlüksel hata	lexical error
standart hata	standard error
sunucu hatası	server error
süreç hatası	process error
süregelen hata	persistent error
sürücü hatası	driver error
Ş--	
şifreleme hatası	encryption error
T--	
tam ölçek hatası	full-scale error
tanı hatası	diagnostic error
tanım hatası	definition error
tanımlanmamış hata	undefined error
tanınan hata	acknowledged error
tanınmamış hata	unacknowledged error
tasarım hatası	design error
taşma hatası	overflow error
tek hata	single error
töresel hata	moral error
tümdengelimsel hata	deductive error
tümlev alma hatası	integration error
tutarlılık hatası	consistency error
tutarsız erişilebilirlik hatası	inconsistent accessibility error
tutarsız formül hatası	inconsistent formula error
U--	
ufuk açısı hatası	azimuth error
usavurma hatası	reasoning error
uygulama hatası	application error
uyum hatası	adjustment error
uzaktaki hata	remote error
uzaktan ölçüm hatası	ranging error
uzamsal hata	spatial error
uzamsal ilintili hata	spatially correlated error
Ü--	
üçüncü tür hata	type III error
üretme hatası	creation error
üzerine yazma hatası	overwrite error
V--	
varsayım hatası	assumption error
veri giriş hatası	data-entry error
veri hatası	data error
veri sürümlü hata	data-driven error
veritabanı hatası	database error
Y--	
yakalama hatası	capture error
yakınsama hatası	convergence error
yaklaşıklık hatası	approximation error
yaklaşım hatası	root-mean-square error
yanlı hata	biased error
yanlılık hatası	bias error
yanlış alarm hatası	false alarm error
yanlış belirtim hatası	misspecification error
yansız hata	unbiased error
yapılandırma hatası	configuration error
yargı hatası	judgment error
yayılmış hata	propagated error
yazıcı hatası	printer error
yazılım hatası	software error
yazılım tasarımı hatası	software design error
yazım hatası	typing error
yazma hatası	write error; writing error
yazma koruma hatası	write protect error
yazmaç hatası	register error
yeniden adlandırma hatası	renaming error
yer değiştirme hatası	transposition error
yerel hata	local error
yerel tümlev alma hatası	local integration error
yerine koyma hatası	substitution error
yerleşik yazılım hatası	firmware error
yığma hatası	dumping error
yordam hatası	procedure error
yorum hatası	interpretation error
yöntem hatası	method error
yuvarlama hatası	round-off error
yuvarlatma hatası	rounding error
yüklem hatası	attribution error
yükleme hatası	loading error
yükleyici hatası	installer error
yürütme hatası	execution error
yürütülebilir hata	executable error
yüzde hata	percentage error
Z--	
zararlı hata	harmful error
zararsız hata	harmless error